

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1983 г.

София, 2013

Библиография

[Не ставайте мистик!](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Дмитрий Биленкин. Преведе Искра Баева. Списание „Космос“, брой 1 от 1983 г.

[Време за почивка](#)

Фантастичен разказ. Автор Джон Уиндъм. Преведе от английски Румен К. Митков. Списание „Космос“, брой 2 от 1983 г.

[Потестас](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Яцек Савашкевич. Преведе от полски Марияна Василева. Списание „Космос“, брой 3 от 1983 г.

[Скрит талант](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Робърт Силвърбърг. Преведе от английски Емануел Икономов. Списание „Космос“, брой 4 от 1983 г.

[Да намериш. да загубиш](#)

Фантастичен разказ. Автор Ан Маккафри. Преведе от английски Мария Ем. Георгиева. Списание „Космос“, брой 5 от 1983 г.

[Съдебен процес](#)

Научно-фантастичен разказ-шега. Автор Фредерик Чиландър. Преведе Александър Кючуков. Списание „Космос“, брой 6 от 1983 г.

[Митническа проверка](#)

Фантастичен разказ. Автор Игор Росоховатски. Списание „Космос“, брой 7 от 1983 г.

[Забранена зона](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Робърт Шекли. Преведе от английски Христина Атанасова. Списание „Космос“, брой 8 от 1983 г.

[Оранжево слънце](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Камил Бачу. Преведе от румънски Огнян Стамболиев. Списание „Космос“, брой 9 от 1983 г.

[Портънският еликсир](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ондржей Неф. Преведе от чешки Ирина Кьосева. Преведено от в. „Творба“, бр. 12/1983 г. Списание „Космос“, брой 10 от 1983 г.

[Една кофа брилянти.](#)

Фантастичен разказ. Автор Клифърд Саймък. Преведе със съкращения А. Димитров. Списание „Космос“, брой 10 от 1983 г.

Не ставайте мистик!

Научно-фантастичен разказ

Дмитрий Биленкин

Мислите при висока температура пълзят и затъват като муха в мед. Лениво, без желание, в кръг. Различните дреболии се сменят монотонно като шарката на тапет, приличат на набраздена топла морска шир, в тях няма прекъсване, няма и ясна връзка, кулминация също; даже раздразнение не изпитваш от ненавременния грип. Впрочем кога ли грипът е навременен? Само които искаш да изклинчиш от някоя работа, подосадна и от болестта. А аз бях в отпуска в малко градче от Закарпатието, имах пълна свобода и разчитах да си почина и да поработя на воля. Вместо това лежах покрит с одеяло в старата къща, а още по-точно – в „стаята с призрака“.

Всъщност, стаята беше много уютна и евтина, само малко по-запусната. Срещу кревата имаше камина, която сега, в светлината на нощната лампа, зееше разтворена и черна като отвора на пещера. Големият килим на пода напомняща за старостта, забравата, праха и подобни сериозни неща. Някогашните весели тапети на пурпурни рози бяха порядъчно захабени и

от тях ме гледаха най-различни петна, които при желание можеха да придобият значение и цвят на избеляла кръв. Но аз нямах такова желание. Напротив, бях им благодарен, защото подозрителната неяснота на грубоватите рози, пурпурната им мрачност в сумрака със сигурност ми помогнаха да се настаня в това тихо убежище само за рубла на ден, след като вече се бях отчаял, че някъде ще мога да намеря стая. Беше средата на сезона, нашествие на жадуващите за слънце и грозде северняци! Тогава дълго крачих по нагнетите до сух блясък павеа, напразно чуках на вратите на уютните къщички. стоически посрещах вежливите усмивки на отказа и продължавах по-нататък от един сенчест оазис към друг. Никъде нямаше места и аз вече се чувствавах така, както сигурно се чувствава бездомното куче – унижено, несериозно, като праха под краката, никому ненужно съществуване, когато една тънкокрака дванадесетгодишна фея по шорти, като подсмръкна, махна с ръка към края на уличката:

– А вие опитайте при чичо Мартин. У тях наистина е мръсно... Но може и да ви даде стая. Направо, после наляво, старата къща, е-ето там, виждат се керемидите в пролуката!

Собственикът на къщата приличаше на изплашен бухал. Даже ризата му беше някак си издута, посивелите му коси стърчаха накъдето им паднеше, а очите му под кръглите очила ту мигаха често-често, ту напротив, застиваха неподвижно, сиви, какъвто беше и целият външен вид на стопанина. Мартин по-скоро не говореше, а мънкаше и не беше ясно кое преобладаваше в междуметията му – смущението или нежеланието да обясни. Отначало ми отказа, но го направи така неуверено, че аз продължавах да го убеждавам, а сигурно видът ми беше по-красноречив и от думите; събеседникът ми явно усети известно морално неудобство от позицията си и като мигаше по-често от обикновено, се размърда неспокойно.

– Не, не, не искам да ви подведа... Ъ-ъ... изобщо... тук, знаете ли... Впрочем, обаче... да, разбира се, човек без свой кът е по-зле от кът без човек, но... Слушайте, как се отнасяте към призраците?

– Какво?!

– Ясно... – той тъжно поклати глава. – Виждате ли, стая има, празна е, но в нея... Ъ-

ъ... се е заселил призрак. Не мога да ви помогна – тъжно добави той.

За щастие аз даже не се усмихнах. Дългите мъки при обикалянето ме направиха пророк и дипломат. Веднага без всякаква логическа обосновка отхвърлих мисълта за лекото умопобъркване на събеседника си, с вътрешното си зрение забелязах под ризата му мъничкото кръстче (впрочем, изпъкналостта на този амулет можеше и просто да се види под тъканта) и разбрах с какъв човек имам работа. Мартин искрено искаше да помогне на ближния си, но съвестта, дългът не му позволяваха да събера човека с нечистата сила, а отгоре на всичко да му взима и пари. Същевременно, обаче, го мъчеше мисълта, че ето, има свободна стая, ето и човекът, на когото тя е нужна на всяка цена. Известна роля играеха, разбира се, и парите.

Вече спокойно, с разбиращ израз на лицето, аз се осведомих откога се е заселил призракът, какво си позволява да върши и убедих Мартин, че перспективата да се срещна с него съвсем не ме смущава. Не започнах да привеждам аргументи, че не вярвам в никакви призраци (този довод не би го убедил), а просто казах, че щом за него, Мартин, призракът не е опасен, значи и аз ще мога някак си да свикна с него.

Това направи нужното впечатление.

– Е, аз все пак не живея в стаята – поколеба се той. И децата я избягват. Малкият опита при последното си посещение... А!

– Та аз за кратко. Сам казвате, че той не се появява винаги. Ще опитаме, от опит глава не боли...

– То си е така... – Мартин тихо въздъхна. – Добре, аз ви предупредих. Само че, знаете ли? Казвайте на всички, че съм ви взел пълната такса, защото съседите... Е, разбирате.

Така аз намерих подслон. А също и въображаем призрак и съвсем реален добродушен домакин, с когото под майчинската грижа на стопанката още първата вечер се оправихме с бутилка домашно вино. Вече в леглото аз лениво си помислих колко интересно е устроен животът и какви ли не хора има в него. Предполагах ли аз тази сутрин, че ще се срещна с психология от друга епоха и ще разговарям с човек, за когото божията промисъл и нечистата сила са също такава реалност като телевизора и космическите полети? Разбира се, не. Всеки се движи в своя кръг, живее с неговите представи и често забравя, че това съвсем не е целият свят.

Никакъв призрак аз, разбира се, не видях нито тази нощ, нито следващите. Това, всъщност, и трябваше да се очаква, но съвсем не защото не съществуват призраци. Проблемът за съществуването на каквото и да било съвсем не е толкова прост, както се струва на хората с еднопосочен манталитет, за които нещо или съществува, или го няма. Освен геосферите съществува още и ноосфера, а тя съвсем не е пустиня. Психическите усилия са сътворили и сътворяват в нея не по-малко странни, отколкото в биосферата, създания, които всъщност още чакат своя Линеи и Дарвин. Съществуват ли Хамлет и Дон Кихот? Няма ги, никога не са съществували във физическия свят, но в духовния съществуват като образ и могат да бъдат въплътени на сцената, тоест отчасти да преминат в сферата на телесната осезаемост. Призраците са създания от същия вид, макар и от друг род. Те са родени не от изкуството, а от религиозната мистика, те са продукт на светогледа на една отминала епоха, но за тези, които вярват в тях, съществуват и до ден днешен. Въображението може да ги възкреси, тук играе роля и психиката на самия зрител, обаче това вече е частност. Важното е, че на мен призрак не може да ми се яви, защото аз не вярвам в тях.

Той и не се появи, като по този начин хвърли Мартин в леко недоумение. Естествено, аз нищо не му обясних и даже не намекнах, че ако той не беше чак толкова чувствителен и ако предлагаше на всички „стая с призраци“, то по такъв начин можеше да увеличи броя на желаещите. Нещо повече, сигурно щяха да се намерят и такива, готови да платят тройно; само и само да има какво да разправят после. Какво да се прави, вялото съществуване изисква гъделичкане на нервите и добрият стар призрак щеше да става за тази работа не по-зле от измислицата за някакъв си „Бермудски триъгълник“. Нищо подобно не казах на Мартин, напротив, на шега споменах, че изглежда не съм се харесал на призрака и нищо чудно той завинаги да напусне помещението. „Дай боже...“ – промърмори Мартин не съвсем уверено, но аз не се съмнявах, че посях в него някаква надежда. На повече и не разчитах. Атеистът трудно може да бъде накаран да повярва в отвъдния свят, но много от нас кой знае защо са уверени, че обратната задача е къде-къде по-лесна.

Така или иначе, всичко беше прекрасно, ако не беше проклетият грип. Макар че кога друг път ще можеш просто така да лежиш, без да се безпокоиш за нищо, да забравиш за

времето? Ако искаш да се държиш в средата на течението – гребни с всичка сила, такава е учащата на съвременния човек и грипът, въпреки всичките му неприятности, все пак е и разтоварване. Навън отдавна се мръкна, в къщата беше тихо, даже не ми се четеше, лежах и гледах безучастно неясните петна на тапетите и бавният поток на мислите ми така ме унесе, че не чух стъпките на Мартин зад вратата.

– Да-да – стреснах се от чукането. – Влезте!

Отначало в пролуката на вратата се появи табла с гарафа и чаша, издаваща леко звънене при допира си с шишето. Както и при предишните си посещения Мартин скришом ми хвърли поглед, в който се четеше надежда да ме види оздравял и когато тази нарежда не се оправда, лицето му веднага помръкна. Подозирах, че добрата душа на хазаина ми се измъчваше от съзнанието за неволни вина, тъй като аз се разболях в къщата му и сигурно той, стопанинът, нещо не беше предвидил както трябва, тъй като, каквото и да си говорим, разболях се само аз, у съседите всички наематели бяха здрави и в града не се чуваше за никаква епидемия. Допускам даже, че в причините на моята болест Мартин виждаше коварния замисъл на призрака, който кой знае защо не се беше

решил да действа открито и прибягна към такава маневра.

– Ето – каза той, като остави гарафата с лимоната. – Как се чувствувате?

– Нормално...

Веждите на Мартин леко се повдигнаха.

– Нормално – повторих аз. – Защо не? Вирусът е честен противник. Веднага се обажда и организмът започва борба и така ние се борим един с друг.

– Все се шегувате... Поне аспирин да бяхте взели, а още по-добре – антибиотик.

– Драги Мартине, вие сте ужасно нелогичен! Спорен вас всичко е в Божиите ръце, тогава какво значение има ще гълтам ли хапчета или не?

– Извинете, но вие сте нелогичен. Бог е дал на човека разум, разумът е създал лекарства, значи трябва да ги използваме. Вие сте човек на науката, а ги пренебрегвате...

Той поклати глава с укор.

– Науката – възразих с въздишка – ни учи не на смирение. Но не и на прекомерна гордост. А на разбиране. С лекарствата, знаете ли, е както с автомобила: ще те закара по-бързо, но с него можеш да се отучиш да ходиш пеш. Всяко нещо с времето си, съгласен ли сте?

– Е, както искате... трябва ли ви още нещо?

– Не, благодаря за напитката, не ми трябва нищо повече.

Мартин нямаше друг повод да се забави, но продължи да седи в креслото. Видът му беше много смутен, по нещо напомняше неловък търговец, даже косата му беше щръкнала повече от нормално, а ръцете му постоянно пълзяха по коленете, кръглите очи не ме гледаха пряко и мигаха.

– Не се тревожете, всичко ще се оправи – казах аз. – Голяма работа, грип!

– Не, не, аз не за това... Сега, разбирате ли, е пълнолуние..

– Да? Е, и какво?

– Най-неспокойното време... Вие пак ще ми се смеете, но...

– А-а! Призракът. Достатъчно, Мартин, нищо няма да ми се случи.

– Да, да... Но, знаете ли, за всеки случай... На вас ви е все едно, нали? А на мен ми е някак по-спокойно така...

– Благодаря, Мартин, само че защо трябва да се премествам? И вас ще притесня, и за мен ще е неудобно. Да оставим това.

– Не, не, вие не ме разбрахте! Разбира се, най-добре би било да се преместите, но, както виждам, науката все пак възпитава прекомерна гордост... Ама не говорим за

това! Но... Нали няма да се разсърдите, ако закача нас вас... Все пак той може да се изплаши.

С тази думи някъде дълбоко от дрехите си Мартин измъкна изящно костено разпятие.

Аз едва не се разсмях. Исках да кажа, че разпятието сигурно вече е висяло тук, но никак не е помогнало (и как ли?), но в очите на Мартин се четеше такава молба, грижата му за мен беше толкова трогателна, че аз бързо кимнах.

– Това е чудесно, прекрасно – зарадва се Мартин. – Така и на душата ми ще е по-спокойно... Имате право да отричате всичко, но опитът на бащите ни, уверявам ви, все пак струва нещо... Та аз мога да ви бъда баща!

– Каквото не може да се отрече, не може – казах аз (вече не ми се искаше да споря). – Лека нощ.

– Минутка – Мартин се наведе да закачи разпятието и над мен се разклати коремчето му. – Ето... Лека нощ, лека нощ!

Като повдигаше високо пети в закърпени чорапи, той меко, като на ски, се плъзна към вратата и старателно я затвори зад себе си.

Аз станах без желание, щракнах лампата, съблякох се, изключих нощната лампа и се .завих по-плътно с одеялото. Топлата пещера на постелята ми се стори най-уютното място на земята. Мъглявите

откъслечи от мисли продължаваха бавно да кръжат, не се съмнявах, че веднага ще заспя. Но това очакване не се сбъдна, вероятно доста бях дремнал през деня.

Впрочем, това нямаше значение, при висока температура малко неща имат значение. Някъде далече градският часовник би полунощ. Като го чух, отворих очи. Стаята ми се стори чужда, през прозореца беше влязла луната. Меката светлина на далечното кълбо посребряваше килима, косо разделен от сянката на рамката, покриваше с бяла глазура чаршафа върху краката ми, в ледени остриета се пречупваше от ръбовете на гарафата до главата ми, а извън пределите на това минерално сияние и блясък всичко беше потънало в мрак, толкова глух и черен, като че ли стаята се беше преместила на друга планета и въздухът в нея беше изгубил способността си да смекчава контрастите.

Изобщо лунната светлина има такова свойство, в нея има нещо от друг свят, не случайно та лети от черните космически равнини до безнадеждно мъртвото кълбо; като се поддавах на нейната хипноза, аз вяло помислих, че сега е най-подходящото време да се появи призрактът. Полунощ в старинна (е, не старинна, но стара) къща, страховете на стопанина, тайнственият блясък на

луната, какво още е нужно? Всичко е според класиката, наистина, леко преоценена, защото трябваше да бъда в замък, а не в стая за рубла на ден и не трябваше да има електричество, чиято прозаична светлина аз можех да предизвикам с едно движение на пръста си. И освен това призраците са по-скоро западноевропейско явление, отколкото руско. При нас всичко е някак си по-домашно – е, там, таласъми, русалки, домашни духове и всичко без особени страсти, – чувства и прочее романтични изживявания. Къде ти там, Европа! Не един век наред там са издавали упътвания как трябва да говорим с призраците – вежливо и непременно на латински, което несъмнено е показвало аристократичната природа както на самите призраци, така и на тези, които си общуват с тях.

– Къде ти там, аз, плебеят... Като се наместих по-удобно, продължавах да разглеждам очертанията на лунната светлина и тъмнината. Всичко, определено всичко способствуваше за халюцинации и това ми беше даже интересно, защото досега никога не съм имал халюцинации. Не че чак толкова жадувах да ги позная, но защо ли пък не? Грипът съвсем не беше притъпил изследователското ми любопитство, обстоятелствата благоприятствуваха,

здравият смисъл беше отслабил нормалната си хватка и с една дума аз чаках неизвестно какво в такова вяло и отречено състояние на болест, когато човек е еднакво способен да поглади както котка, така и мъркаща тигрица.

И дочаках. Девојката се появи в полегатото сияние, появи се изведнъж, без каквито и да било промеждутъчни стадии на материализация. Но ако това беше призрак, той беше съвсем необикновен. Никаква мистична полупрозрачност, никакви мъглисти наметала и горящи очи; изразът на девојката беше съсредоточен като на гимнастичка преди излизането на уредите; стройната ѝ, съвсем телесна фигура беше стегната в преливащ се бански костюм, който би хвърлил в смут всеки автор на готически романи.

Лекото нетърпеливо пристъпване на краката още по-рязко показваше гъвкавото движение на мускулите на гостенката ми. Никога не съм мислил, че халюцинацията може да се яви в толкова прелестен образ! Без да се съмнявам ни най-малко в произхода му, аз все пак притиснах клепачите на очите си заради чистотата на опита. Но, уви, треската от грипа беше изтрила напълно от паметта ми, кое точно трябваше да се раздвои – видението или реалните предмети? Освен това, което беше

вече съвсем непростимо, аз се престарях с натискането и за момент съвсем ослепях. А когато зрението ми се възстанови, вече нямаше никакво раздвояване никъде. Бялото око на луната гледаше през прозореца както и по-рано, нищо не се беше променило в стаята освен позата на девойката. Привела се като за скок, опънала назад тънките си лакти, тя бавно се приближаваше към мен. Стъпките ѝ бяха беззвучни и меки, очите гледаха някъде над кревата, отчетливо виждах всяка гънка на окъпаното в лунната светлина тяло на девойката и в нея нямаше нищо нереално, освен...

Сянката, която се движеше с нея, не падаше в естествената посока! И очите ѝ проблясваха не тогава, когато върху тях падаше светлината... Срещу мен летеше призрак!

Сърцето ми удари като църковна камбана. Изгубих гласа си, не исках и не можех да извикам, а само стиснах с всички сили очи, като очаквах, че всеки момент ще ме докосне, ще ме прониже духът, който се преструва на човек.

Нищо не се случи, даже въздухът не се раздвижи. Когато отворих очи като след припадък, нямаше никаква девойка. Имаше нещо друго: точно пред леглото ми, с гръб към мен се издигаше тъмна мъжка фигура,

напрегнато движещите се рамене на която показвах, че ръцете съсредоточено извършваха някаква работа.

Сянката на фигурата падаше според всички закони на оптиката.

Такава смяна на виденията е логична за сънищата, но не и за действителността, тъй като само в съня е възможно превръщането на нещо произволно в нещо съвсем друго. Обаче романите, където се твърди, че човек не може да разграничи кошмара от бодърствуването, лъжат. Ние прекрасно разделяме двете състояния, но сега в разгорещения ми ум всичко се смеси, не знаех на какво да вярвам, защото при грипа е напълно възможно и бълнуване. Колкото и да е странно, тази мисъл ме успокои и деловата поза на поредния призрак веднага ми подсказа единствено вярното за момента движение. Протегнах ръка към лампата, но не улчих и на пода със силен трясък падна чашата.

Ефектът беше потресаващ. Фигурата в черно подскочи като изплашен от изстрел елен, бързо обърна към мен бялото петно на лицето си и изруга от все сърце:

– Нейтрид оверсан! Какво пък е и това?!

Толкова искрената уплаха ми даде решителност.

– Къш! – казах аз тихо, но веднага се поправих.

– Изчезни!

– Слушайте, не бъдете мистик! – последва сърдит отговор. – Вие какво, не сте ли виждали крадци?

– Стига – твърдо казах аз. – Седнете, господин призрак, и да си поприказваме.

– Но моля ви се, аз...

– Не лъжете. Оверсан, нейтрид... крадците не говорят по този начин.

– Вярно – непознатият като че ли се усмихна. – Допуснат е пробив, струва ми се, че така се казва това? Ще се наложи да се обяснят някои работи...

Той седна.

– Запалете светлината.

Бързо натиснах копчето.

Н-да... Пред мен, спокойно скръстил ръце, седеше млад човек в доста странен черен комбинезон, чийто широк колан отпред беше обсипан с копчета, разноцветни сегменти на превключватели и други вече съвсем непознати атрибути на портативен пулт. Още по-забележително беше лицето на непознатия. Сякаш нищо особено, човек като човек, но умните му, прекрасни с откритостта си очи, като че ли блестяха отвътре. При това трудно беше да се каже кой кого

разглеждаше с по-голям интерес: аз – него или той – мене.

– Разбрах – каза той внезапно. – Не сте заспали, защото сте болен.

Гласът му сега звучеше меко, от него изчезнаха изкуствените груби нотки, но стана по-ясен акцентът, макар че бях готов да се закълна, а и някои негови изрази потвърждаваха увереността ми, че пред мен стои мой съотечественик.

Или се опитва да се представи за такъв.

Впечатлението се раздвояваше. Озареното от вътрешна духовна светлина лице на чужденеца, чудесните умни очи, които не лъжеха, не умееха да лъжат, всичко това предизвикваше доверие. Но останалото! Преправеният глас. Глупавата роля, която непознатият се опита да изиграе... Мен, най-обикновения човек, той разглежда, като че ли вижда хора за пръв път – как да разбирам това?!

Най-лошото от всичко беше комбинезонът му. Той не можеше да бъде продукт на човешки ръце, защото тъканта му... Тя поглъщаше светлината! Нито блясък, нито преливане, нито една гънка не беше в сянка и все пак този саван на мрака по някакъв необясним начин не само релефно очертаваше тялото, но и показваше всяко движение на здравите мускули, макар че

пълната липса на светлини и сенки трябваше да направи това невъзможно. Толкова невъзможно, че празничната светлина на нощната лампа съвсем не отведнъж ми показва тази неестествено особеност на облеклото му. Но когато най-после я забелязах, по-точно казано, когато съзнанието я възприе и оцени, то сякаш под черепа ми премина мъхната лапа с остри нокти.

– Кой сте вие?! – извиках аз.

– Човек – изглежда нервността ми искрено учуди, даже огорчи непознатия. – Наистина, не съвсем такъв като вас.

– Не съвсем... Нещо като онази девойка?!

– Нищо подобно! Тя беше обикновен фантом. Не разбирам реакцията ви.

– Ах, значи така... – Въпреки нежеланието ми в мен внезапно се пробуди иронията. – Нищо, значи, особено, обикновен, всъщност, призрак...

– Не е призрак – пришълецът се намръщи с досада. – Фантом. Това са различни неща, тъй като фантомите за разлика от призраците съществуват физически.

– Радвам се да го чуя... много, много интересно особено когато започват да те нападат...

– Това е досадно, по наша вина, стечение на обстоятелствата, извинете ни, моля ви.

– Е, какво пък толкоз! Един... ъ-ъ... фантом повече, един по-малко, дреболии!

Махнах с ръка, което предизвика усмивка на лицето на госта.

– Странно – каза той. – Струваше ми се, че хуморът и мистиката са несъвместими. – Въобще, аз си представях един мистик малко по-другояче.

– Един мистик ли? – аз се задъхах от възмущение. – Кой тук е мистик?

– Вие.

– Аз?!

– А няма не?

Той посочи разпятieto.

– Не е мое – казах рязко, защото се разсърдих не на шега и вече не чувствавах никакъв страх. Който и да беше този нощен гост, той нахлу в моя свят, в моята действителност, която аз съвсем не смятах да отстъпвам на никакви пришълци, та макар и да бъдат три пъти фантоми или някакви си други, от друго измерение, биороботи. Сърцето ми биеше бавно, аз бях спокоен като арктически айсберг.

– Не е мое – повторих. – При това да си мистик и вярващ не е едно и също. Но това не ви засяга.

– Прекрасно! – възкликна гостът от неизвестното. – Но щом не вярвате в нищо

подобно, защо се съмнявате, че аз съм човек?

И още пита!

– Има факти и логика – промърмори.

– Нима те опровергават думите ми?

– И още как! Призрачната девойка. Вашето покривало...

– Покривало? – той погледна дрехата си с недоумение. – Не разбирам...

– Светлината – поясних. – Няма сенки.

– А-а! Е, и какво от това?

– Няма такава материя.

– Но точно това потвърждава думите ми! Именно човекът създава това, което го няма.

– Или извънземният разум...

– Който в момент на уплаха (а вие, да си призная, тогава ме уплашихте) извиква на руски? Къде ви е логиката? Нима не е ясно, че аз съм обикновен човек, само че от друг век?

За секунда онемях. Това трябва да се смели. От друг, значи, от някои бъдещ век... Н-да...

– Да допуснем – казах накрая. – А девойката?

– Какво – девойката? Отклонение от нашата действителност. Обикновен фантом, вече ви обясних. Та нали познавате холографията!

– Но нейните образи не се разхождат нощем! Не нападат хората! А още по-малко се местят във времето. Това е невъзможно, фантастика!

– Напротив, щом е фантастика, значи е възможно.

– Какво, какво? Ако е фантастика, значи... Това е дивотия!

А какво са за миналия век телевизията, космическите полети, съживяването след смъртта, ако не фантастика? И за вас бъдещето неминуемо ще се окаже същото. Оттук и простият логически извод: фантастиката е първият признак на идващата реалност.

– Но нима нещо може да противоречи на природните закони?

– А с какво нашата поява тук им противоречи?

– Бъдещето е следствие на миналото! А вашето нахлуване... Следствието не може да изпревари причината!

– А известни ли са ви всички закономерности на причинно-следствените връзки? Нашият век не е толкова самоуверен.

– Нашият също...

– Не си личи. Струва ми се, че ви е по-лесно да ме признаете за призрак, отколкото

да преразгледате представите си за естеството на времето.

Прехапах си езика. Нямах какво да крия. Какво можех да противопоставя на доводите му, когато в паметта ми изскочи немаловажният закон за запазване на четността? Упорито да твърдя, че бъдещето още никога не е посещавало миналото? Това не е аргумент: моите съвременници уверено конструират атоми, каквито по-рано не е имало на земята, а може би и в цялата вселена. Какво, всъщност, ни е известно за времето, за неговите свойства и състояния? Едва ли в тази област знанията ни са попълни от представите на Демокрит за структурата на веществата. Моят гост беше прав: първият признак на продуктите на далечното бъдеще е тяхната невероятност според сегашните ни представи.

– Но – сетих се, – как да разбирам вашите действия? Отначало се появи фантомът...

– Той именно е и причината за всичко! Фантоматиката при нас е почти същото, каквото е при вас телевизията. За съжаление, не отведнъж, се появи едно странично и крайно неприятно следствие: фантомите понякога изчезват в миналото.

– Ама, моля ви!

– Ние бяхме поразени не по-малко! Понякога фантомите изведнъж изчезваха

като... като призраци. Изчезваха неизвестно къде, Никой нищо не можеше да разбере, докато не обърнаха внимание на факта, че в литературата на миналото се появяват описания, които подозрително приличаха на срещи на хората с нашите фантоми.

– Какво?! Излиза, че всички тези призраци, привидения са продукт на вашата дейност, по-точно безгрижие?

– Съвсем не! Най-често те са точно това, което са: психогенни продукти на вярата, грешки на зрението и халюцинации. Само една малка, нищожна част... Ние едва повярвахме, беше прекалено фантастично.

– А-а, и вие също...

– Защо – „също“? Хора ли сме или не? Фантастичното е трудно и за нас. Проверихме всичко сто пъти. Уви! Всъщност, с това започна и развитието на хронодинамиката. Миналото трябваше бързо да се почисти от нашите „гости“, още повече защото нашата дейност създаваше все нови и нови тълпи фантоми. За някакво си средновековие много нямаше да се плашим, там на хората и така им се привиждат призраци навсякъде – повече или по-малко – няма особено значение, пък и фантомите по принцип не се изплъзваха толкова далече. Обаче в двадесети или двадесет и първи век нашествието им можеше да предизвика

незакономерно възраждане на мистиката, което би се отразило върху историята, а следователно и върху нас. Парадокс. Всички поколения наивно мислят, че само настоящето е отговорно за бъдещето, а се оказва, че и бъдещето трябва да се грижи за миналото. Не е ли странно?

– Да... – бавно подех. – Всичко това трудно се побира в съзнанието. Макар че... как казахте? И бъдещето трябва да се грижи за миналото? Чуйте, че в това няма нищо странно, още повече ново.

– Как няма? – най-после и моят гост трябваше да се изненада. Даже веждите му подскочиха. – Та това е неотдавнашен извод на нашето време!

– Напрасно мислите така – аз изцяло се насладих на малкото си тържество. – Просто очевидното не се хвърля в очи. Историците винаги са се стремили да почистят миналото от наслоените лъжи, погрешни представи, по фрагменти са възстановявали неговата истинност, цялата пълнота на отминалия живот, като по този начин духовно възкресяват предишните хора, мислите, постъпките, стремежите им... Какво е това, ако не грижа на бъдещето за миналото? Между другото не може по друг начин да се разглежда бъдещето в миналото, тоест да се разберат закономерностите, да се предвидят

събитията, да се извлече поука от миналите грешки и така да се подобри бъдещето... Не, запазването на миналото съвсем не е ваше откритие. Просто вие имате други възможности и, както виждам, много големи задължения.

Трябваше да се види лицето на госта от бъдещето, докато говорех всичко това!

– Вярно! – възкликна той даже с известно уважение в гласа. – Съвсем справедливо е, ако не в детайлите, то по принцип! Не мога да разбера как толкова очевидна мисъл не е възникнала по-рано!

– Може би е възникнала – възразих аз. – В двадесети, деветнадесети век, а може и по-рано. Но е останала погребана в купищата книги и ние сега откриваме нечи и записки.

– Прав сте – събеседникът ми се замисли. – Обикновена илюзия нашият век е най-умният...

– Затова пък дейността ви потвърждава, че от век на век расте отговорността на поколенията, в това число и за миналото.

– Без съмнение. Знаете ли, аз съм щастлив. От това, че ние не само намерихме общ език, но и се обогатяваме взаимно, макар че между нас има такава пропаст във времето... – той поклати глава. – Само за това си струваше да направя грешка и да издам присъствието си тук. Вие, естествено,

разбрахте добре какво правя тук и защо толкова исках да избягна срещата с предците?

– Сега ще проверя... И така, призракът, който изплаши моите хазяи, е вашият избягал фантом, при него всичко е ясно. Тоест, какво говоря? Всичко е неясно, но, вероятно, физическата природа на явлението аз не мога да разбера и да имахте право да ми обясните.

– Така е, няма да разберете, не се обиждайте!

– Нищо, аз и квантовата механика много-много не разбирам... Обаче имам някои други съображения...

– Да?

– Мисълта ми, разбира се, е банална. Това, което се случи с вас или нещо подобно, трябваше да се случи. То е неизбежно.

– Сигурен ни сте?

– И още как! Съвсем наскоро открихме, че без да искаме въздействуваме върху миналото. Без всякаква хронодинамика, между другото! Акрополът и не само Акрополът трябва да бъде спасен от замърсяване още сега, иначе въздухът на нашия век ще разяде тези частици от миналото. А вие, естествено, сте се справили с екологическата криза, щом съществувате и дори побеждавате времето. Но пред вас по

принцип стоят същите задачи! Същите, защото колкото по-мощна е дейността на човека, толкова по-силен е натискът му върху всичко и толкова по-широки и парадоксални са последствията от този натиск, по-дълбоко е далечното им действие. Всичко! Някаква хронодинамика, охрана на самото време, рано или късно трябваше да стане за вас също такава необходимост, както за нас – запазването на водата, въздуха, почвата, нашето настояще и вашето бъдеще. Нима не е така?

– На отричам и не потвърждавам – малко смаяно каза гостът ми. – За нас вие не можете да знаете всичко.

Аз се усмигнах.

– Мили мой, скъпи пра-пра-пра-внуко! Лицето ви е отворено. Може би са ви тренирали, учили на бъдете прикрит и да се преструвате, но все едно, не умеете да лъжете, което, всъщност, ми говори за бъдещето много повече от всичките ви обяснения.

– Нима е така?

– Да, именно така.

– Да-а – замислено каза той. – Да се преструваш, ако се случи нещо... Ех, вие, теоретици, познавачи... Благодаря, ще обърнем внимание.

– Не си струва... А впрочем, когато изпуснах чашата, не можехте ли вместо цялата тази глупава инсценировка просто да изчезнете във времето?

– И с това да ви докарам, може би, до инфаркт? – той ме погледна с упрек. – Да ви убедя в реалността на призраците ли?

– А, да! Е, разбира се, така... А тази, вашата... „гимнастичка“ успяхте ли да заловите?

– Тук е – той се потупа по колана. – Сега можете да спите спокойно.

– Та аз и така... стоп! Защо така се изненадахте, че не спя?

– Когато се появих, аз веднага, както си е редно, включих... С една дума, всеки човек трябва веднага да потъне в непробуден сън и да забрави всичко, ако нещо му се е привидяло. За съжаление, средството не действа, когато организъмът се бори с вируси. Всъщност сега – той наблегна на думата „сега“ – вие сте съвършено здрав.

Наистина, от грипа нямаше и следа! Отдавна, и то толкова незабелязано, че аз едва сега обърнах внимание... Ах, този правнук, как успя да го направи?

– Благодаря – казах аз с чувство. – Много благодаря.

– Няма за какво. Обезпокоих ви...

– Какво говорите!

– ... и трябваше някак да се извиня. Но време е да се разделяме... завинаги. Жалко, беше ми много, много интересно, не съжалявам за непредпазливостта си.

– Аз още повече! Почакайте... Не се ли страхувате, че ще разкажа за появата ви тук и с това ще повлияя по някакъв начин на историята?

Той поклати глава усмихнато.

– Та никой няма да ви повярва.

– Наистина. Но мислите, които, без да искате, изпуснахте...

– Както забелязахте, до тези мисли може да стигне всеки мислещ човек от вашата епоха. Това няма значение, напротив, мислете по-често за нас. Това е необходимо, та нали ние много повече зависим от вас... Сбогом, всичко хубаво в миналото!

С тези думи той изчезна. Изведнъж, мигновено. Даже не успях да забележа, натисна ли някое от своите копчета. Просто имаше човек – и изчезна. Колкото и да бях подготвен за това, все пак трепнах.

– Всичко хубаво в бъдещето – извиках в празното вече пространство.

Дали той ме чу през вековете?

Време за почивка

Фантастичен разказ

Джон Уиндъм

I

Гледката не беше нищо особено. За очи, свикнали с пейзажите на Земята, това изобщо не беше гледка, а просто част от неизменния марсиански фон. Отпред и отляво спокойната вода се простираше като копринено платно до хоризонта. На около миля отдясно лежеше нисък бряг, чийто жълточервен пясък прозираше през разхвърляните туфи от проскубани храсти. В далечината се издигаха белите корони на пурпурни планини.

В кратката топлина на пладнето Бърт остави лодката да го носи сама. Зад него вълните тихо разтваряха своето ветрило, а после пак замираха в спокойствие. Още по-назад необятната тишина се съгъставаше отново и не оставаше нищо, което да напомня, че някой е минал оттук. Тази картина се беше запазила почти непроменена през няколкото дни и стотиците мили монотонно пърпорецо пътуване.

Неговата лодка бе странно, уникално съоръжение. Защото я беше направил сам – при това без да знае каквото и да било

относно конструирането на плавателни съдове. Отначало съществуваше нещо като план – е, някаква неясна идея – в главата му, но се наложи да го изменя толкова пъти, че на практика по-голямата част от него се беше родила от плоскостите и другите материали, които успя да намери. Резултатът се оказа нещо средно между китайска джонка, плоскодънна лодка и резервоар за дъждовна вода, но задоволяваше Бърт.

Той се изтегна в уютно безделие на кърмата. Едната му ръка, в дрипав ръкав, висеше през лоста на кормилото, а другата лежеше върху гърдите му. Дългите му крака, обути в изпъстрени с кръпки панталони, се протягаха отпуснато, за да завършат в чудновати ботуши с брезентова горна част и подметки, скалъпени от преплетено лико – тях също бе правил сам. Червеникавата брада върху изпитото му лице бе подстригана и със заострен връх, а неговите тъмни очи гледаха безизразно напред изпод раздърпаната и омазана периферия на филцовата шапка.

Той слушаше боботенето на стария двигател, както би слушал мъркането на дружелюбен котарак, и наистина мислеше за него като за стар приятел, дарявайки го с внимателни грижи. Понякога му говореше насърчително или му разказваше за какво мисли – навик, който не одобряваше и се стараеше да потиска, когато се усети. Той чувствуваше привързаност към хрипящото корито не само защото го носеше през стотиците мили вода, но и затова, че държеше тишината на разстояние.

Бърт не обичаше тишината, която се разстилаше като симптом на гангрена над пустинната суша и вода, но не се страхуваше от нея. Тя не можеше да го принуди, както правеше с много други, да живее в поселенията – с техните добросъседски отношения, шум и илюзорна надежда. Неговото неспокойство бе по-силно от отвращението, което изпитваше към голата земя и продължаваше да го води напред дори когато авантюристите – не намерили никакви приключения – бяха отстъпили пред отчаянието. Той нямаше нужда от нищо друго освен – подобно на циганин – да пътува непрестанно.

Преди години го наричаха Бърт Тесър, но толкова отдавна не беше чувал фамилията си, че почти я бе забравил – както всички

други. Сега бе просто Бърт и, доколкото знаеше, единственият Бърт.

– Трябва да се покаже скоро – промърмори той на търпеливия двигател или на себе си, и седна, за да вижда по-добре.

В бреговата линия бе започнала да се забелязва лека промяна. Някакъв бурен се подаваше все по-често сред мършавите храсти – растение с тънко стебло и лъскави, сякаш направени от метал листа, чувствителни към най-лекия полъх на вятъра. Той можеше да ги види как трептят с меки отблясъци и все повече на брой в далечината и знаеше, че ако сега спре двигателя, няма да чуе мъртвата обвивка от тишина, а звънтящите удари на безброй малки твърди листенца.

– Калаени звънчета – каза той. – Да, вече сме близо.

От едно сандъче наблизко измъкна доста изтрита, чертана на ръка карта и се вгледа в нея. След това разлисти някаква също толкова използвана тетрадка и прочете списъка от имена, написан на една от страниците. Той все още си ги повтаряше на глас, докато връщаше листовете в сандъчето, а вниманието си – към пътя, който лежеше отпред. Мина още половин час, докато някакъв тъмен предмет се появи

в далечината и прекъсна монотонната линия на брега.

– Показа се вече – каза той, сякаш да окуражи двигателя за последните две-три мили.

* * *

Постройката, която дори от разстояние изглеждаше странна, отблизо се оказа просто развалина. Основата бе квадратна и украсена със строги орнаменти, изпълнени някога в орелеф, но толкова загладени сега, че по-фините детайли бяха изчезнали. Едно време тя бе поддържала някаква кула, въпреки че точно каква можеше само да се гадае, защото не повече от първите шест метра на тази горна част от зданието все още съществуваха. Те, подобно на основата, бяха построени от тъмночервена скала и носеха следи от заличена украса. Изправена на стотина метра навътре от брега, нейното уединение бе измамно. Размерът и степента на разрухата, която времето и употребата ѝ бяха нанесли, можеха да бъдат оценени едва когато човек отидеше по-близо до нея.

Бърт продължи по права линия и застана точно срещу постройката, преди да обърне своята тромава лодка. След това зави и се насочи към брега с малка скорост, докато леко докосна полегатата суша. Той изключи двигателя и въздухът се изпълни със звуците

на околността – металическия напев на калаените звънчета, жаловитото скърцане на паянтово колело, въртящо се бавно и неравномерно малко наляво от него надолу по брега и един пресеклив глух звук, идващ откъм развалината.

Бърт влезе в кабината. Тя бе достатъчно уютна, за да му пази завет през студените нощи, но слабо осветена, защото стъкло се намираще трудно. Опипвайки в полумрака, той откри чантата с инструменти и един празен чувал и ги метна през рамо. После прегази плитчината до брега, заби едно колче, за да придържа лодката, ако по някаква случайност спокойната вода се развълнува, и пое с широка бавна крачка към постройката.

От двете ѝ страни и отвъд нея бяха скупчени няколко малки нивички, в които се очертаваха свежи и зелени добре оформените редове на посеви между тесни напоителни канали. До едната стена на каменния куб имаше оградено място и някакъв груб навес, построен от несъразмерни отломъци, които по всяка вероятност са били част от изчезналата кула. Въпреки неугледния си вид навесът беше спретнато поддържан и от време на време иззад него идваше сумтенето на дребни животни. В най-близката стена на куба

имаше врата, а от двете ѝ страни – дупки с неправилна форма, които, макар и без стъкло, изглежда бяха прозорци. Пред вратата работеше някаква жена – тя стриваше зърно върху плитка износена скала с нещо като каменна бухалка, която държеше в две ръце. Кожата ѝ бе червеникаво-кафява, нейната тъмна коса – събрана на топка върху главата, а единствената ѝ дреха бе пола от груб домашно тъкан плат, украсен със сложен жълт рисунък. Беше на средна възраст, но мускулите ѝ не бяха отпуснати, нито пък фигурата ѝ беше изгубила стегнатостта си. Когато Бърт приближи, тя вдигна глава и го заговори на местното наречие:

– Здравей, землянино – каза тя. – Очаквахме те, но доста се забави!

Бърт отговори на същия език:

– Закъснях ли, Аника? Аз никога не зная датата, но ми се стори, че е време пак да намина.

Той остави торбите и в същия миг десетина малки баникука се втурнаха да ги изучават. Разочаровани, те се скупчиха около краката му, писукайки настоятелно и вдигнаха своите малки, прилични на маймунски лица към него. Бърт извади от джоба си шепя орехи и им ги хвърли. После седна на един удобен камък и започна да

разпитва за останалите членове на семейството, като си припомняше списъка на имената в тетрадката.

Изглежда бяха добре. Янф, нейният най-голям син, бе заминал нанякъде, но Танак, по-малкият, беше тук, както и момичетата Гика и Зило, мъжът на Гика, децата също, а имаше и ново бебе, откакто бе идвал за последен път. Всички освен бебето бяха на далечната нива, но щяха скоро да се върнат.

Бърт погледна, където му сочеше тя, и видя няколко тъмни точки, които се движеха между правите редове.

– Втората реколта върви добре – каза той.

– ВЕЛИКИТЕ помнят – отвърна тя с безизразен глас.

Той седеше и я гледеше как работи. Нейният цвят и багрите на пейзажа го караха да мисли за картини, които бе виждал преди години – от Гоген, ако си спомняше добре! – въпреки че тя не притежаваше чертите на онзи тип жени, които бе рисувал Гоген. Вероятно художникът нямаше да види красотата в нея, както и самият Бърт не бе успял отначало. Марсианците, с тяхната крехка конструкция и тънки кости, му се сториха болнави и хилави, когато ги видя за първи път, но постепенно свикна с тази разлика. Всяка земна жена би изглеждала странна и тантуреста сега, предполагаше

той, ако изобщо му се случеше да види някоя.

Усетила втренчения му поглед върху себе си, Аника отпусна бухалката и обърна глава към него. Тя не се усмихна, но в нейните тъмни очи имаше доброта и разбиране.

– Изморен си, землянино! – каза тя.

– Отдавна съм изморен – отвърна Бърт.

Тя кимна със съчувствие и пак подхвана работата си.

Бърт разбираше. И знаеше, че по своя тих начин тя също разбира. Те бяха кротък, чувствителен народ, при това и откровен. Бе трагедия, една от цяла поредица подобни трагедии, че първите земни жители, дошли на Марс, ги бяха оценили като слаба, изчерпана раса, „туземците“, по-низши същества, които трябва да бъдат изтласкани и експлоатирани, когато е изгодно. Сега това бе забравено, защото едни познаваха марсианците по-добре, както и той самият, а други живееха в поселенията и рядко ги виждаха, но Бърт все още чувствуваше срам за своя собствен народ, когато помислеше за миналото.

След няколко минути тя попита:

– Колко време стана, откакто обикаляш?

– Около седем от вашите години – това прави почти четиринадесет наши.

– Това е много време. – Тя поклати глава. – Много време, когато скиташ съвсем сам. Но вие, земляните, не сте като нас. – Тя отново се вгледа в него, сякаш се опитваше се открие тази разлика в очите му. – Все пак не чак толкова различни... – добави Аника и още веднъж бавно поклати глава.

– Чувствувам се отлично! – рязко отговори Бърт. После смени темата. – Каква работа има за мене този път? – попита той и остана да седи, слушайки разсеяно, докато тя изреждаше колко тигани се нуждаят от поправка, какви нови неща са й необходими за домакинството, как колелото вече не изкарва достатъчно вода, как Янф се опитал да закачи отново вратата, когато тя се извадила заедно с пантите и колко зле се справил... Но Бърт не чуваше почти нищо, защото мислите му блуждаеха – може би това бе едно от нещата, които се случваха, когато човек толкова дълго е сам.

II

Когато каза, че се чувствува отлично, Бърт просто се защищаваше – той знаеше това и бе сигурен, че тя също го знае. Никой от земляните не се чувствуваше „отлично“. Едни се стараеха да изглеждат самоуверено, други – не, но тревогата живееше във всеки. Част от тях бродеха неспирно като него самия, но повечето предпочитаха да изгният

бавно и алкохолично в поселенията. Други, решени да задържат виденията от своите сънища, бяха взели марсиански момичета и сами се опитваха да станат марсианци. Бърт ги съжаляваше. Той бе свикнал да вижда как лицата им се проясняват и познаваше тяхното нетърпеливо желание да говорят, когато отидеше да ги навести. И винаги спомени, носталгични възпоминания.

Бърт беше избрал живота на скитник. Бездействието много скоро бе показало своя ефект в поселенията и човек нямаше нужда от голяма далновидност, за да разбере какво щеше да се случи там. Затова той беше прекарал цяла марсианска година в строене на лодка, нейното екипиране, в правене на тенджери и тигани за продан и набавяне на инструменти и всякакви припаси, а щом веднъж заживя като калайджия, неспокойствието на самото му съществуване го тласкаше към вечно движение. В поселенията се застояваше рядко, и то само когато се отбиваше да вземе гориво за двигателя или за кратко време през зимата, за да прави тигани и други полезни за търговията му стоки, а накрая винаги беше щастлив, че си отива. Всеки път, когато се отбиваше там, израждането му се струваше по-забележимо и още няколко от тези, които

познаваше, бяха потърсили успокоение в алкохолното отравяне.

Но напоследък той бе почувствувал промяна в себе си. Непokoйствието все още не му позволяваше да остава по-дълго от необходимото в поселенията, но вече не беше толкова силно колкото преди, нито пък изпитваше предишното удовлетворение от обиколката и пътуванията, които сам планираше. Той не чувствуваше нужда да се присъедини към другите мъже и техния начин на живот, но бе започнал да разбира страха им да останат сами, който ги задържаше заедно и дори защо намираха спокойствие единствено в алкохола. Понякога го обземаше тревога от самия факт, че се е променил достатъчно, за да е способен да им съчувствува.

Всичко бе от възрастта, предполагаше Бърт. Когато направи своя първи и последен полет с ракета, той беше едва на двадесет и една години, а почти всички останали – десет, петнадесет, двадесет години по-възрастни. Сега го заразяваха настроенията, които те бяха изпитвали още тогава – безцелност, безнадеждност и копнеж по неща, изчезнали завинаги.

Точно какво бе станало на Земята не знаеше никой и никога нямаше да научи. Техният кораб бе напуснал Лунната база и от

четири дена пътуваше към Марс, когато се случи всичко... Един от спътниците на Бърт, малко по-възрастен от него самия, го беше вдигнал от леглото му и завлякъл пред илюминатора. После заедно се бяха взирали в гледка, която остана запечатана завинаги в съзнанието му – Земята се разцепи, а от разширяващите се пукнатини бликаше нажежен до бяло огън!

Едни казваха, че вероятно някой от атомните складове е прехвърлил критичната маса и е предизвикал верижна реакция, други противопоставиха мнението, че ако това бе вярно, Земята нямало да се разцепи, а щяла да изгори в корона от пламъци, да се превърне в мъглявина и да изчезне в небитието. Последваха дълги невежи спорове относно възможностите за верижна реакция, ограничена в рамките на определени елементи, които от време на време възникваха отново. Истината бе, че никой не знаеше. Единствено сигурен оставаше фактът, че планетата се беше разкъсала и сега, раздробена на пояс от неизброими астероиди, продължаваше да обикаля около Слънцето като дъжд от метеори.

На някои от мъжете бе необходимо доста време, докато повярват това, което бяха видели с очите си – те понасяха най-тежко

истината, когато действително я проумяваха. Други пък откриваха, че съзнанието им отказва да разбере и приеме този факт – за тях Земята продължаваше да бъде реалност, недостижима завинаги, но съществуваща. На кораба господствуваше деморализация – едни искаха да се върнат назад, безразсъдно убедени, че са длъжни да бъдат там и да помагат по някакъв начин. След време това тяхно желание се превърна в непрестанно недоволство, че не им е било позволено да го направят. Капитанът и всички останали бяха решили, че не остава нищо друго освен да поддържат своя курс към Марс.

Тревогата на навигаторите нарастваше заедно с неточността на предварителната траектория, която ставаше все по-ненужна сред хаоса от постоянно променящи се орбити наоколо. Те бяха гледали в почуда как освободената Луна напуска пътеката си и отплува през пространството, управлявана от неизчислими гравитационни сили, докато накрая попадна в хватката на гигантския Юпитер. Дълго преди да се случи това, корабът бе извършил успешно своето последно кацане на Марс, като резултат на комбинация от изчисления и предположения.

Там вече бяха дошли и други – изследователски ракети от Астероидния пояс и отвъд него, търговски кораби от луните на

Юпитер, отклонени от техния курс към Земята. Някои от очакваните никога не пристигнаха, но в крайна сметка двадесетина ракети почиваха на Марс, без да имат дом, който да търсят. Няколкостотин мъже стояха бездейни заедно с тях. Освен екипажите имаше още и миньори, сондьори, специалисти по пречистване на метали, геолози, изследователи, персонал за поддържане на космически станции, заселници и всякакви други, :захвърлени заедно сред един чужд свят и принудени да се приспособяват към него.

Имаше също и две жени – стюардеси или домакини. Добри момичета, а в началото и дружелюбни, макар и не кой знае какви красавици. Но обстоятелствата бяха срещу тях и те бързо се спуснаха до учудващите дълбини на покварата, които само добрите жени могат да достигнат, тръгнат ли веднъж по този път. Предполагаше се, че всяка от тях бе станала причина за десетки убийства, преди някой да открие, че те също са податливи на отстраняване чрез този метод. След това страстите се поуспокоиха, а пиенето се превърна в основно развлечение.

Би могло, казваше си Бърт, да бъде и по-лошо. И наистина бе така за тези, които бяха оставили жени и семейства на Земята. Неговата лична загуба не можеше да се

сравнява с тяхната – майка му бе умряла преди няколко години, а баща му доживяваше спокойна старост. Имаше и едно момиче – очарователно създание с коса като червено злато, което с времето ставаше все по-хубаво в спомените му. Елза бе нейното име, но между тях нямаше нищо сериозно и въпреки че му беше приятно да си мисли, че тя би могла да се омъжи за него, никога не се беше опитал да открие дали наистина щеше да го направи или не. Освен това съществуваше и слабото успокоение, че той беше на Марс и поне малко по-добре от тези, пленени от влажната горещина на Венера или от студените луни на Юпитер. Животът предлагаше нещо повече от непрекъснатата борба за оцеляване и макар то да не беше много, все пак му се струваше, че е по-добре да потърси и види каквото има, отколкото да удави младостта и силата си в алкохол заедно с останалите. Така бе започнал да строи своята лодка.

* * *

Бърт все още смяташе това за най-доброто и най-мъдрото нещо, което някога е правил. Работата го беше държала прекалено зает, за да му остане време за униние, а след това, когато тръгна да пътува, той се чувствуваше като изследовател, като откривател на хилядите и хиляди мили

унесени в спокоен сън канали, чиято повърхност браздеше. Отначало пред него стоеше задължението да опознае марсианците и да открие, че та са доста по-различни от това, което му бяха казвали за тях. Тази задача включваше изучаването на езици, които по структура се отличаваха напълно от неговия собствен, заедно с техните местни наречия и той се беше занимавал усърдно, докато започна да говори четири диалекта по-добре от всички други земляни, които познаваше, и можеше да се оправя сносно на още няколко. Напоследък бе открил, че обикновено мисли на един от тях. Лодката пърпореше бавно от една населена област към друга по притихналите води на каналите, които понякога приличаха на морета, широки по шестдесет-осемдесет мили, а друг път бяха по-тесни от миля. Колкото повече опознаваше тази огромни водни пътища и тяхната многобройност, толкова по-голямо ставаше неговото първоначално изумление – дори след дългите години, през които ги беше кръстосвал, той не се бе добрал до някаква идея как са били построени. Марсианците не можеха да му кажат нищо определено – това бе дело, извършено от ВЕЛИКИТЕ много, много отдавна. Постепенно той свикна да приема каналите

както и всичко друго – беше благодарен на ВЕЛИКИТЕ, които и да бяха те, за прокарването на тези гладки магистрали по цялата планета.

Бърт се научи да уважава марсианския народ. Тяхното спокойствие, липсата на припряност и кроткият им, чужд на всякаква крайност нрав бяха упоителна противоотрова за неговата предприемчивост и вечно настървение за работа. Много скоро той разбра, че обвиненията в леност и слабост, които другарите му отправяха към тях, бяха просто неразбиране на същества, чийто мисловен апарат функционира по различен начин и със сигурност възприема живота по различен начин; същества, чиито възгледи за добродетелите бяха напълно чужди и той откри как неговите способности могат да компенсират несъвършенствата им в замяна на храните, които те умееха да отглеждат.

Оттогава се скиташе насам-натам по планетата и калайдисваше стари кухненски съдове или правеше други дребни поправки като отплата за хляба и подслона, които му даваха, но никъде не оставаше задълго. Едва напоследък той постепенно бе започнал да осъзнава, че неспокойствието, което все още го владееше вече не може да бъде уталожено единствено чрез самотни

пътешествия, ако пътешествията изобщо някога са били спасение.

* * *

Бърт не забеляза, че Аника бе престанала да говори, след като мислите му започнаха да блуждаят. Той нямаше представа колко време беше изминало, когато тя спря да чука, за да вдигне глава и да каже:

– Връщат се вече.

Двамата мъже вървяха първи, навели глави и задълбочени в разговор. Те бяха с фина, почти хилава конструкция според земните разбирания, но Бърт бе престанал да прилага чужди стандарти – той ги прецени като добре сложени и силни. Жените идваха след тях. Гика носеше най-малкото от трите деца, докато другите се държаха за ръцете на сестра ѝ, която им се усмихваше. По земното летоброене Гика вече бе около двадесет и пет, мислеше си той, а Зило – четири години по-млада. Подобно на майка си те носеха грубо изтъкани поли с ярки цветове, а косите им бяха събрани високо на главата и прихванати със сребърни фиби; също както и нейните, движенията им бяха плавно-ритмични. В първия момент той едва позна Зило – не я беше заварил в къщата по време на двете си последни посещения и промяната в нея бе достатъчна, за да го прави несигурен.

Когато приближиха, Танак забеляза Бърт и тръгна към него. Поздравът му бе радостен и любезен. Другите също дойдоха и го наобиколиха, както правеха винаги, а видът им издаваше тяхното желание да си припомнят как изглежда един землянин.

Аника събра брашното и изчезна в каменния фронтон на кулата, където беше техният дом. Всички останали я последваха, като бърбеха с Бърт, и се смееха, искрено зарадвани да го видят отново.

По време на обяда Танак му разказа още веднъж за всички неща, които се бяха износили, счупили или развалили. Изглежда нямаше нищо сериозно, поне нищо, което един обикновен занаятчия не би могъл бързо да поправи. И все пак това беше една от областите, в които се криеше истинската стойност на неговия талант – когато на него му бяха необходими пет минути, за да открие някоя неизправност и да намери начин за нейното отстраняване, те имаха нужда от пет седмици внимателно размишление, но дори тогава съществуваше немалка вероятност да не постигнат никакъв успех на практика. Съвършеният антимеханизъм на характера им все още го учудваше. Това качество те никога не бяха развили отвъд границата на абсолютната необходимост – черта, която заедно с тяхната пасивност вероятно се

дължеше на факта, че те никога не са били доминиращата раса на планетата, докато не бе останало почти нищо, над което да доминират. Тези тайнствени ВЕЛИКИ същества, които бяха построили каналите и разрушените сега здания и градове, а после бяха изчезнали по някакъв незнаен начин преди векове или може би хилядолетия, са били истинските владетели. Изглежда че под тяхна власт идеята за воюване и битки не бе имала дори най-малък шанс да се развие, а всякакво усъвършенствуване на техническите способности е било напълно ненужно. Като резултат от това тази традиция бе вкоренена достатъчно дълбоко, за да не бъде отхвърлена никога. Не беше трудно да се долови тяхното блуждаещо, подсъзнателно убеждение, че машините са табу. Марсианците все още отправяха своите молби към ВЕЛИКИТЕ, които „помнеха“. Бърт много искаше да научи какви са били тези ВЕЛИКИ и дори как са изглеждали, но никой не можеше да му каже.

След като ядоха, той излезе навън да стъкне малко огнище и да приготви инструментите си. Те му донесоха тигани, мотики и други неща за поправка, а после всеки се зае със своята работа. Само трите деца останаха да гледат. Та насядаха по земята около него и докато му задаваха

своите безбройни въпроси, започнаха да си играят с малките подскачащи баникуки. Бърт подхвана разказ за Земята – за огромните гори и светлозелени хълмове, за облаците, които плуват в искрящосините небеса през лятото, за внушителните зелени вълни с бели гребени, за планински потоци, за континенти, в които няма пустини, а през пролетта навсякъде растат диви цветя, за древни градове и малки селца. Те не разбираха повечето неща, за които говореше той, а сигурно вярваха на още по-малка част от тях, но продължаваха да слушат, а Бърт не спираше да разказва, сякаш забравил трите деца около огъня, докато не дойде Аника да ги изпрати при майка им. Когато те изчезнаха в очертанятия на вратата, тя седна на земята близо до него.

Слънцето щеше скоро да залезе и той вече усещаше хладината на разреждения въздух. Аника изглежда не я забелязваше.

– Не е хубаво да си самотен, землянино! – каза тя. – Отначало когато човек е млад, а светът – все още интересен, всичко е красиво, дори само за себе си, въпреки че е по-добре да бъде споделено. По-късно вече не е така.

Без да вдигне поглед от медния тиган, който калайдисваше, Бърт промърмори:

– Обичам сам да се грижа за себе си. Длъжен съм да го правя.

Тя седеше, загледана в далечината отвъд блещукащите калаени звънчета и още по-далече – отвъд утихналите води зад тях.

– Когато Гика и Зило бяха деца, ти често им разказваше приказки за Земята, но това не бяха приказките, които разказваше сега. В онези дни говореше за огромни градове, в които живеят милиони хора от твоя народ; за големи кораби, приличащи на осветени дворци нощем, за машини, пътуващи по земята с невероятна скорост, и за други, които летят отгоре дори още по-бързо; за гласове, които могат да бъдат чути едновременно по цялата планета и за много други чудни неща. А понякога пееше странни, игриви земни песни, за да ги размиваш. Тази вечер разказът ти беше съвсем друг.

– Има хиляди неща, за които може да се говори. Не е необходимо всеки път да разказвам едно и също! – каза Бърт. – Защо трябва да го правя тогава?

– Това, което трябва да кажеш, има по-малко значение от това, което казваш в действителност. Но защо го казваш е по-важно и от двете – отвърна Аника тихо.

Бърт раздуха жарта в огъня и зарови парче желязо под въглените.

– Вчерашният ден никога не е бил в бъдещето. Човек не може да живее назад във времето – добави тя.

– Бъдеще? Какво бъдеще очаква Марс? Тази планета е изтощена, тя умира. А вие просто чакате смъртта си заедно с нея – отговори Бърт с нервен глас.

– Нима Земята също не е започнала да умира още от момента, в който се е откъснала от Слънцето? Въпреки това си е заслужавало да се строи върху нея, да се изгражда цивилизация, нали?

– Кой знае? – в гласа му прозвуча горчивина. – Нима е било необходимо?

– Ако не си заслужаваше, би било по-добре никога да не бяхме съществували – отговори Аника.

– Кой знае? – попита той отново, този път предизвикателно.

Тя обърна глава, за да го погледне.

– Зная, че не мислиш така наистина...

– Какво друго трябва да мисля? – каза той.

Светлината на деня постепенно избледняваше. Бърт покри огнището с един камък и започна да прибира инструментите си. Неочаквано Аника го попита:

– Защо не останеш тук при нас, землянино? Време е да си починеш...

Той я погледна с учудване и поклати глава автоматично, без да се замисли. Още много

отдавна бе избрал за себе си живота на скитник и не можеше да подлага на изпитание силата на това свое решение. Но Аника продължи:

– Би могъл да ни помагаш тук – каза тя. – Нещата, които са трудни за нас, за теб са лесни. Силен си колкото двама от нашите мъже. – Тя обърна глава към спретнатите малки нивички зад разрушената кула. – Мястото е хубаво, а с твоя помощ би могло да стане и по-добро. Ще има повече ниви и повече добитък. Ние ти харесваме, нали?

Бърт седеше, загледан в полумрака и толкова неподвижен, че един баникук се покатери да надникне в джоба му. Той избута малкото същество настрана.

– Да, винаги съм обичал да идвам тук, но...

– Но какво, землянино?

– Именно това „землянино“. Моето място не е тук с вас. Аз не принадлежа на никое място. Просто идвам за малко, а после продължавам нататък.

– Би могъл да бъдеш част от нас – стига да искаше. Ако някой възкреси Земята, сега тя ще ти бъде по-чужда, отколкото Марс.

Бърт поклати глава – в това той никога не можеше да повярва.

– Ти не допускаш подобна мисъл, защото я смяташ равна на предателство, но аз

предполагам, че въпреки всичко това е самата истина – каза Аника.

– Не е възможно! – Той отново поклати глава. – Във всеки случай – какво значение има...

– Има значение дотолкова – отвърна тя, – че ти скоро ще откриеш, че животът не е нещо, което може се бъде отречено само защото не го харесваш. Човек не е настрана от живота, той е една страна от него.

– Какво общо има между всички тези неща? – попита Бърт.

– Това, че просто да съществуваш не е достатъчно. Човек съществува чрез знанията си, но започва да живее едва когато се научи да дава и да получава.

– Разбирам – отговори той колебливо.

– Не мисля, че разбираш... все още. Но ще бъде по-добре за теб да разбереш и по-добре за нас, ако останеш. Тук е и Зило.

– Зило? – повтори Бърт учудено.

III

Зило дойде на брега на следващата сутрин, докато той поправяше колелото. Тя спря на няколко крачки от него, седна на пясъка и като опря брадичка на колената си, започна да го наблюдава. Той вдигна поглед към нея и очите им се срещнаха. В този момент нещо напълно неочаквано се случи с Бърт – вчера бе видял в нея едно пораснало

дете, днес всичко беше по-различно. Той почувствува болка в гърдите и някакво неравномерно блъскане, изведнъж усети кожата върху слепоочията си странно опъната, ръката му започна да трепери така, че почти изпусна лоста, който държеше. За миг облегна гръб на колелото, вторачен в нея, но неспособен да говори. Стори му се, че е минало дълго време, преди да успее да каже нещо, а думите звучаха несвързано в собствените му уши.

Бърт никога след това не можа да си спомни за какво са говорили. Помнеше единствено как бе изглеждала тя – нейното изражение, дълбочината на тъмните ѝ очи, кротките движения на устата; начинът, по който слънчевите лъчи се разливаха върху кожата ѝ подобно на мекото сияние върху добре излъскана мед; прекрасните очертания на гърдите ѝ, стройните крака под ярките цветове на полата; стъпалата ѝ, заровени в златото на пясъка. Имаше хиляди неща, които не беше забелязвал никога преди това – нежната извивка на ухото, начинът, по който падаше косата ѝ; водопадът от немирни къдрици, застинал на главата ѝ под магическата сила на трите сребърни фиби; изящството на нейните ръце и пръсти; перлената прозрачност на зъбите ѝ и още

много чудеса, кой знае защо незабелязвани досега.

От този ден Бърт не помнеше нищо друго освен чувството, че някой го разкъсва бавно и болезнено на парчета и усещането, че понякога наднича към света през едно от тях, а друг път – през друго. Той се виждаше в лодката, оградена от двете страни с огромни пустинни пространства; виждаше как се крие от внезапните пясъчни бури в малката кабина, където изсушаващият гърлото пясък успяваше да проникне въпреки цялата му изобретателност; или пък как пърпори от една населена област в друга, за да върши, както обикновено, работата на калайджия. Такъв живот бе избрал за себе си, с такъв живот постепенно бе привикнал – би могъл отново да заживее както преди и да забрави Зило – и все пак Бърт знаеше, че няма да му бъде лесно да я забрави. Имаше картини, които непрестанно изплуваха пред очите му и той не успяваше да ги изтласка в миналото – усмивката на Зило, докато играе с децата на сестра си, нейната походка, фигурата ѝ, самата Зило; мечти, раждащи се неочаквано и без да може да се защити от тях; видения, които завладяват съзнанието му въпреки неговото решение да не ги допуска до себе си – топлината на Зило, отпуснала глава на гърдите му, разпиляната коса по раменете ѝ,

прекрасният цвят на младото ѝ тяло, отмората да имаш на кого да откриеш сърцето си, надеждата да бъдеш разбран от някого. Всичко това го разкъсваше с онази болка, която човек изпитва при отлепването на втвърдена превръзка от прясна рана.

* * *

След вечерята Бърт отиде настрана от другите и се скри в лодката. Докато гледаше към нея по време на яденето, беше му се сторило, че тя долавя всички негови мисли и дори знае повече за тях, отколкото той самият. Тя не се издаваше нито с жест, нито с някакъв знак, но без съмнение разбираше всичко и това го плашеше. Той не знаеше дали се надява или се страхува, че Зило може да го последва в лодката – но тя не дойде.

Слънцето бавно залезе, а той продължаваше да седи, без да усети, че е започнал да трепери в студената марсианска нощ. Едва след известно време се раздвижи вдървено и стана. После прегази плитчината и излезе на брега. Фобос хвърляше своята бледа светлина над нивите и безплодната земя около тях. Разрушената кула беше една безформена черна сянка.

Бърт стоеше, загледан в бездънната тъмнина, където някога се намирал неговият дом. Марс беше клопка, която го

принуждаваше да живее, но той нямаше да позволи на никого да го разглези и опитоми, нямаше да допусне да бъде измамен чрез нежности да забрави пронизващата злоба, която изпитваше към съдбата. Неговата вяроност принадлежеше на Земята и спомена за нея. Щеше да е по-добре, ако бе умрял когато планините и океаните на Земята се бяха разцепили; ако бе станал една от милионите прашинки, обикалящи като призраци в тъмнината. Съществуването вече не беше просто единствената алтернатива на живота – то бе символ на протеста срещу своеволията на съдбата.

Той дълго се вира в небето с надеждата да види поне един от астероидите, които някога са били кътчета от обичаната майчинска Земя – и може би сред безбройните точки, които блещукаха, той наистина успя.

Изведнъж го заля чувството на изоставеност – една неутолена пропаст от самота се отвори в него. Бърт стисна юмруци, вдигна ги високо над главата си и ги размаха към безучастните звезди, докато сълзите се стичаха по бузите му.

Когато далечното боботене на двигателя заглъхва бавно в тишина, единствено звъntenето на калаените звънчета остана да

обезпокоява нощта. Зило погледна майка си с насълзени очи.

– Отиде си! – прошепна тя отчаяно.

Аника взе ръката ѝ и я притисна успокоително:

– Силен е, но силата идва от живота – никой не може да бъде по-силен от живота.

Той скоро ще се върне – съвсем скоро. – Тя вдигна ръка и погали косата на дъщеря си. – Когато дойде, бъди нежна с него. Тези земяни изглеждат големи, но във всеки от тях живее по едно изгубено дете...

Потестас

Научно-фантастичен разказ

Яцек Савашкевич

Пред мене лежат три касети. В тях са лентите със запечатания образ и звук. Двете съдържат записи от земята, а третата е от „черната кутия“, монтирана в кабината за управление на кораба „Потестас“. Да, същият, който Хърп Фингър намери в района на Алабастровото плато на планетата Овал в системата Джантфор. Разбира се, това е копие, оригиналната лента се намира в архива на Адмиралтейството на Роял Космос Форс. Това копие и касетата с отчета на Хърп Фингър получих преди месец. След като огледах и прослушах записите от двете ленти, изпратих ги на моя приятел Уилям Маколи, когото оценявам най-високо сред съвременните астробиолози. От името на нашата редакция го помолих за коментар на тема: причините за трагичната смърт на екипажа на „Потестас“. Вчера той ми върна двете ленти, като прибави към тях още една – със собствено заключение. Това заключение, откровено казано, малко ме разочарова с размислите, които предизвиква изказаната в него хипотеза, ала в сравнение с тайнственото и пораждащо недоверие

мълчание на специалистите от Роял Космос Форс то поне е смислен опит да бъде изяснена загадката. Защото единственото, на което държаха споменатите специалисти, беше да внушат на Адмиралтейството с поредни успехи да отвлече вниманието на обществеността от трагичната съдба на „Потестас“.

Поставям в ампекса първата касета. На нея е регистрирана работата на екипажа в кабината за управление през последните двадесет и четири часа. Хората вече са си върнали обичайния вид, изчезнали са признаците на дългогодишната анабиоза. Неспкойни и нервни са. Преди това на лицата им се изписват учудване, неувереност и радост. Предлагам заключителния фрагмент от записа:

(Разговорът протича в напрегната обстановка. Събрани в кабината за управление, всички гледат капитана с очакване.)

Радиоинженер: Земята продължава да не отговаря.

Капитан: Повикайте я пак.

Радиоинженер: Цяло денонощие правя това.

Капитан (включва интеркома): Руби!

Пилот (от екрана на интеркома): Слушам.

Капитан: Момент. (Към радиоинженера) Какво става със земята?

Радиоинженер: Господин капитан, както виждате, непрекъснато викам земята и авторитетно твърдя, че тя мълчи. Не работят дори радиофаровете; земята изглежда вълново мъртва.

Капитан: Тази ваша апаратура... Руби! Пригответи „Старфлеш-Рикън“!

Пилот: Готов е, капитане.

Капитан: Ще потърсиш някакъв космодрум и ще ни дадеш сигнал. Ти ще бъдеш нашият радиофар.

Пилот: Ще направя всичко възможно, капитане.

Капитан: Разрешавам старт.

(Изключва интеркома. Лицата на екипажа се проясняват. Радиоинженерът продължава да упорствува над предавателно-приемащото устройство.)

Биолог: Каква в процедурата?

Капитан: Процедура ли? Ние сме на земята. Макар че земята изглежда не е забелязала това.

Радиоинженер: Руби стартира.

Капитан: Да докладва.

Пилот: Слизам.

Физик: Чудя се как ще обясним своето връщане.

Навигатор: Не сме сигурни дали изобщо сме напуснали Слънчевата система.

Биолог: Едва ли сме стърчали тук толкова години... Що за съмнения?

Навигатор: Компютрите не го изключват.

Кибернетик: След пробивите в мнемолита компютрите нито отричат, нито потвърждават нещо.

Пилот: Намирам се на двеста. Видимостта е слаба. Слизам още.

Капитан (застава пред екрана до радиоинженера): Пилот, дай образ!

Физик (като гледа през рамото на капитана): Памук.

Капитан: Покажи ни уредите, Руби. Добре. (Към радиоинженера) Имате ли координатите? Направлявайте го... Кой е най-близкият?

Радиоинженер: Емит-фърст.

Капитан: Добре. Емит-фърст.

Биолог: Тогава аз съм си почти в къщи. След приземяването никой не може да ме задържи в тази кутия.

Капитан: Нямам намерение никого да задържам. Кацаме на земята, по дяволите!

Пилот: На петдесет съм.

Капитан: Достатъчно, Руби. Сега внимавай – минаваме на дистанционно управление. (Към радиоинженера) Направлявайте го до нулата.

Физик: Какво, да започваме ли приготвянията?

Капитан: Остават радиоинженерът и навигаторът. Останалите – в кабините.

(Екипажът се разотива.)

Пилот: Ей, капитане, това не е ли Спирт-фърст?

Капитан: Емит-фърст е, Руби. Сега ще кацнеш. Дай сигнал.

Пилот: Давам.

Радиоинженер: Потвърждавам.

Пилот: Ето го нашия стар Емит-фърст!

Капитан: Разбира се, Руби, това е нашият стар Емит-фърст. Кръжи над линията. Скоро ще кооптираме при тебе. Навигаторе – самоуправление на радиопеленг!

По-нататък лентата е регистрирала всички фази на извършеното от автоматите приземяване. Веднага след като „Потестас“ докоснал Алабастровото плато на планетата Овал, целият екипаж напуснал кораба. Това е първата лента. Поставям в ампекса втората. На екранчето се появява лицето на Хърп Фингър. Хърп Фингър е около петдесетгодишен мъж с леко кривогледа очи и овален, лъскав череп. Гледа недоверчиво и

враждебно в камерата. В погледа му има нещо животинско. Казва:

– Вероятно искате да знаете всичко? Така, както е било? Защо? Представата, която вие, земните къртици сте си създали, е дяволски различна от истинската. Струва ви се, че гостите от РКФ са благородни и безстрашни рицари; че всеки, който работи в Космоса, най-напред е трябвало да застава пред десетки комисии и да показва пред тези типове колко е способен, подготвен и учен и че, така или иначе, може да бъде пример с поведението си в живота. Това не е задължително. Съмнявам се, че някой ще даде мене за пример.

През четвъртата година от моята служба в РКФ казах, впрочем с основание, на един контраадмирал, че е глупав. Понижиха ме в степен и за наказание ме прехвърлиха в ремонтната група, макар че няха необходимата квалификация. След четвърт година един от моите „Старфлеши“ се повреди по време на маневрите. Въпреки че за техническото състояние на всяка машина отговарят пет души, между тях – трима контрольори, за небрежността наказаха само мене. На процеса прокурорът измъкна наяве историята с контраадмирала и това, че посещавам сеанси по будизъм, на което в РКФ не се гледа с добро око. Военният съд

има съвсем различни тарифи от цивилния; осъдиха ме на пет години труд на „Иридиевата Маришка“. Този планетоид кръжи около Слънцето, тоест в Космоса, и е нужна необикновена психофизическа издръжливост, за да устоиш на него поне година, а освен това тук работят не герои, а хора, които определено са по-лоши дори от вас, земните къртици. Но аз не се смятах за некадърник и нямах намерение пет години да пътувам с контейнери с иридиеви остатъци. Чувствах се невинен или поне не толкова виновен, че да дишам вечно застоялия въздух на базата, оставен от „Иридиевата Маришка“. На втората година, когато на планетоида пристигна поредният контейнер, аз го изпратих и потеглих... къде? На разходка из системата. Преследваха ме цял месец. Позволих им да ме хванат само защото горивото ми свърши. А после се приземих в изолатката... Знаете ли какво в изолатка? Това е едно помещение – куб, два на два метра. До него не достигат никакви звуци, няма прозорци, врати, нито вещи; голи гладки стени, свод и каменни плочи. От тавана идва светлина, еднаква през цялото денонощие. Скрита апаратура непрекъснато контролира физиологичното състояние на твоя организъм. Когато искаш да спиш, от стената се измъква одър, когато искаш да

ядеш – калорични и витаминозни блюда, когато ще отделяш – подходящо приспособление. Към минаващия през изолатката въздух добавят, според нуждите, съответните лечебни съставки, за да не се разболееш, защото тогава трябва да те преместят в болницата, а това е много неприятно прекъсване на наказанието. Наказанието се състои в цялостната ти изолация от света. Сновеш между голите стени и полета губиш сметката на дните, а също и чувството си за време. За тебе часовниците са спрели, променяш ритъма си на сън и усещанията си, оскотяваш все повече, иска ти се да виеш, когато стената покорно разтяга пред тебе одъра, накрая разбираш, че вече не можеш да говориш; рецитираш високо някакво стихотворение или текст на песен, но тишината заглушава думите ти и чуваш само мляскането на устните си. Изолатката се превръща в колабираща вселена и нищо, освен нея не съществува; хората заедно със света са изчезнали, останало е само това автоматизирано помещение, което изкуствено ще те поддържа жив, докато не принудиш сърцето си да престане да бие, иначе в тази изолатка не можеш да се самоубиеш...

Мина ми през ума да се предоставя като обект за психиатрични изследвания, обект, на който не може да помогне, нито да навреди никакво лечение. След половингодишно възстановяване под наблюдението на видни психотерапевти все пак се съвзех. Тогава ме посети представител на РКФ и ми предложи следното: Да замина към Овал, по следите на „Потестас“, с който била прекъсната връзката. Адмиралтейството, в замяна, щяло да ми върне степента и да изтрие от паметта на персоналния компютър някои факти, които се отнасят до моето минало. Тогава попитах госта си дали Адмиралтейството ще бъде много разочаровано, ако откажа; на което той ме попита дали знам, че съм прекарал в изолатката само пробния период. Така че доста бързо се споразумяхме.

Полетях с „Рапид“, малко корабче, но бързо като светлината. Пътуването мина без усложнения, както бива в анабиоза. Автоматите ме събудиха преди влизането на „Рапид“ в системата Джантфор. „Рапид“ е истинско автоматично чудо и затова когато станах, вече имаше някои общи данни за системата. Помолих за материал, който засяга планетата Овал. Сред сведенията, които се сипеха от машината, хванах няколко интересни факта, а именно, че планетата

притежава магнитосфера и че тя е идентична с магнитосферата на Земята, че температурата на повърхността в екваториалния пояс на планетата достига 324 градуса по Келвин и че я обгръща газова обвивка със съдържание на циановодород – не помня в каква, но в значителна концентрация. Автоматите откриха и локализираха единствено на Овал източник на радиовълни, инсталиран, както после се оказа, в кабината на „Старфлеш-Рикън“. Приземих се край „Потестас“. Пръст с цвят на слонова кост се простираше чак до хоризонта. Тъмносините скафандри ясно се открояваха на светлия фон; всички членове на екипажа бяха с тях, но никой не бе взел и шлем. Не мога да разбера защо. Нали са знаели състава на атмосферата, а дори и да са ги подвели анализаторите, то, по дяволите, на неизследвана още планета никой не се държи като на земята! Лежах на различни места, повечето близо до „Потестас“. Най-много се беше отдалечил от кораба капитанът – почти на половин километър. Едного намерих вътре в „Старфлеша“, другото – на около триста метра западно от ракетата. Биологът. Неговият скафандър беше отворен, като че ли смъртта бе застигнала този човек, докато е бягал. Мнозина не можах да разпозная,

макар че външността на всеки трайно бях запечатал в паметта си, когато потеглях от земята. Трупите им бяха изсъхнали и смалени, напомняха човешки скелети, облечени в черно-кафяв пергамент. Почиваха на тази гигантска светлобежова катафалка в абсолютна тишина, под жълтото като олио небе. До тях се издигаше корабът, малко по-нататък стоеше „Старфлеш-Рикън“ и нищо друго, съвсем нищо. Събрах фотограметричната документация, извадих „черната кутия“ от кабината на „Потестас“ и... това е. Това е всичко, което имам да кажа. Е, какво, доволен ли сте? Сега знаете другата истина за „покорителите на Космоса“. Човек дори да повярва, че е герой, когато го поставиш задълго в трудни психофизически условия, рано или късно губи вярата си и се превръща в обикновена земна къртица...

Образът потъмнява. Поставям в ампекса третата, последна касетка, свързана с този случай. Тази, която ми изпрати Уилям Маколи. Приятелят ми се усмихва печално от екрана и потърква брадата си.

– Тази трагедия ме поразил – казва унило. – Становището на Хърп Фингър поставя Адмиралтейството в недвусмислено положение, а поведението на екипажа на „Потестас“, хора, както ми подсказва логиката, напълно подготвени и обучени за

това пътуване, беше за мене, меко казано, чудно. Причината за тяхната смърт е очевидна: циановодород. В тази концентрация ги е убил за четири-пет минути. Телата им, останали десетина години на сухо и проветриво място, в топла среда, която спира развитието на гнилостните бактерии и действието на ензимите в организма, много бързо са изгубили водата си и скоро са се мумифицирали. Не трябва да бъдеш експерт, за да установиш това. Друг е въпросът да се установят фактите преди трагичния случай, тоест преди приземяването на „Потестас“ на Овал. Непрекъснато ме измъчва съмнение какво е накарало екипажа на този кораб да вземе Овал за Земята...

Запознах се с данните, събрани от автоматите на „Рapid“. Овал наистина е невероятно подобна на Земята. Двете планети притежават идентична орбитална скорост, екваториален диаметър, ексцентрицитет, маса, средна гъстота, гравитация, албедо. Нещо повече, техните луни също си приличат. Все пак, видяна от орбита, според снимките, направени от „Рapid“, планетата Овал толкова се различава от нашата планета, че дори дете би забелязало разликата. Ала никой от екипажа на „Потестас“ не я е забелязал. Убеждението им, че пред тях е Земята, е

било толкова силно, че са пренебрегнали предупредителната липса на какъвто и да е радиоизточник. Не стига другото, но тази сигурност не ги е напуснала до последните минути.

Наложих направената от Фингър карта върху плана на космодрума Емит-фърст. На картата са означени точките, в които Фингър е намерил трупове на екипажа, а също и положението на „Потестас“ и „Старфлеш-Рикън“. Като сравних двата картометрични документа, се убедих, че тялото на капитана е лежало на това място, на което се намира входът към контролната кула на Емит-фърст, а тялото на биолога – на линията, която свързва основата на ракетата с неговия дом; както знаем, той е в близост до космодрума. Колкото до „Старфлеш-Рикън“, той стои на линията на пистата, съгласно заповедта на капитана.

Изключвам масова халюцинация. Твърдя, че тези хора, гледайки Овал и стъпвайки на нея, действително са виждали Земята и космодрума Емит-фърст, а по-точно са виждали фата моргана: фата моргана с небивал обсег, защото се простира на цяла планета. Горното твърдение може да изглежда нелепо, или по-точно за явления от този тип нищо не е известно на съвременната наука. Явлението космическа

фата моргана е могло да настъпи, струва ми се, благодарение приликите между Овал и Земята. Но те са значителни, обхващат не само размерите, формата, масата и тъй нататък, а също и магнитосферата и ауросферата. Точно на това, последното, искам да се спра.

Знаем, че всяка завършена форма има своя аура, това засяга и Земята, и планетите от системата Джантфор. При нормални условия аурата подобно на радиовълните е неуловима за човешките сетива, обаче при определени обстоятелства – и тук отново аналогията с радиовълните, особено използваните в телевизията – става видима. Такива обстоятелства се създават под въздействието на електроплазматичното излъчване.

Спомням си такъв пример: в затъмнената експериментална лаборатория между генератора за електроплазматично излъчване и голата стена поставихме една пеларгония. След като включихме генератора, няколко милиметра пред стената се появи точният и пространен образ на цветето, неговото копие. Ако се проведе подобен опит, само че в космически размери и не с пеларгония, а със Земята, модулираният от земната аура поток от електроплазма, след като намери подходяща

„стена“ със собствена аура, без съмнение, ще нанесе на нея точния образ на нашата планета.

Прехвърлих архива на Сателитарната обсерватория и намерих там интересно съобщение. Та Земята преди десетина години е била за девет дни в зона на електроплазматично излъчване. Изчислих, че това излъчване е достигнало до системата Джантфор по същото време, когато е стигнал там и „Потестас“. Толкова мога да ти кажа – Уилям Маколи се усмихва от екрана. – Аз

съм учен и не искам да стана за подигравка, като правя категорични изводи.

Усмихвам се и аз. Изваждам от ампекса лентата, записана от моя приятел, и я поставям при другите две. Трябва да се почака, докато бъде доказана хипотезата на Маколи. Засега учените мълчат, тъй както мълчат и специалистите от Роял Космос Форс.

И отново трябва да отстъпим поле на фантастите.

Скрит талант

Научно-фантастичен разказ

Робърт Силвърбърг

Космодрумът на Мондаран IV беше малък, както можеше да се очаква в един съвсем затънтен свят. Райгър Дейвсън взе единствения си куфар от гишето за багаж и излезе навън в сухия ветровит, горещ следобед. Жаркото слънце от клас „G“ беше високо над главата му, а прашният и мръсен път се виеше от недовършения космодрум към малко сиво село, отдалечено на около хиляда метра.

Никой не беше дошъл да го поздрави.

„Посрещането не е кой знае какво“ – помисли си Дейвсън и тръгна по мръсния път надолу към селото, което щеше да бъде негов дом през следващите пет години – ако оживееше.

Не бе направил и пет-шест крачки, когато усети някой зад себе си, обърна се и видя едно малко, силно загоряло момче, което тичаше по пътя. То бе на около единадесет години и носеше само чифт златисти бански гащета. Изглежда бързаше много.

– Хей, малкият! – извика Дейвсън.

Момчето го погледна въпросително, забави ход и спря, задъхвайки се леко.

– Сега ли пристигате? Видях, че корабът кацна преди малко.

Дейвсън кимна.

– Току-що пристигнах. Закъде бързаш?

– Магьосникът. Днес следобед ще му видят сметката. Аз не искам да пропусна това. Хайде да побързаме.

Дейвсън замръзна на мястото си.

– Какво?

– Ще изгорят магьосника – каза момчето, изговаряйки думите ясно, както би говорило на някой недоразвит или на много малко дете. – Да побързаме, ако искате да пристигнем там навреме, но не ме карайте да го пропусна.

Дейвсън вдигна куфара си и закричи бързо наравно с момчето, което го подканяше нетърпеливо. Облаци от прах се вдигнаха от пътя и се завъртяха около тях.

Изгаряне на вещици, а? Той потръпна въпреки волята си и се учуди дали Гилдата на Есперите не го бе изпратим на смърт.

Гилдата на Есперите действуваше тихо, но ефикасно. Те бяха намерили Дейвсън, бяха го обучили, бяха развили огромния му

потенциал от телекинетична сила. И те го бяха изпратили в крайните светове да се научи как да не я използва.

Лойд Кечни, учителят на Дейвсън, му обясни това. Кечни беше жилав, светлоок мъж с орлов нос и вежди на горила. Той бе работил с Дейвсън осем години.

– Ти си изключително добър телекинетик – му каза Кечни. – Гилдата не може да направи нищо повече за тебе. И само след няколко години ще си готов за пълно разтоварване.

– Няколко години? Но аз мислех...

– Ти си най-добрият тк, когото съм виждал – каза Кечни. – Ти си толкова добър, че сега ти е като втора природа да използваш силата си. Ти не знаеш как да я скриеш. Някой ден ще съжالياваш за това. Не си се научил да я сдържаш. – Кечни се облегна върху бюрото си. – Рай, ние решихме да те оставим или да потънеш, или да изплуваш – и ти не си първият, с когото постъпваме така. Изпращаме те в свят, който не познава пси, един от тези, на които силите не са били развити. Ти ще бъдеш принуден да криеш твоето пси или иначе ще бъдеш убит като магьосник или нещо подобно.

– Не мога ли да остана на Земята и да се уча? – попита Дейвсън с надежда.

– Хм. Много е лесно да се справиш тук. В крайните светове ще се сблъскаш с

положение, в което ще избираш между всичко или нищо. Точно там отиваш.

Дейвсън замина със следващия кораб. И сега, на Мондаран IV, той щеше да се учи – или иначе...

– Откъде идвате? – попита момчето след няколко минути мълчание. – Колонист ли ще ставате тук?

– За известно време – каза Дейвсън. – Аз съм от Дараяк III. – Той не искаше да загатне с нищо за земния си произход. Дараяк III беше известен свят, където нямаше пси. Можеше да му струва живота, ако заподозряха, че е еспер.

– Дараяк III? – каза момчето. – Хубав свят ли е?

– Не особено – отговори Дейвсън. – Много вали.

Внезапно блясък от ярък огън се изригна от селото пред тях, осветявайки като мълния следобедното небе.

– О, по дяволите! – каза момчето разочаровано. – Това са пламъците. Въпреки всичко пропуснах представлението. Трябваше да тръгна по-рано.

– Твърде късно, а? – Дейвсън се почувствува малко по-облекчен и облиза сухите си устни. – Предполагам, че сме изпуснали цялата забава.

– Това е наистина възбуждащо – каза момчето въодушевено. – Особено когато магьосниците са добри и правят номера, преди да успеят да ги изгорят. Ще можете да видите нещата, на които са способни, само веднъж да ги вържем на кладата.

„Мога да си представя“ – помисли си Дейвсън мрачно, но не каза нищо.

Продължиха да вървят с по-бавна крачка вече и селото изглеждаше близко. Той виждаше крайните постройки и можеше съвсем ясно да различи хората, които се движеха из улиците. Над главата му слънцето силно препичаше.

Една влачеща се дрипава фигура се появи и дойде при тях, когато отминаха последната извивка на пътя.

– Здравей, Дъм Джо!¹ – каза бодро момчето, когато фигурата се приближи.

Новодошлият изръмжа нещо и продължи. Беше висок и изглеждаше мършав, с мръсна покарала брада, зашити отвън мокасини и смачкана кожена риза. Спря се, когато минаваше покрай Дейвсън, погледна го право в лицето и се усмихна, разкривайки пожълтелите си зъби.

– Ще дадеш ли някой петак, приятел? – попита Дъм Джо с дълбок тътнеж глас. – Нещо за бедняка?

Дейвсън бръкна в джоба си и извади дребна монета. Момчето го изгледа неодобрително, но той пусна монетата в чакащата длан на просяка.

– Всичко най-хубаво – каза просякът и се помъкна нататък. След няколко крачки се обърна и добави: – Жалко, че изпуснахте изгарянето, г’сине. Беше наистина хубаво.

Те продължиха към града. Дейвсън видя, че той представляваше разпръсната група от двуетажни колиби и сглобяеми къщи, явно нахвърляни свободно около централен площад, по средата на който както забеляза Дейвсън, се намираше як стоманен стълб с нещо неприятно тлеещо в основата му. Той потрепери и погледна встрани.

– Какво има, г’сине? – попита момчето подигравателно. – На Дараяк III не изгарят ли вещици?

– Не много често – каза Дейвсън. Усети, че пръстите му треперят и се помъчи да си възвърне контрола върху тях.

Мислеше си за Кечни, на когото сигурно му е добре на Земята. Докато той самият беше тук, на този приличащ на мухлясала прашна дупка свят, обречен да прекара в безделие следващите пет години в някое забутано село. Това беше като осъждана на затвор.

Не, дори по-лошо. В затвора човек няма никакви грижи. Само отбива дневната си

норма и му дават три пъти ядене и място за спане. Няма агонии.

Тук беше различно. Дейвсън едва се въздържа да не изругае. Трябваше постоянно да е нащрек, да подтиска своето пси, да крие силата си – или щеше да се гърчи завързан за тази стоманена бесилка на централния площад, осигурявайки сутрешно забавление за населението, преди да го погълнат пламъците. Тогава Дейвсън се усмихна. „Кечни знае какво прави – реши той въпреки нежеланието си. – Ако оживея тук, ще бъда годен за всичко, което могат да ми възложат.“

Разкърши рамене, наложи си да се усмихне и се насочи напред към града.

Висок мъж с набръчкано от времето лице с цвят на терпентин се приближи, като кимна любезно.

– Здравей, чужденецо! Казвам се Домарк – аз съм кметът: Вие ли сте новодошлият?

Дейвсън кимна.

– Току-що пристигам от Дараяк III. Мисля да опитам щастието си тук.

– Добре дошли, приятелю – каза Домарк. – Жалко, че изпуснахте нашето малко представление. Вероятно от космодрума сте видели пламъците.

– Съжалявам, но го изпуснах – насили се да каже Дейвсън. – Имате ли много неприятности с вещици тук?

Лицето на Домарк потъмня.

– Малко – каза той. – Не много. Но от време на време се намира по някой младеж, който прави различни фантастични фокуси. Ние сме достатъчно експедитивни да ги изпратим при господаря им веднага, щом ги хванем. Тук такива не искаме, братко.

– Естествено – промълви Дейвсън. – От хората не се очаква да вършат подобни неща.

– Не, разбира се – продължи кметът. – Ние ги хващаме точно, когато го правят. Имаше един, дошъл миналата година от Ланаргон Седем, който си намери работа тук като пчелар. Хубаво момче – младо, умно. Заглеждаше се по дъщеря ми. Всички го харесвахме. Изобщо не предполагахме, че не е бил наред.

– Магьосник, а?

– Да – каза Домарк. – Рой от пчелите му подивя и се разпадна. Те тръгнаха след него и започнаха да го жият. Другото, което помним е, че той ги гледаше някак си весело и огън започна да излиза от пръстите му. – Домарк поклати глава при спомена. – Изгори всичките пчели, овъгли ги. Дори не се опита да ни спре, когато го обесихме.

– Обесихте го? Как така не го изгорихте? – попита Дейвсън с болезнено любопитство.

Домарк сви рамене.

– Не бихме могли... На тези, които са в съюз с огъня, не им става нищо, когато ги горим. Затова ги бесим на стълба.

„Едно от момчетата на Кечни,. вероятно – помисли си Дейвсън. – Пиротик, който е бил изпратен тук да се научи как да контролира силата си. Не е бил научил достатъчно.“

Захапа за секунда долната си устна и каза:

– Предполагам, че е време да помисля за себе си. Към кого да се обърна тук, за да си намеря някоя стая в града?

Намериха му стая при едно семейство, Райнхарт, в малка ферма на около десет минути път от центъра на селото. Имаше оставена бележка, че търсят наемни работници.

Той отиде още същия следобед, без да разопакова скромното си имущество, и окачи сакото си в тясната стая, която му предоставиха. После слезе долу да се види с хазяите си.

Семейството се състоеше от петима. Райнхарт беше оплешивял мъж на около петдесет и пет, с тъмна кожа от дългите часове тежък труд под изгарящото слънце, с грамадна челюст и весел вид. Съпругата му Ма беше чудесна жена със смешна

старомодна престилка. Гласът ѝ имаше леко мъжки тембър. Тя умееше да създава атмосфера на непринуденост и селски уют. „Подобно нещо – помисли си Дейвсън – отдавна е изчезнало на такава цивилизована планета като Земята.“

Имаха три деца – Джени, девойка на осемнадесет години с дълги крака и пълно тяло, Бо, намусен мускулест седемнадесетгодишен младеж и Бъстър; бузест хлапак на единадесет. „Имат вид на щастливо семейство“ – помисли Дейвсън.

Излезе от стаята си, като мъчително отвори и затвори с ръка вратата, и заслиза леко по стъпалата. На четвъртото се подхлъзна, залитна и се телепортира, за да се задържи на краката си. Възвърна си равновесието, изправи се и едва тогава осъзна какво бе направил. Спря се и усети студени капки пот да се стичат по челото му.

Никой не го бе видял. Никой – този път.

А кой знае колко подхлъзвания ще има още?

Разтовари нервната си система от шока, почака за момент, докато се успокои и едва тогава продължи надолу по стълбата и влезе във всекидневната. Семейство Райнхарт вече се бяха събрали.

Джени се появи на вратата и погледна Дейвсън.

– Вечерята е готова – каза тя.

Дейвсън седна на мястото си. Райнхарт изрече кратка, но гореща молитва, в която спомена и новата работна ръка, появила се сред тях. След това влезе Джени с поднос със супа, от който излизаше пара.

– Яденето е горещо – каза тя.

Бо и Бъстър се отдръпнаха, за да може да сервира. Тя отпусна надолу подноса и – и тогава се случи... Дейвсън отлично видя всичко и от напрежение захапа устната си.

Една от горещите купи със супа започна да се плъзва към края на подноса. Той гледаше като на забавен кадър как тя се наклони през края на подноса и изля парещото си съдържание върху голата му дясна ръка.

Сълзи от болка се появиха в очите му и той не знаеше кое го засегна повече: болката от изгореното или истинският шок, който получи, когато трябваше да си наложи да не телепортира супата по средата на стаята.

Захапа още по-силно устната си и остана неподвижен, треперейки от усилието, което му струваше задръжката.

Джени остави подноса и се засуети загрижено около него.

– Ой, Рай, аз не исках! За бога, изгорих ли те?

– Жив съм – каза той. – Не се безпокой.

Отблъсна супата от ръба на масата, чувствувайки как болката бавно намалява.

„Кечни, Кечни, не си ме изпратил на пикник!“

* * *

Райнхарт му даде работа на полето.

Основната култура на Мондаран IV беше нещо, което наричаха „дълъг фасул“ – зеленчук със семенник като чушка, който всички ядяха в големи количества, чукан като жито или използван за още дузина цели. Беше грапаво, жилаво растение, което даваше три реколти в годината при постоянната горещина на Мондаран IV.

Райнхарт имаше малка ферма, около десетина акра, разпростряла се върху полегат хълм, от който се виждаше блатист плувен басейн. Тъкмо беше време за втората жътва през годината и това означаваше трудна работа, защото трябваше да се белят ципите на извитите чушки, които съдържаха зърната на фасула.

– Огъваш го така надолу и го откъсваш – каза Райнхарт, като показваше на Дейвсън. – След това се извиваш и пускаш чушката в кошницата зад тебе.

Райнхарт нахлузи ремъците на раменете на Дейвсън, после сложи своите и заедно тръгнаха през полето. Над тях слънцето стоеше високо. „Тук като че ли винаги е

пладне“ – помисли си Дейвсън, когато започна да се изпотява.

Червенокрили мухи бръмчат около дебелия стебла на боровите растения. Влачейки кошницата след себе си, Дейвсън напредваше през полето, като се стараеше да не изостава от Райнхарт. Стариият човек беше вече на десет стъпки пред него в съседната бразда; пристъпяше, навеждаше се, късаше и оставяше чушката в кошницата с плавни движения.

Работата беше тежка. Дейвсън усети, че ръцете му започват да почервеняват от допира с грапавата като шкурка повърхност на листата, а гърбът му да го наболява от непривичното навеждане. Надолу, нагоре, извивка. Надолу, нагоре, извивка.

Стисна зъбите си и си наложи да не спира. Ръцете му трепереха от умора. Пот се лееше от челото му и се стичаше под яката му. Дрехите му бяха целите прогизнали.

Най-после Дейвсън достигна до края на браздата и вдигна очи. Райнхарт го чакаше, скръстил ръце. Подхилваше се и изглеждаше толкова свеж, сякаш не бе работил.

– Тежка работа, а, Рай?

Прекалено задъхан, за да може да каже нещо, Дейвсън само кимна.

– Не падай духом. След две седмици ще свикнеш. Знаем как вие, гражданите, се чувствувате отначало.

Дейвсън избърса челото си и каза:

– Не бих си и помислил, че най-обикновено бране може да бъде толкова тежко.

– Работата е тежка – не споря – каза Райнхарт. После потупа Дейвсън приятелски по гърба:

– Ще свикнеш с нея. Ела в къщата и ще ти дам малко бира.

На следващия ден Дейвсън започна като основен берач. Беше горещо, както обещаваха да бъде и през останалите дни.

Цялото семейство беше с него – двамата възрастни Райнхарт, Джени, Бо и Бъстър. Всеки си имаше собствен хамут с кошница зад себе си, в която да пуска чушките.

– Ще започнем от източния край – каза Райнхарт и без по-нататъшен коментар цялата група го последва надолу. Всеки взе по бразда. Отляво на Дейвсън се падна Джени, а отдясно – Бо. По-нататък, в полето, можеше да се види как Дърк Райнхарт вече смело си пробива път през гъсто струпаните редове от растения. Имаше вид на двукрака беряща машина. Вгледа се за момент в леките движения на стария човек и тогава,

осъзнал, че Джени и Бо са го изпреварили вече с няколко крачки, се включи в работата.

Сутрешното слънце все още се качваше по небето и денят не бе достигнал максималната си горещина, но Дейвсън започна да се задъхва след първите няколко навеждания. Спря се да избърше с ръкав челото си и чу лек подигравателен смях отпреде си.

Изчерви се и погледна напред. Видя Джени, която си почиваше в браздата и му се присмиваше. Беше в същата поза, която баща ѝ бе заел предния ден, и това го раздразни. Без да каже нещо, той наведе глава и продължи да бере.

Един от мускулите в основата на дясната му ръка започна да се оплаква. Причината беше, че протягането назад и пускането на откъснатата чушка в кошницата обтягаха мускули, които по-рано никога не са били натоварвани.

Подигравателните думи на Кечни изплуваха отново в съзнанието му: „Не бих желал мускулите ти да атрофират, синко.“

Тези думи бяха казани леко, на шега, но сега Дейвсън осъзна, че те носеха в себе си голяма доза истина.

Той се бе осланял изключително на своето пси за всекидневната работа в живота и се гордееше с майсторството си. За дреболии

като отваряне на врата, обуване на чорапи, местене на мебели – той използваше телепортация. Защо да не използва силата си, след като я владее до съвършенство.

А отговорът бе, че той не я владееше до съвършенство – все още. Съвършенството е нещо повече от абсолютен контрол върху обектите: то включва в себе си и умереност – да знаеш кога да използваш своето пси и кога не.

Нещо, което на Земята нямаше значение. Там той бе използвал силата си почти безразборно. А тук не смееше – и болките в мускулите му напомняха за предишното бездействие. Кечни, разбира се, знаеше какво прави.

Най-после Дейвсън и Бъстър стигнаха края на браздата в луда надпревара за предпоследното място, при което Бъстър дори не изглеждаше задъхан. На Дейвсън му се стори, че Райнхарт го гледа с неодобрение, като че ли бе разочарован от него. Но не беше съвсем сигурен. Лицето на Джени определено излъчваше презрение.

Дейвсън отмести поглед към Райнхарт, който изпразваше кошницата си в един камион, по средата на полето.

– Изсипете фасула тук, преди да тръгнем отново – каза той.

Полето като че ли нямаше край. Дейвсън вдигна кошницата си с изтръпнали пръсти и се вгледа в сивозелените чушки, които падаха на дъното на камиона. После намести отново хамута си, сега, когато тежестта не го притискаше, чувствуваше странна лекота.

Когато се насочиха към следващата група бразди, в съзнанието му се появи плаха мисъл: „Колко по-лесно би било да се телепортират чушките в кошниците. И няма да има нужда да се навеждам повече, да се извивам, да имам усещането, че ръцете ми всеки момент могат да се откъснат.“

Да, но... Достатъчно бе Джени или Бо, или някой от другите да се обърне и да види как чушките на фасула мистериозно летят към кошницата на Дейвсън – щеше да бъде изгорен преди свечеряване.

„Дяволите да те вземат, Кечни!“ – разяри се той и избърса потеклата струя пот от челото си.

* * *

А изкушението ставаше все по-силно...

Бе на почти цяла бразда зад останалите и се ненавиждаше. А слабото му, нетренирано и неатлетично тяло ужасно го болеше.

Притежаваше силата и не я използваше. Сдържаше я в себе си и това го измъчваше. Беше както с парещата супа преди; на знаеше дали го болеше повече, като се

навежда и опъва всеки път вцепенената си ръка назад в изнурителната жега, или като затваря в себе си псито, докато изглеждаше, че мозъкът му вече ще се пръсне.

Дейвсън се принуди да се съсредоточи върху това, което вършеше, принуди се да забрави силата. „Такъв е учебният процес – каза си той кисело. – Така се напредва. Кечни знае какво прави.“

Достигнаха до края на браздата и през гъстата мъгла на умората той чу Райнхарт да казва:

– О’кей, нека да спрем за малко. Наистина стана прекалено горещо да се работи.

Фермерът отметна хамута си, хвърли го там, докъдето беше стигнал, и се отправи към къщата. С няма въздишка на облекчение Дейвсън се освободи от кожените каиши и се изправи.

Вървеше през полето, когато забеляза появата на Джени до себе си.

– Изглеждаш доста уморен, Рай – каза тя.

– Така е. Предполагам, че е необходимо известно време, за да свикна с този вид работа.

– Аз също мисля така – продължи момичето. Протегна ръка и отлепи засъхнала буца мръсотия. – Ще се закалиш. Или ще отпаднеш. Последния наемен работник,

който имахме, го отстранихме. Но ти изглеждаш по-добре от него.

– Надявам се, че наистина е така – каза той, чудейки се кой е бил последният работник и каква сила е криел в себе си. За някой това не би било толкова зле. Преког не би имал нужда от тренировъчно сесия като тази, но преког се пада по един на квадрилон. Телепатите също не са задължени, тъй като щом някой от този вид притежава вече тп, съзнанието му е под такова високо напрежение, че подобна тренировка в детска градина е излишна.

Само популярните разновидности на есперите се нуждаеха от пътувания из лишените от пси светове, помисли си Дейвсън. Телекинетици и пиротици, и други, чиито обикновени, неспециализирани сили ги приспиваха в измамна сигурност.

Нова мисъл изплува в съзнанието на Дейвсън, докато пресичаше полето с Джени.

А какво ставаше с нормален еспер? Можеше ли той да държи силата си затворена по този начин пет години? Той чувствуваше вече напрежението и това беше само след два дена.

Само след два дена, помисли си Дейвсън. Той беше крил псито си само през това време. Тогава се спря да пресметне колко

дена имаше в пет години и започна да се задъхва отново.

* * *

Още два дена на полето го закалиха дотолкова, че не чувствуваше повече всяка серия като кошмар. Тялото му беше здраво и мускулите му свикваха без особен протест с новия си режим. Можеше сега да изработва своя дял на полето и усещаше благотворното разширение на мускулите и увеличаването на издръжливостта си, развиването на физическата си сила, което някак си страшно му харесваше.

– Погледнете го как яде – забеляза на една вечеря Ма Райнхарт. – Той поглъща всичко така, като че ли това е последното ядене, което ще види.

Дейвсън се ухили и налапа друга хапка. Наистина той ядеше както никога преди не бе ял. Целият му живот на Земята изглеждаше странно блед и монашески в сравнение с тази полска работа на Мондаран IV. Сега тялото му се закръгляше в добра форма.

Но това, което ставаше със съзнанието му, започваше да го безпокои.

Той държеше добре тп под контрол, както си мислеше, въпреки явно постоянното изкушение да го използва. Това го измъчваше, обаче той се приспособяваше да живее, без да вкарва в употреба

паранормалните си сили, но развитието беше назад.

Рано на петата сутрин от престоя му на Мондаран IV той се събуди внезапно, седнал в леглото и оглеждащ се наоколо. Мозъкът му като че ли беше в огън: затвори очите си, дръпна чаршафите и изскочи от леглото.

Остана така неразположен за секунди-две, чудейки се какво беше станало с него, като слушаше биенето на сърцето си. После се съвзе, намери панталоните си прострени на стола и ги нахлузи. Отиде до прозореца и погледна навън.

Имаше още много време до разсъмване. Слънцето все още не блестеше на хоризонта и високо горе двете луни-близначки се движеха като на парад по небето. Те хвърляха мъждукаща студена светлина върху полета. Навън бе ужасно тихо.

Дейвсън знаеше какво се бе случило. Това бе реакцията на измъченото му, подтискано съзнание, което го извади от съня му, за да изпищи в протест срещу начина, по който се отнесоха с него. Не можеше просто да престане да телепортира току-така, изведнъж. Трябваше да го постигне постепенно. „Именно – помисли си Дейвсън, – постепенно.“

Слезе долу по стъпалата, съдържайки дишането си всеки път, когато някое

изскърцваше, и излезе от къщата през задната врата. Затича се леко по земята към малката плевня, която се намираща на края на полето и беше пълна догоре с набрани бобени чушки.

Бързо, в тишината преди разсъмване, той се изкачи по стълбата в плевнята. Топлата, лека миризма на мухъл на купчините чушки го връхлетя. Пусна се от стълбата и потъна до колене в чушките.

После внимателно вкара в употреба своята тк-сила. Вълна на облекчение го заля, когато го правеше. Протегна се и повдигна самотна чушка, подхвърли я на няколко фута във въздуха и я остави да падне. После друга, после две едновременно. Продължи почти петнадесетина минути. Наслаждаваше се, когато използваше силата си, подхвърляйки весело чушките.

* * *

Въпреки това нещо го обезпокои. Изглеждаше, че му липсва предишната ловкост. Сега му беше необходимо определено усилие в телекинезата и усети лека умора след известно време. Това не му се бе случвало никога по-рано.

Зловеща мисъл го сряза: предположи, че въздържанието ще навреди на способността му. Предположи, че цели пет години въздържане, стига да може да издържи

толкова дълго, ще се лиши от силата си завинаги.

Това не изглеждаше да е правилно. Все пак други бяха изживели тази пет години на заточение и се бяха завърнали със същите възможности. Те са бяха въздържали – или не? Били ли са принудени в подобни ситуации да стават в ранните часове и да се крият зад нечий хамбар, за да телепортират или да палят огньовете си.

Дейвсън не можеше да си отговори. Ядосано той подхвърли още няколко чушки във въздуха и тогава, чувствувайки се освежен, изскочи от прозореца и слезе по стълбата.

Бъстър Райнхарт стоеше долу и го гледеше любопитно.

Вдъхна рязко и продължи да слиза.

– Хей – каза Бъстър. – Какво правиш тук, Рай? Защо не спиш?

– Аз мога да те попитам същото – каза Дейвсън, решил да излъже нещо.

Ръцете му трепереха. Ами ако Бъстър го бе шпионирал, гледайки го как използва силата си? Ще вземат ли сериозно думите на малко момче? Вероятно биха го направили на лишен от пси свят, истеричен на тема магьосници.

– Защо не си в леглото, Бъстър? Майка ти ще те накаже, ако разбере, че си станал и се разхождаш тук по това време.

– Няма да го направи – каза момчето и извади кутийка, която беше натъпкани с мазни бледи червеи. – Събирах стръв за риба. Само по това време може да ги изкопаем, посред нощ, когато светят луните. – Той се ухили доверчиво на Дейвсън: – А ти какво ще кажеш?

– Не можах да спя. Излязох да се поразходя – каза Дейвсън нервно, раздражен от необходимостта да се защитава от това хлапе. – Това е всичко.

– Както си мислех. Не можеш да спиш, а? – попита Бъстър. – Знам какво ти има, Рай. Излязъл си да помечтаеш заради сестра ми. Тя те е подлудила дотолкова, че не можеш да спиш. Така ли е?

Дейвсън кимна веднага.

– Но не й казвай, нали няма да й кажеш?

Бръкна в джоба си, извади малка монета и я пхна в ръката на момчето. Моментално късите пръстчета се затвориха около нея и монетата изчезна.

– Не искам тя да знае как се чувствам, докато не мине известно време, откакто съм тук – каза Дейвсън.

– Ще мълча – отвърна момчето. Очите му блестяха на светлината на двете луни.

Сграбчи по-здраво кутията с червеите. Сега притежаваше ценна тайна и това го възбуждаше.

Дейвсън се обърна и се запъти към къщата, усмихвайки се кисело. Примката се затягаше, помисли си той. Беше в такова положение, че трябваше да измисля въображаеми романи с дългокраки селски момичета, за да спасява кожата си.

Този път му провървя. Но не можеше да рискува да се измъкне така втори път. Личните му занимания в плевнята трябваше да престанат. Нуждаеше се да си намери друго убежище.

Когато най-сетне се разсъмна, Дейвсън слезе да поговори с Райнхарт.

– Можете ли да ме освободите за днес, сър? Бих искал да имам малко свободно време, ако всичко при вас е наред.

Фермерът се намръщи и се почеса зад едното ухо.

– Свободно време? По жътва? Наистина ли е необходимо, младежо? Бихме искали да оберем всичко, преди да мине сезонът, Знаеш, че съвсем скоро ще настъпи отново време за сеитба.

– Знам – каза Дейвсън. – Но все пак искам да бъда свободен тази сутрин. Имам нужда да обмисля някои неща.

– О’кей, Рай. Аз не съм робовладелец. Вземи си сутринта, щом искаш. Можеш да я навакшаш в неделя.

Горещината едва започваше, когато той тръгна от фермата на Райнхарт надолу към блатистия басейн на другия край на земите му. Заобиколи го и се насочи към гъстата гора, която ги отделяше от земите на богатия лорд Габриелсън.

Тръгна напосоки из гората, в която беше приятно студено. Дебелите стволоче с червени кори на дърветата стояха безредно и нагъсто, така че гората приличаше на девствена. Почвата беше тъмна и изглеждаше плодородна и изобилието на дива растителност се разстилаше тежко върху земята. Отгоре се чуваше чуруликането на пъстроцветните птици и от време на време любопитно същество с криле като на прилеп прехвърчаше от клон на клон по гигантските дървета.

Дейвоън знаеше защо беше на Мондаран IV: да се научи на умереност. Да се научи да си служи със силата си. Повечето от това беше ясно. Но как щеше да преживее?

Религиозното настроение тук беше едно от ревниво правоверните, както изглеждаше, и моралният кодекс не разрешаваше никакви отклоняващи се способности. Пси означаваше магьосническа сила –

общоприето понятие из тези забутани, лишени от пси светове. Фермерите тук имаха слаб контакт с по-цивилизованите планети, от които бяха произлезли преди десет или двадесет века, и някак си бяха постигнали положение на културно равновесие, което не оставяше никакво място за пси.

Това означаваше, че Дейвсън трябваше да подтиска силата си. Само че той не можеше да я подтиска. Пет дена на забележителен самоконтрол и той беше наполовина загубил ума си от напъгане. А какво щеше да стане, ако попаднеш в ситуация, когато трябва да използва своето пси или да бъде убит? Например, ако дърветата отгоре падат точно върху него. Можеше да ги отстрани, но какво ще предизвика това, ако някой го наблюдаваше отблизо, някой, който можеше да извика: „магьосник!“

Все пак хората бяха идвали на Мондаран IV и се бяха завърнали, бяха оживели. Значи те бяха намерили решение. Дейвсън навлизаше навътре в гората, опитвайки се да подреди правилно мислите си.

Погледна напред. Криволичеща река се промъкваше меко между дърветата. И както му се стори, син извиващ се дим се издигаше над храстите точно отпред. Някой беше запалил огън тук?

Внимателно той се промъкна на пръсти напред, проклинайки всеки път, когато кракът му настъпваше някоя клонка. След няколко напрегнати момента той се извърна на завоя на пътеката и откри откъде идваше огънят.

Клекнал на брега на реката, с тиган в ръка стоеше Дъм Джо – просякът, когото Дейвсън беше срещнал по пътя от космодрума. Беше облечен с парцаливия си кожен екип и изглеждаше, че си пече две риби на малък огън.

Усмивайки се с облекчение, Дейвсън се приближи. Тогава усмивката му се изпари и той застана с отворена от учудване уста.

Наистина Дъм Джо си печеше риба. Но нямаше огън, с изключение на излъчването, което като че ли излизаше от пръстите му.

Дъм Джо беше пиротик.

* * *

Дейвсън се закова на полукрачка, вкаменен от учудване. Дъм Джо, този кирлив незнаещ полуумен просяк, небрежно беше клекнал в уединение всред гората и си готвеше псионично две рибки за закуска. Малко по-нататък Дейвсън видя грубо построена колиба, която явно служеше за дом на Дъм Джо.

Отговорът на всички въпроси мина за миг през мислите му и той го разбра отлично.

Беше невъзможно да си с пси-сила в обществото на Мондаран и да се преживеят целите пет години. Твърде тежко беше да се предпази човек от неволна употреба на силата, и напрежението беше твърде голямо за повечето хора, за да могат да го издържат.

Но някой можеше да живее самостоятелно, извън обществото – като скитник, може би, който си пържи риба в гората, и никой няма да забележи, никой няма да бъде там да види случайното му използване на псита. Разбира се, че не!

Дейвсън пристъпи още крачка напред и понечи да каже нещо на Дъм Джо Но Дъм Джо вдигна очи още при звука на стъпката. Видя Дейвсън да стои на десетина крачки, стрелна го ядосано и пусна тигана с рибата да падне. Посегна надолу към бедрото си, извади ловджийски нож с огледална повърхност и без най-малко колебание го метна със свистене право към Дейвсън.

За светкавично краткия миг, след като ножът излетя от ръката на Дъм Джо, една мисъл профуча през съзнанието на Дейвсън. Дъм Джо трябва да е човек от Земята като него самия, който караше петгодишния си престой на Мондаран. И затова не беше необходимо да крие собствената си пси-сила от просяка, не беше необходимо да допуска острието да го удари...

Дейвсън отклони ножа настрана и го накара да се забие до дръжката в меката почва до крака му. Наведе се, взе го и погледна Дъм Джо.

– Ти... го телепортира встрани – каза просякът все още невярващ. – Значи не си шпионин!

Дейвсън се усмихна.

– Не, аз съм тк. А ти си пиротик!

Бавна усмивка се появи на брадясалото лице на Дъм Джо. Отиде до Дейвсън и му взе ръката.

– Ти си от Земята. Наистина от Земята – каза той ликуващо, на един дъх.

Дейвсън кимна.

– Ти също?

– Да – потвърди Дъм Джо. – Тук съм от три години и ти си първият, с когото се осмелих да говоря. Всички останали, които съм виждал, бяха изгорени.

– Всичките? – попита Дейвсън.

– Нямах предвид това – каза Дъм Джо. – В действителност рядко някой бива изгорен. Гилдата не губи толкова хора, както можеш да си помислиш. Не се осмелявах да се приближа до тези, за които не бях сигурен. Ти си първият – и ти ме видя пръв. Не трябваше да бъда толкова небрежен, но никой освен мене не идва по този път.

– Или друг луд от Земята.

Не смееше да отдели много време на Дъм Джо, чието истинско име, както разбра, беше Джоузиф Фланагън, родом от Земята.

В бързия им разговор в гората Фланагън му обясни цялата работа. Развитието беше съвсем логично. Явно много от хората, изпратени от Земята на такива планети, приемаха ролята на скитници и се движеха с влачеща се походка и блуждаещи очи от село в село, не оставаха никъде за по-дълго и никога не използват ръцете си за друго, освен за силата, която притежаваха.

Винаги можеха да отидат в гората и да си служат със силата само пред себе си, да се освободят от напрежението да се въздържат. Това беше без значение. Никой не ги наблюдаваше, никой не предполагаше, че са магьосници. Камуфлажът беше отличен.

– По-добре да си вървим – каза Фланагън.
– Не е сигурно дори така. А аз искам да изкарам последните си две години. О, ще бъде хубаво да мога да се къпя отново редовно!

Дейвсън се усмихна:

– Наистина добре си се маскирал.

– Това е най-лесното – продължи Фланагън. – Не можеш вечно да си блъскаш главата в стената. Аз се опитах да живея в селото, както ти го правиш. Почти откачих за месец, може би дори за по-малко. Не можеш

да слезеш на тяхното стъпало и да се надяваш да преживееш. Трябва да бъдеш на по-ниско от тях, където няма да очакват да открият магьосници. Тогава ще те оставят на спокойствие.

Дейвсън кимна в знак на съгласие.

– Това е разумно.

– Трябва да си вървя сега – каза Фланагън.

Отпусна мускулите си, прие отново кривата походка и чертите на Дъм Джо, и без да се сбогува, започна да се промъква с усилие навътре в гората. Дейвсън остана на място още малко, докато го наблюдаваше, после се обърна и тръгна обратно по пътя, по който беше дошъл.

Сега знаеше отговора, помисли си той.

Но когато излезе от гората и усети как печеше обедното слънце, не беше толкова сигурен. Кечни му беше казал веднъж: „Не бягай!“ Не му беше обяснил по-точно, но сега Дейвсън знаеше какво бе имал в предвид.

Дъм Джо Фланагън щеше да изкара петте години с минимално усилие и когато се завърнеше, щеше да получи свидетелство и да стана член на Гилдата. Но той наистина ли беше изпълнил задачата си докрай? Не съвсем, си каза Дейвсън. Нямаше да може да се крие като просяк винаги. Някога, някъде, щеше да му се наложи да действа

като член на обществото и тогава петте години тътрене на Фланагън щяха малко да му помогнат.

Трябва да има и друг път, помисли си яростно Дейвсън. Друг начин да се изкарат пет години, без да зарови главата си в пясъка като щраус. Някакъв начин, който щеше да го приспособи да се върне в обществото или да живее в някое лишено от пси общество, като все пак държи под здрав контрол пси-силата си.

Вървеше с широка крачка през горещите поля. От разстояние можеше да забележи как Райнхарт привършваха една бразда. Беше пладне и те щяха да преустановят сега работата. Като ги погледна, видя как якият Дърк Райнхарт свърши браздата си и изпразни кошницата си с чушките в чакация камион и преди да се приближи достатъчно, за да ги чува, останалите направиха същото и се спряха, за да се отпуснат след тежката сутрешна работа.

– Хей, вижте кой се връща! – възкликна Джени, когато Дейвсън дойде наблизко. – Почина ли си добре сутринта?

– Обмислих някои много трудни неща, Джени – каза Дейвсън благо. – И ще си отработя своето в неделя, когато ти ще си почиваш. Така ще бъдем наравно.

Старият Райнхарт са приближи, като се усмихваше.

– Обмисли ли всичко, млади човече? Надявам се, че е така, защото ни чака тежка работа следобед.

– Ще работя с вас – каза Дейвсън.

Стисна устните си без да слуша какво казваха, като се чудеше само какъв можеше да бъде другия начин.

– Хей, вижте ме! – извика писклив глас зад гърба му.

– Остави ги обратно! – заповяда строго Дърк Райнхарт. – Слизай оттам, преди да си си счупил врата!

Дейвсън се обърна и видя Бъстър да стои върху кабината на камиона. Беше взел няколко бобени чушки в ръцете си и енергично жонглираше с тях във въздуха.

– Вижте ме! – извика той отново, явно горд от собствения си талант на фокусник. – Вижте ме как жонглирам!

Секунда по-късно той загуби контрол върху чушките. Те паднаха и се разпиляха по земята. А след малко момчето пищеше от болка, когато ръката на баща му му налагаше сурово наказание.

Дейвсън се изсмя тихо. Гюсле по-силно, когато разбра какво се бе случило.

Бе намерил отговора, най-накрая.

В края на седмицата Дейвсън съобщи, че напуска, след като беше работил с особено усърдие на полето. Чувствуваше се малко виновен, че напуска точно преди сезона на сеитбата, тъй като беше харесал семейството на Райнхарт повече, отколкото си мислеше. Но беше необходимо да го изостави и да си замине.

Каза на Дърк Райнхарт, че ще си тръгне, след изтичането но още една седмица, и въпреки че фермерът не беше особено зарадван от новините, не се възпротиви. Когато седмицата мина, Дейвсън напусна, след като събра нещата си в куфара, тръгвайки си пеша.

Трябваше да се отдалечи достатъчно от селото, така че никой да не може да го проследи. Нае един от синовете на съседния фермер да го откара до следващия град, като му даде за това една от останалите му монети. Сгъната на две в задния джоб на панталона му стоеше смачканата пачка банкноти, която представляваше надницата му за престоя при Райнхарт. Не искаше въобще да се докосва до тези пари.

Момчето го закара през равната монотонна мондаранска местност до другия град, който беше малко по-голям от първия, иначе съвсем същият.

– Благодаря – каза просто Дейвсън, слезе от колата и продължи пеш. Влезе в града,

който също имаше своя стълб за вещици и затърси къде можеше да се настани. Трябваше да свърши доста подготвителна работа, преди да бъде готов.

Шест месеца по-късно плакати започнаха да се появяват из цялата околност. Бяха ярки, нарисувани в три цвята, широки и привличащи окото. На тях просто пишеше:

ФОКУСНИКЪТ ИДВА!

Те предизвикаха суетня. Когато Дейвсън влезе в позлатената си украсени кола в първия град по пътя си, на другия край на имението на лорд Габриелсън, цяла тълпа се събра пред него и го предшествуваше надолу по главната улица, викайки и подсвирквайки. Не всеки ден през годината вълшебник идва в селото.

Той премина тържествено след тях по площада, завъртя колата и я спря почти срещу стоманения наказателен стълб. Дръпна ръчната спирачка, свали от колата малката платформа, на която щеше да играе, и блестящ в червено и златно в костюма си с вееща се мантия, той се качи на нея, така че да се вижда от цялата тълпа. Забеляза леко вълнение в знак на очакване, което премина през навалищата при появата му.

Висок хлапак отпред извика:

– Ти ли си фокусникът, въобще каквото си там?

– Аз съм Мариус фокусникът, наистина – каза Дейвсън с гробовен глас.

– Добре, какво точно правите, мистър Мариус? – отвърна хлапакът.

Дейвсън се усмихна. Така беше по-добре, отколкото ако си имаше наемник в тълпата, който да насочва разговора.

– Млади човече, аз изпълнявам номера, които смайват въображението, изумяват съзнанието, надхвърлят реалното – размаха той ръце над главата си с див грандиозен жест. – Мога да извикам духове от голямата дълбочина! – прогърмя той. – Аз знам тайните на живота и смъртта!

– Това го казват всички вълшебници – извика отегчено някой от края на тълпата. – Нека да те видим какво можеш да правиш, преди да трябва да плащаме!

– Добре, невернико! – изрева Дейвсън. Протегна назад ръка, извади две восъчни свещи, драсна клечка кибрит и ги запали. – Наблюдавай как ще боравя с тези свещи – каза той звучно. – Забележи, че ще боравя с горящите пламъци, без да изпитвам най-малкото опарване.

Повдигна свещите, хвърли ги нагоре и започна да ги върти телекинетично, така че когато падаха долу, винаги да хваща незапаления им край. Пожонглира с двете свещи известно време, после извади изотзад трета и я включи във въртенето. Остана така

още за малко и тълпата утихна, когато Дейвсън се заизвива наляво-надясно под свещите, показвайки колко много трудности изпитваше. Най-накрая, когато восъкът стана много мек, за да се борави с него лесно, той телепортира долу свещите и ги хвана. После ги изхвърли нагоре. Тълпата отговори с дрънчене на монети.

– Благодаря, благодаря! – каза той.

Извади кутия, пълна с цветни топки, и без въведение започна да жонглира с тях. След няколко секунди вече пет от тях летяха едновременно – в действителност управлявани с тк, докато той движеше ръцете си под тях впечатлително, но безсмислено. Прибави шеста топка, после седма.

Дейвсън се усмихваше радостно на себе си, докато жонглираше. Възможно беше тези хора да са срещали телекинегетици по-рано и да са ги изгорили като магьосници. Но онези бяха действително телекинегетици, докато той беше само сръчен актьор, човек с изключителна координация, скитащ шарлатан – тоест фалшив. Всеки знаеше, че вълшебниците бяха измамници и че само с деликатна работа на пръстите поддържаха всичките тази топки във въздуха.

Когато звънът на монетите спря, той хвана топките и ги сложи обратно в кутията. Започна нов номер, който изискваше бързо

пипане, докато нагласи подготвения фокус за равновесие.

От натрупани столове на върха на тънки дъски и прибавени към тях отделни парчета от мебели от дъното на колата му, за да стане постройката още по-несигурна, той направи куп, висок около дванадесет фута. Дейвсън тичаше бързо около него, уж направлявайки го с ръце, а фактически държеше дървената грамада под здрав тк-контрол.

Накрая се задоволи с равновесието. Започна бавно да се изкачва. Когато достигна най-горния стол, който се люлееше лудо само на един крак, скочи върху му, закрепил се там, като се телепортира срещу земята, повдигна се и се задържа за малко в равновесие на една ръка. После се залюля надолу, приземи се леко и махна триумфиращо с ръка. Последва силно дрънкане на монети.

Това беше начинът, помисли си той, когато тълпата изрева одобрението си. Те не подозираха изобщо, че той използваше някаква истинска магия. Можеше да упражнява контрол върху псито си в обикновения живот и това шарлатанство щеше да му донесе необходимото разтоварване. Когато се върнеше на Земята, щеше да бъде по-приспособен от такива като Дъм Джо. Дейвсън остана в обществото. Не избяга от него.

Малко момче от първата редица се изправи.

– А аз знам как го направи – извика то подигравателно. – Това беше трик. Ти само го...

– Не разваляй представлението, момченцето ми – прекъсна го Дейвсън със силна театрална въздишка. – Нека да запазим тези тайни между нас, вълшебниците, нали?

¹Джо-Глука

Да намериш, да загубиш

Фантастичен разказ

Ан Маккафри

Питър предаде петдесетина топки за голф, включително и онези с монограм, за които се вайкаше мистър Рош. Домакинът на игрището изглеждаше почти щастлив, докато броеше възнаграждението на Питър.

– Ти си истински гений в намирането на топки, Пит. Просто не знам как го правиш.

– Мама казва, че всеки си има талант за нещо – отговори Питър и се заизмъква към вратата на задушната канцелария. Подобни забележки го притесняваха. Вече беше почти сигурен, че по някакъв начин е издал тайната си и те двамата с майка му ще трябва отново да се крият.

Домакинът само изсумтя и измърмори, че момчето е цяло съкровище за членовете на клуба. Питър се измъкна и се затича към къщи. Джобът му беше пълен с долари. Майка му щеше да се зарадва, макар че според нея не беше редно той да използва своя трик с „намирането“ за „материална облага“, както се изразяваше тя. Но тя беше болна и вече не можеше да работи в ресторанта, така че не им оставаше друг изход. Питър искаше да си издейства

постоянна работа като помощник на игрището за голф, но майка му не позволяваше.

– Не трябва да си като мен, Питър. Ти трябва да получиш образование. Баща ти беше умен човек, но му липсваше образование.

Споменът караше очите ѝ да заискрят.

– В живота е важно само образованието, Питър. Ти трябва да ходиш на училище. – Тя наблягаше на последните си думи, като ги изговаряше бавно и отчетливо.

Питър обожаваше майка си, но не понасяше опитите ѝ да имитира говора на „хората от обществото“. Навикът ѝ да повтаря разни изтъркани фрази само разваляше впечатлението, което искаше да направи.

Днес той носеше у дома седем долара. Не беше зле, като прибавеха и онези двадесет и два долара, които беше припечелил през почивния ден. Значи имаше с какво да се платят наемът и храната за тази седмица, а и част от лекарствата. Ако успееше да измоли от майка си разрешение да отсъства една

седмица от училище, можеше да изкара солидна сума – сега, когато дъждовете престанаха и тревата съхнеше на слънцето. Мистър Рош винаги му даваше пет долара, особено за онези топки с монограм, които все успяваше да запрати в тревата извън игрището.

– Моето момче, ако можеше да патентоваш този твой инстинкт за намиране на топки, щеше да станеш милионер – повтаряше мистър Рош по-често, отколкото се харесваше на Питър. Той вече се чудеше дали не е опасно да продължава да намира топките на мистър Рош. Но парите бяха прекалено голямо изкушение.

Питър зави покрай фургона, в който живееха, и изведнъж се закова на място. Зеленият мустанг на Кен Фарго беше паркирал на асфалтовата площадка. Питър намираще и нещо хубаво в това, че майка му се е разболяла. Сега не ѝ се налагаше да прави мили очи на такива отрепки като Кен Фарго.

– Общо взето той е доста приятен – казваше майка му и бързо се усмихваше, за да успокои Питър и да прикрие неволното си потръпване. – Само че в него има нещо... смуцаващо – продължаваше тя с въздишка. – Все пак той не е виновен, че е такъв. Какво

ли не му се налага да прави на човек с неговата професия. А и е толкова самотен...

Майка му разбираше какво значи да си самотен. Тя много добре знаеше какви ужасни неща приказват хората, особено ако си по-различен от тях. Но това не я беше озлобило, тя просто беше станала още по-самотна, по-тъжна и затворена в себе си. Питър не разбираше защо тя нарича умението му да намира разни неща „талант“. За него това беше проклетие. То им беше донесло толкова неприятности. Те бяха принудени да обикалят от град на град, докато най-сетне момчето разбра, че не бива да „намира“ всичко изгубено.

А защо Кен Фарго трябваше да се появи пак? Те мислеха, че се е изгубил някъде, когато застрахователната компания, за която работеше, беше прекратила търсенето на откраднатите кожи. Бяха обявили награда от петнадесет хиляди долара за онзи, който ги предаде. Колкото и да си блъскаше главата, Питър не можа да измисли някакъв приемлив начин да ги „намери“. Той не беше с хората, които търсеха кожата в изоставената оловна мина, иначе щеше да ги открие под отломките на една вагонетка. Но сега той не можеше да отиде сам. Изоставената мина беше опасна, подпорните греди бяха проядени от червеи и изгнили от влагата.

Всяко хлапе в града знаеше, че родителите му ще го пребият от бой само ако се доближи до мината.

Питър се спря пред къщи. Не му се искаше да влиза. Не му харесваше начинът, по който Кен Фарго гледаше майка му. А какво можеше да направи едно тринадесетгодишно момче на мъж, висок шест фута, който, според собствените му думи, се беше справял с много опасни положения благодарение на юмруците си? Питър си пое дълбоко дъх и се изкачи по сандъците пред вратата на фургона, които служеха за стъпала.

Още като влезе, Питър разбра, че Фарго измъчва майка му. Тя беше зачервена и не знаеше къде да дене ръцете си от притеснение.

– Питър! – спусна се тя към него. – Как мина денят?

Явно идването му беше облекчение за нея.

– Добре, мамо. – Той ѝ подаде банкнотите. – Здравейте, мистър Фарго.

Трябваше по някакъв начин да зачете присъствието на Фарго, иначе майка му щеше да му се кара за невъзпитаното поведение, колкото и да не харесваше този човек.

– Отдавна не сме се виждали – каза Фарго и размърда рамене, за да нагласи по-добре модното си спортно сако. После се заразхожда из фургона. – Съжалявам, че майка ти е била болна. Трябваше да ми кажете.

Питър примига учудено срещу него.

– Седем долара – обади се майка му, вече с по-естествен глас. – О, Питър, това е чудесно! На игрището за голф ли беше?

– Да, събирах топки.

Питър почувствува, че в стаята стана нещо, някаква недоловима промяна в атмосферата. Когато погледна към Фарго, той си палеше цигара с нехаен вид. Питър хвърли поглед към майка си, но тя с гордост подреждаше банкнотите, преди да ги сложи в чантата си.

– Питър толкова много ми помага! – каза тя на Фарго с някакво изкуствено оживление. – Справихме се някак си. Тази седмица се връщам пак на работа, но е много мило от ваша страна, че се отбихте да ни видите.

Тя пристъпи към Фарго с протегната ръка. Но той не обърна внимание на ръката ѝ и седна отново, сякаш се канеше да стои още дълго. Почукването на вратата беше добре дошло и Питър едва не се сблъска с майка си, когато и двамата се втурнаха да отворят.

– Мисиз Кайърнан, да сте виждали моя Виктор?

Беше мисиз Андерсън, която живееше през един фургон от техния. Тригодишният ѝ син имаше отвратителния навик непрекъснато да се губи и напоследък майка му беше започнала да го връзва с една стара кучешка каишка.

– Казвах на Хенри, че каишката се е протъркала! Аз тъкмо перях и не съм видяла кога е изчезнал. По едно време престанах да чувам хленченето му и трябваше да отида да го нагледам, но исках първо да свърша с прането... Сега не зная от колко време го няма. Да сте го виждали някъде наоколо? Вие поне все си стоите в къщи...

Питър се наежи срещу този обиден намек, но майка му го стрелна с поглед. Тя често го караше да „намира“ Виктор. „Мисиз Андерсън е добра жена, а и без това си има достатъчно грижи“, казваше тя.

– Не, мисиз Андерсън, не съм виждала Виктор тази сутрин.

– Накъде може да е тръгнал, мисиз Андерсън? – попита Кен Фарго.

– Ох, просто не зная. Може вече да е преполовил пътя към града.

Жената оправи притеснено един посивял кичур коса, който се беше измъкнал от

фибите. После леко се извърна и погледна многозначително зеления мустанг.

– Е, това не е проблем. Хайде, Пит, двамата с теб ще се позавъртим наоколо да видим дали не можем да открием синчето на тази дама.

Питър бързо погледна към майка си и тя му кимна едва забележимо.

– Дреболия, ей сега ще го открием. Аз поне съм детектив в застрахователна компания и това ми е работата – да намирам изгубени вещи.

Въздухът сякаш отново се зареди с електричество. Но преди да успее да се обърне за помощ към майка си, Кен Фарго го избута навън и го напъха в колата, като през цялото време уверяваше мисиз Андерсън, че всичко ще се оправи.

– Смъкни това стъкло, Пит, момчето ми – каза Фарго и Питър стисна зъби, вбесен от фамилиарното му държание. – Отваряй си очите откъм твоята страна, а аз ще гледам откъм моята.

Самоувереният тон на Фарго подсказа на момчето, че трябва да внимава и да се пази. Фарго явно мислеше, че Питър можеше да „намери“ каквото си поиска. Питър трябваше някак да го разубеди.

– Обади се, когато видиш хлапето, Пит.

Фарго ловко зави и пое по пътя към града. Питър не го спря, макар и да знаеше, че Виктор Андерсън е тръгнал точно в обратната посока.

– А пък ние с теб имаме и стари сметки за уреждане.

Питър се стресна и погледна към мъжа, но видя, че той само се преструва на сърдит.

– Трябваше да ми кажеш, че майка ти е болна. Тя е добра жена и заслужава най-хубавото. Можеше да го има, ако беше ми казал.

– Ние и така се оправяхме.

– Да, но сега тя щеше да е много по-добре, ако имаше храната и грижите, които аз можех да й осигуря. А аз искам да се грижа за нея, разбираш ли какво искам да ти кажа? – и Фарго смушка Питър в ребрата.

– Благодаря, но предпочитаме да се справяме сами.

– Ти си добро момче, Питър, но има неща, които едно момче не може да направи, а един мъж може.

Питър изпита желание да смъкне наглата усмивка от лицето на Фарго.

– Хей, отваряй си очите на четири за това хлапе! Да го намираме по-бързо и да се връщаме. Искам да питам нещо майка ти, а и ти също можеш да го чуеш.

Питър послушно обърна глава към прозореца, но вече бяха стигнали до центъра на града, а от детето нямаше и следа.

– А сега какво? Ще трябва да претърсим целия град. Доколкото си спомням, ти каза, че хлапето е тръгнало към града.

– Не, сър. Мисиз Андерсън каза, че той може вече и да е преполовил пътя към града.

– Е, тогава къде е, по дяволите?

Питър погледна Кен Фарго право в очите.

– Не зная.

Фарго се намръщи, после изведнъж заговори с престорено весел глас.

– Е, добре, момче, ако не е в града, може би е излязъл от града?

– Може някой вече да го е намерил. Да попитаме мистър Скорциус.

Полицаят съвсем не беше възхитен от новината, че малкият Андерсън пак се е изгубил и забележките му потвърдиха впечатлението на Питър, че мисиз Андерсън е една от личностите, които най-много досаждат на властите в града.

– Добре, ще видя кого можем да пратим да търси хлапето.

– Аз ще тръгна по главния път извън града.

Полицаят изръмжа нещо в отговор и отмина.

Когато минаха край фургона на мисиз Андерсън, тя стоеше на вратата в очакване, истинско олицетворение на майчината тревога. Явно Виктор още не беше намерен, но Фарго я увери, че това е въпрос на минути и подкара мустанга извън града.

– Е, Пит, давай по-скоро да намерим хлапето и да свършим с тази комедия. На какво разстояние е отук?

– Че откъде да зная?

– Откъде да знаеш! Но ти знаеш! – тонът на Фарго подчерта неговата увереност и Питър почувствува как в стомаха му се надига вълна от страх. – Като обикалям из околностите, и чувам разни интересни неща.

Фарго спря за миг и после продължи с помирителен тон:

– Виж какво, момчето ми, аз харесвам твоята майка. Искам да се грижа за нея както може да се грижи един мъж. Не бива тя да се съсипва от работа, за да има къде да живееш и да получиш добро образование. Зная колко държи ти да се изучиш. Но на теб не ти трябва много учене, за да напреднеш. Знаеш ли, с твоята дарба ние с теб можем да направим голямо нещо – ти и аз. Ще станем първокласна двойка частни детективи. Никой няма да може да ни излезе насреща.

Този настойчив глас беше сам по себе си опасен. А доводите бяха още по-коварни, Фарго знаеше как да действа с Питър.

– Няма ли да е чудесно? Майка ти няма да работи повече. А ти, момче, сега си в неизгодно положение. Ти направи някои грешки. Глупаво беше да намираш изчезналите акции на Лайл Граубър. Да не говорим за оня кадилак в Колорадо Спрингз!

Фарго се засмя с неприятен глас и Питър се сви на мястото си. След тази история с кадилака той и майка му трябваше да напуснат едно от най-хубавите жилища, в които някога са живели. Тогава те решиха, че е по-добре Питър да се съветва с майка си, преди да „намери“ нещо. В този кадилак имаше скрито цяло съкровище от петдоларови банкноти, а той не можа да обясни на властите как е разбрал къде е скрит кадилакът.

– Да – продължаваше Фарго със застрашително небрежен тон. – Полицията още търси хлапето, което им каза къде да намерят кадилака, а после избяга. Търси го под дърво и камък.

– Вие ме бъркате с някого, мистър Фарго! – успя да отговори Питър.

– О, не, съвсем не. Аз съм първокласен детектив точно защото съм умен. Аз умея да

свържа отделните факти и да получа ясна представа за нещата.

Ако гледаш възрастните в очите, те мислят, че не ги лъжеш. Но Питър трябваше да извика на помощ цялото си самообладание, за да погледне Кен Фарго право в очите.

– Грешите, мистър Фарго. Никога не съм бил в Колорадо Спрингз. И ако можех да намирам разни неща като вас и да получавам възнаграждение за това, щях да го правя заради майка си.

– Откъде знаеш за възнаграждението?

– Мама ми каза, че компанията ви дава десет процента от стойността на всичко, което намерите и ѝ предадете.

Фарго измънка нещо в отговор. Точно до пътният знак, където свършваше градът той удари спирачки и изруга от нетърпение.

– Къде е това хлапе? Е, казвай, ти знаеш!

Питър наистина знаеше. Виктор тъкмо прекосяваше поляните край пътя и се насочваше към старата мина. Питър знаеше, че трябва да намери детето по-скоро, но искаше първо да се отърве от Кен Фарго, а не знаеше как.

– Не, мистър Фарго, не зная. Бих искал да зная, защото мисиз Андерсън винаги дава петдесет цента на онзи, който върне Виктор в къщи.

– Днес си спечелил седем долара от намерени топки за голф. Какво ще кажеш за това?

Питър направи отчаян опит да се усмихне.

– Трябва само да следиш къде мистър Рош си запраца топките и после да ги вземеш, когато той не гледа.

По лицето на Фарго премина сянка на съмнение.

– Честно ви казвам, мистър Фарго, грешите по отношение на мен!

Един олдзмобилен мина покрай тях в посока на града, Фарго изруга тихо, измъкна се от мустанга и махна на колата да спре.

– Какво има, приятелче, газта ли свърши?

– провикна се шофьорът, като провря глава през прозореца.

Питър видя с ужас, че това е мистър Рош. Той се опита да се свие на седалката.

– Хей, Питър, здравей! Да си намирал още някоя от моите топки?

Той размаха цигарата си към пътя и се обърна към Фарго:

– Това момче е гений. Как само намира топките ми в тревата! Сякаш ги надушва или нещо подобно. Ще дойдеш ли в събота да ми събираш топките, Питър? Точно в десет.

Питър едва кимна и се смъкна на седалката, като отчаяно се мъчеше да преглътне бучката в гърлото си.

– Да сте виждали някакво хлапе, което е прекалено малко, за да се разхожда само? – попита Фарго.

– Не, нищо подобно по целия път от тук до Хиберния.

Мистър Рош потегли и остави Питър в ръцете на Фарго.

– „Това момче сякаш ги надушва или нещо подобно“, а? „Не, мистър Фарго, грешите по отношение на мен“ – гласът на Фарго беше свиреп. – Добре, Питър. Сега, ако не искаш да си имаш неприятности с полицията в Колорадо Спрингз, защото те наистина те търсят, по-добре е да ми кажеш къде са кожата.

– Кожите ли?

Фарго сграбчи Питър за китката. Наистина беше толкова силен, колкото се хвалеше, и костите на момчето изпращаха.

– Знаеш, нали?

Болката беше сварила Питър неподготвен и лицето му трябва да го е издало.

– Откога знаеш? – С всяка дума пръстите все повече се впиваха в китката му. – Разбираш ли, че заради теб съм загубил петнадесет хиляди долара?

Точно когато Питър беше сигурен, че Фарго ще му счупи ръката, той промени държанието си.

– Е, добре, момче. Разбирам, ти и майка ти сте се уплашили след тази история с кадилака. Няма вече защо да се плашите. Казах, че ще се сдружим с теб и наистина ще го направим. На никого няма да се види странно, ако аз намеря нещо. Кажи сега къде са кожата?

– В старата оловна мина. – Питър посочи към хълмовете. И към Виктор.

– Вече търсихме там. – Фарго погледна с подозрение.

– Там са.

– Нещо се опитваш да ме лъжеш, момче! – и той вдигна застрашително пръст.

– Кожите са скрити под отломките в старите вагонетки.

– Откъде знаеш? Видял ли си ги?

– Не, но са там.

– Искаш да кажеш, че сме се разхождали покрай плячката?

„Ако бяха мишки, щяха да ви ухапят.“ Питър си каза наум една от поговорките, които майка му често повтаряше.

– Това ли е пътят за мината?

Питър му показва пътя.

– Сега пак използваш стария трик, Пит. – Настроението на Фарго отново се подобри. – Кажи, момче, как го правиш?

– Кое?

– Стига си се правил на наивен. – В гласа на Фарго отново се появиха опасни нотки. – Как намираш неща, които никога не си виждал?

– Не винаги успявам – отговори Питър уклончиво. – Когато хората си мислят много за нещо, като например този кадилак или пък кожите, аз някак си започвам да виждам къде се намират. Понякога образът е по-ясен и тогава разбирам точното място.

– А защо се занимаваш с топките за голф? За някакви нищожни суми! Като си помисля само за списъците с изгубени вещи в застрахователната компания... Мога да направя цяло състояние!

Питър преглътна. „Аз“ вместо по-дипломатичното „ние“... Мустангът взе последния завой към мината.

– Вече се стъмва, мистър Фарго. Трябва да намерим Виктор. Можем да се върнем утре за...

– По дяволите това хлапе! Аз искам кожите, и то сега!

Фарго извади един голям електрически фенер изпод седалката и направи знак на Питър да го води.

– В мината е опасно, мистър Фарго. А вагонетките са доста навътре.

Но в очите на мъжа се четеше решителност. Питър тръгна към шахтата.

Галерията беше мрачна, по стените се стичаше вода. Двамата бавно навлизаха към вътрешността на мината.

– Тук скоро е имало свличане – каза Питър нервно.

Фарго освети рухналите подпори.

– Да, затова давай по-скоро да свършваме с тази история. Петнадесет хиляди ще ни свършат добра работа – на теб, на майка ти и на мен.

– Защо просто не си вземете кожите и не ни оставите на мира? Не е редно аз да намирам неща за пари.

– Откъде го измисли това? – Фарго изсумтя презрително на неговия алтруизъм. – Нали знаеш, едни намират, други губят... Отсега нататък смятам да съм от тези, които винаги намират.

Смехът му смрази Питър повече, отколкото студът в тунела. Но смехът секна, когато двамата чуха скърцането на гредите и трополенето на буци пръст, които се ронеха от тавана.

– Далече ли се оттук? – попита Фарго. – Това място е опасно.

Вагонетките бяха точно до мястото, където едно по-старо свличане беше затрупало галерията. Фарго качи Питър в първата вагонетка. Момчето разрови

рожавата пръст и Фарго изруга, когато Питър измъкна първия найлонов чувал.

– Всичките ли са толкова големи? Господи, та ние няма да можем да ги изнесем. Ще трябва да ги мъкнем цяла нощ.

Той измери на око ширината на галерията.

– Мисля, че ще мога да докарам мустанга дотук.

И тръгна към изхода.

– Мистър Фарго, няма ли да ми оставите фенера?

– Какво, нима толкова голямо момче като теб го е страх от тъмнината? Мисли си само за всичко, което може да се купи за петнадесет хиляди долара и няма да те е страх.

Питър гледаше с нарастваща тревога как светлината изчезва зад завоя и го оставя в пълен мрак. Да се бои от тъмнината? Тя го плашеше много по-малко от човека, който току-що се беше изгубил от погледа му. И все пак момчето извика от радост, когато видя светлината да се появява отново и чу бумтенето на мустанга.

– Хайде, размърдай се и товари кожите в колата.

Над главите им отново се разнесе предупредителен тътен и от гредите покапа вода точно върху вагонетката. Питър хвана два чувала и ги повлече към колата.

– Вдигни ги от мократа земя, глупако! Струват цяло състояние!

Питър смънка някакво извинение и сложи чувалите в багажника, фаровете на колата донякъде разсейваха мрака наоколо, макар че на тяхната светлина всичко изглеждаше още по-зловещо. След още два чувала в багажника вече нямаше място. Питър стоеше с пълни ръце и се чудеше как ще успеят да приберат всичко.

– Не стой така, глупако! Сложи ги на задната седалка.

Но и тя скоро се напълни и Питър напъха следващите чували на седалката до шофьорското място. Докато ги нагласяваше, той залитна и се облегна на клаксона. Звукът стресна Фарго и той изпусна товара си, но ругатните му бяха заглушени от продължителен тътен. От тавана като дъжд се посипаха буци пръст. Питър извика и с ужас посочи огъналата се централна подпора. После се втурна, препъвайки се в чувалите с кожи, и лудо задърпа Фарго към изхода. В следващия миг нещо тежко се стовари върху него...

В главата му сякаш гореше огън, тялото му беше като вдървено. Той направи опит да се помръдне, но ръцете му като че ли бяха приковани към тялото. Пръстите му отчаяно се вкопчваха в мократа пръст.

* * *

Питър бавно идваше в съзнание. Инстинктът му подсказваше, че трябва да продължи да се бори. Слабите му детски ръце се впиха с нечовешко усилие в смазващите го пластове... и изведнъж момчето разбра, че е увито в одеяло и диша свеж въздух.

– ... Не можете да си представите колко бързо потегли мустангът. Най-учудващото е, че успях да се измъкна за секунди. Но аз все пак получих това, което исках, Скорциус! Намерих кожата!

„Аз“ намерих кожата! Питър потръпна от наглостта на Фарго.

– А като се има предвид, че бяхте тръгнали да търсите хлапето на мисиз Андерсън, имали сте двоен късмет – отговори полицаят със завист.

Фарго се изкиска.

– Да намериш две неща за един ден не е лошо, а? Кажете, докторе, след колко време ще дойде линейката? Искам да се грижите добре за Пит. Ние ще платим сметката.

– Линейката пристига – каза доктор Уингард и нещо в гласа му накара Питър да си помисли, че докторът не харесва особено Фарго.

– Аз се тревожа не по-малко от вас за състоянието на Питър. Ще трябва да направим рентгенова снимка на черепа.

– Нали казахте, че е засегнато само тялото?

– Има вероятност за мозъчно сътресение.

– Мозъчно сътресение? – Фарго беше разтревожен.

– Да, ударът е бил достатъчно силен, за да му пръсне черепа. А и сърдечният ритъм не ми харесва.

– И сърцето ли? – Фарго изпадна в паника.

В това време Питър усети как сърцето му заблъска лудо в гърдите му. Той простена.

– Хей, той идва в съзнание! – извика Фарго, като сграбчи Питър за брадичката и го разтърси.

– Хей, Пит, кажи нещо!

Последва шум от боричкане и някой дръпна Фарго настрана.

– Ако нямате нищо против, мистър Фарго, – каза доктор Уингард с леден глас, – аз съм тук лекарят.

Една уверена ръка отметна одеялото и хвана китката на Питър.

– И за ваше сведение, при случаи на мозъчно сътресение тръскането е абсолютно противоположно.

Доктор Уингард беше наистина разгневен.

– Питър? Питър? Чуваш ли ме? – гласът му отново стана ласкав.

– Къде съм? – той запремигва срещу заслепяващите го фарове на полицейските коли.

– Питър, аз съм, доктор Уингард. Как се чувствуваш?

– Боли ме главата.

– Зная, момчето ми. Скоро ще оправим това. Можеш ли пак да отвориш очи? Виждаш ли колко пръста ти показвам?

Питър примига. Очите му се разшириха от страх.

– Кой сте вие? – попита той, гледайки право в доктора, сякаш никога не го беше виждал. После погледна Фарго с неவிждащ поглед.

– Къде съм?

– Колко са пръстите, Питър?

Пръстите? Пръстите ли? Питър не можеше да разбере колко очакваха от него да види. Той забеляза тревога по лицето на доктора, а в очите на Кен Фарго – разочарование и безсилна ярост. Питър изхлипа. Главата го болеше нетърпимо. А трябваше да бъде смел, Питър Кайърнан не можеше да не бъде смел.

– Кой сте вие? Къде съм? Боли ме главата...

Питър се разхлипа неудържимо и болката го прониза още по-жестоко.

– Спокойно, моето момче, няма страшно. Ще се справиш – каза докторът. Той дръпна Фарго настрана и Питър наостри слух.

– Този удар по главата изглежда е причинил частична амнезия.

– Амнезия ли? И сърцето му не е в ред... – Фарго хвърли мрачен поглед към Питър. – Вижте какво, докторе, трябва да съобщя на компанията за тези кожи. Вие ни пратете сметките на момчето. Това е най-малкото, което можем да направим за него.

– Ще минавате ли да го видите?

Питър продължаваше да лежи безмълвен, със затворени очи, но цялото му същество се концентрира в една мисъл: Махай се, Кен Фарго!

Фарго се изкашля и се приготви да си ходи.

– Ами, какво да ви кажа... Ще направя всичко възможно. Уведомете ме, когато се възстанови напълно, най-вече когато му се възвърне паметта. И вижте тази работа със сърцето.

Е, добре, мислеше си Питър, „Пит, момчето ми“ просто няма да се справи от амнезията. Не напълно. Поне не онази част от мозъка му, която го прави ценен за Кен Фарго.

Питър почувствува непреодолима умора и стисна очи. Тихото хленчене на Виктор Андерсън някъде наоколо го успокояваше. Но за какво ли хленчеше хлапето сега? Нали го бяха намерили.

Ще се наложеше за известно време Питър да престане да намира каквото и да е, дори и топките на мистър Рош. Щеше да се оправдава с удара по главата. После, когато

пораснеше и Кен Фарго изчезнеше от живота им, неговия и на майка му, Питър щеше наистина да стане първокласен детектив. И никой нямаше да вижда нищо нередно в това, че умее да намира всичко, което поиска.

Когато всички Кен Фарговци на света изчезнат...

Съдебен процес

Научно-фантастичен разказ-шега

Фредерик Чиландър

– Да станат всички – монотонно произнесе полицаят.

Влезе съдията, придърпа своя стол и седна.

– Всички да седнат. – Полицаят си свърши работата и престана да се интересува от това, което ставаше около него.

С бързо движение съдията взе чукчето в дясната си ръка и почука слабо по протритата маса. След това се изкашля, поправи очилата си и се зачете в лежащите пред него документи.

Огромната зала на съда беше окичена със знамена, гербове, лозунги и мисли на велики хора. Стените бяха обвити с пластмасови панели, имитиращи старинен дъб. На мястото на столове за публиката имаше три огромни телевизионни камери и няколко микрофона. Четиринадесет милиона зрители следяха процеса между Юханес Миклас Першон и Шведската държава. Предаването се излъчваше директно по девети канал – ако се вярва на рекламата, единственият канал, отговарящ на предназначението си.

Першон беше нисък набит човек, облечен с износен синтетичен костюм, очевидно конфекция, който не му отиваше. След прекараните три седмици в затвора беше небръснат и ако се съдеше по вида му, излъчваше неприятна миризма. И независимо каква точно беше истината, огромната аудитория от пръв поглед реши, че е виновен. Першон почти усещаше омразата, излъчваща се от обективите на телевизионните камери. Чувствуваше се зле и беше силно изплашен. За в бъдеще не го очакваше нищо хубаво независимо дали ще го осъдят или освободят. Вече му беше лепнато клеймо. Обувките го стягаха. Вратът му бе ожулен от яката на ризата. И го обвиняваха не в нещо друго, а в убийство: така обяви с безцветен глас съдията, докато бавно си сваляше очилата и ги прибираще в калъфа.

Съдебните заседатели се бяха втренчили в Першон. Той се мъчеше да не поглежда към тях. Накрая думата поиска защитникът и започна речта си с думите:

– Ваша чест! Многоуважаеми съдебни заседатели! Искам да подчертая преди всичко, че имам за цел не да докажа вината или невинността на моя довереник, а само да квалифицирам постъпката му. За какво става дума – за непредумишлено убийство, за самоотбрана с посегателство върху чужда собственост или просто за самоотбрана? За предумишлено убийство в общоприетия смисъл на думата едва ли може да се говори, доколкото то предполага редица етични и морални аспекти, неприложими в дадения случай. Поне по отношение на загиналия. Вие всички сте запознати с материалите от следствието, но позволете ми да преразкажа хода на събитията от гледна точка на моя довереник, която досега не бе обявена.

Адвокатът се изкашля и като помнеше за телевизионните камери, изпъна сакото и оправи вратовръзката си. Ако проведе това дело блестящо, в бъдеще може да разчита на солидни хонорари.

– Всичко започна преди пет седмици. Першон работи вече няколко години в малко рекламно агентство в северозападното предградие. Той самият е роден на север и все още не се е аклиматизирал напълно в града. С това се обяснява неговата нерешителност при късното му прибиране от работа. Першон винаги е бил съвестен

служител и честен човек. Никога не е задържан от полицията и не е привличан под съдебна отговорност.

Първият инцидент става в петък вечерта, когато Першон се прибира в къщи и за него се залепва, ако мога така да се изразя, търговски робот от типа „Максиконсум“. Першон не иска, а и не може да купи нищо, което се потвърждава и от съответната проверка на робота. Всички вие, разбира се, знаете че този вид работи, както и всички работи са разновидности на серията „Универсал-16“. Различават се само по външността си. Тези същества, много приличащи на хора, са незаменими в тежката промишленост, но не трябва да се забравя, че те все пак са само машини.

Съдията измърмори нещо нечленоразделно.

– По всяка вероятност, в разговора си с робота, Першон се е изразил неудачно и това е придало на робота отрицателен заряд. Поради шока и нервното сътресение, предизвикани от непривичната за него обстановка в затвора, Першон не можа да си спомни какво точно е казал на робота първия път, но това не е чак толкова важно. Възможно е роботът да не е бил точно настроен – както се знае, това са нов тип машини – и той току-що е започнал да

обслужва своя район около станцията на метрото. Както и да е, следващия понеделник роботът отново се присламчва към Першон, този път твърдо решен да го накара да купи нещо. Това продължава две седмици, чак до този фатален четвъртък. Моят клиент разполага с твърде ограничени средства и не може да си позволи да пръска пари. Но роботът е толкова упорит, че предния ден Першон решава да носи в себе си пари, за да се отърве от него. Той възнамерява да купи нещо дребно и евтино, например пакетче бисквити. Още нестигнал перона и роботът се хвърля към него. Той настойчиво предлага на Першон стоките си и същият купува пакетче бисквити с надеждата, че „Универсал“ ще го остави на мира.

Тук камерата се спря внезапно върху зъбите на адвоката и в подсъзнанието на четиринадесетте милиона телезрители за миг се появи рекламата на златистокафявите бисквити.

– Обаче роботът не мирясва. Изглежда е престанал да действа Първият закон, тъй като според показанията на очевидците докато Першон трескаво е търсел парите, роботът му разкъсва дрехите и му нанася няколко удара. Не е за учудване, че Першон е обхванат от паника и при опит за

самозащита блъска робота, така че той пада на релсите пред идващия влак. Роботът загива под колелата на влака. В него пътуват няколко полицаи, които незабавно отвеждат Першон в участъка и го разпитват. Поради раздърпания вид на Першон и неубедителните показания на изплашените свидетели полицаите сигурно са изтълкували ситуацията погрешно и решават, че Першон е блъснал робота под влака умишлено. Остава ми само да изразя съжалението си, че следствието не представи доказателства за предявеното обвинение, което дословно повтаря предварителните показания на полицаите.

Защитникът се усмихна леко към камерата и седна. Съдията промърмори нещо на съседа си отдясно, който кимна бавно и отново замръзна на мястото си.

– Е, какво пък – каза съдията. – Да чуем сега обвинението. Тоест Шведската държава. Фактът, че аз самият съм непосредствена част от нея, няма да се отрази в никой случай на обективността на решението ми. А също така на решението на заседателите.

Той завъртя бавно глава и погледна съдебните заседатели, които сега за пръв път отклониха погледите си от Першон и той почувствува краткотрайно облекчение.

Изправи се прокурорът, оправи и без това безупречно изгладеното си сако. Очилата с рогова рамка, орловият нос и високото чело над гъстите вежди издаваха в него суров, но безспорно справедлив човек.

– Целта на съда е да установи истината. Истината, уважаеми дами и господа! А истина представляват фактите. Безспорните факти, които не подлежат на опровержение – той почти изкрещя своите приличащи на заповеди лозунги в посока на присъстващите и микрофоните. В празната зала гласът му прокънтя шумно.

– Фактите се състоят в това – продължи той, – че Шведската държава произвежда, разпространява и продава работи за благо на народа. Магазините отиват при купувача, а не обратно. Фактите се състоят в това, че тези работи представляват върха в областта на електрониката и свръхсъвременната техника, факт е също така, че тези работи се произвеждат и все повече приличат на хора. Да се различи робот от обикновен човек в общата тълпа е трудно. Всичко се прави с цел при среща с робот у хората да не възниква чувство на враждебност към машината. Тези уникални създания извършват огромна обществено-полезна работа в най-различни области. Те не са по-

малко ценни от хората. Може би дори напротив.

Още една подробност: единственият външен атрибут на загиналия робот е бил вграденият в корема му механизъм за сключване на сделки. Той не се е различавал по нищо друго от обикновените работи.

Прокурорът замълча за миг, за да могат думите му да проникнат в съзнанието на присъстващите.

– Погледнете обвиняемия! Той има вид на престъпник...

– Протестирам – заръкомаха защитникът на Першон.

– Против какво? – сепна се съдията.

– Прокурорът твърди, че външността на моя довереник уж отразява неговата същност.

– Нима?

– Да. Той каза, че клиентът ми има външност на престъпник, а това е...

– Протестът се отхвърля. Измислете нещо по-добро. – Обръщайки се към прокурора, съдията каза: – Продължавайте, моля.

– Благодаря ви, ваша чест – отвърна прокурорът и с рязко свистене пое въздух. – Престъпник! – извика той, като сочеше с пръст разтреперилия се от страх беззащитен Першон. – Позор за шведския народ! Човек,

който със своите хитри уловки унищожава нашите най-добри търговски работи!

Фразите се сипеха като артилерийски залпове. Прокурорът говори цели десет минути и накрая така се разгорещи, че трябваше да подкрепи угасващите си сили с Освежителна любителска бира, поставена предвидливо на масичка пред телевизионните камери. А докато прокурорът спокойно изпразваше запотената чаша, телевизионните зрители не сучаеха в тишината. Поставеният между бутилките бира микрофон улавяше приглушените глътки на прокурора и ги предаваше по прекия канал непосредствено в телевизионната мрежа. В същата минута поне двеста хиляди зрители станаха от местата си и извадиха от хладилниците по консервена кутия Освежителна любителска бира, за да я пресушат страстно заедно с прокурора. А тези, които се позабавиха, все пак последваха техния пример, когато прокурорът остави чашата и като се изкашля от удоволствие, изтри пяната от устните си. Сега заседанието можеше да продължи.

Разкراчил широко крака, прокурорът застана наред залата и щракна с пръсти. На белия екран се появи диапозитив, изобразяващ човек зад писалищна маса. Той се усмихваше приветливо на фотографа.

– Това е добре известният на всички господин Йоран Рут, директор на Туристическо бюро „Рут“ – прокурорът млъкна за малко. – И никой от нас не се смущава от това, че господин Рут е робот от серията „Универсал“. Всеки, който е пътувал или тепърва ще пътува, ползвайки се от услугите на Бюрото на Рут, знае, че то обслужва клиентите си превъзходно.

На екрана се смениха кадри: щастливи туристи, печещи се на ултравиолетови лъчи.

Проекторът показва друг кадър – на екрана се появи най-популярният в страната водещ забавни телевизионни програми.

– Пред вас е господин Тревин, когото всички познаваме като изключително обаятелна личност. Той също е робот. Отдавна е доказано, че роботите, заемащи ръководни постове, облекчават нашия живот. Не се налага да назначаваме на ключовите длъжности далеч несъвършените обикновени хора. Роботите не страдат нито от язва на стомаха, нито от никакви сериозни проблеми. Роботите са нашите спасители! Нашето бъдеще! Роботите са венецът на творението!

Гласът на прокурора се извиси в залата, той самият се обърна към съдебните заседатели, а през това време на екрана се

появи нов кадър, изобразяващ този път млади спортисти.

– Нима не е престъпление да се унищожи умишлено робот? Това означава да се посегне на прогреса на нацията и на човечеството! Роботът е съвършенство! Съвършенство! Затова аз искам най-голямото наказание за този консервативен, обществено опасен индивид. Най-голямото наказание! – Прокурорът впи за последен път поглед в заседателите и седна.

Съдията погледна строго Першон и неговия адвокат.

– Ще допълните ли нещо, преди заседателите да се оттеглят на заседание?

Адвокатът бащински погледна Першон (телевизионната компания възлагаше големи надежди именно на този поглед) и поклати глава.

– В такъв случай – обърна се съдията към съдебните заседатели, – ви остава само да решите кого ще признаете за виновен: господин Першон, блъснал работа върху релсите, или производителя на работа, тоест държавата, Шведската държава. Надявам се, че вашето решение ще бъде справедливо.

Заседателите се оттеглиха. Першон каза тихо нещо на адвоката, който със съжаление поклати глава.

* * *

Съдебните заседатели се върнаха в залата. Церемонията на ставане и сядане се повтори.

– Виновен – каза старейшината на заседателите и седна.

Прокурорът го изгледа дълго и със задоволство.

Съдията се обърна към Першон.

– Юханес Миклас Першон, в съответствие с параграф първи, алинея трета от раздел втори на Държавния кодекс вие сте осъден на най-високото наказание – изпращане в безвъздушното пространство. Присъдата е окончателна и ще се приведе в изпълнение незабавно.

С дрезгав вик Першон се спусна към вратите, но съдията, прокурорът, полицаят и половината съдебни заседатели го изпревариха.

* * *

Съдията се оттегли в своя кабинет и седна в креслото зад писалището. Там посредством щепсела под мишниците си се включи към компютъра.

* * *

Прокурорът цялата вечер си зарежда акумулаторите. Пламенните речи поглъщаха твърде много енергия.

* * *

Адвокатът си получи хонорара от Шведската държава. Чекът бе подписан от министъра на средствата за масова информация. Почеркът беше леко ъгловат поради ограничеността на сервомеханизмите на ръката. Благодариха на адвоката за неговия принос в процеса, който трябваше да

демонстрира на шведския народ колко е опасно да се противостои на прогреса.

* * *

Съдебните заседатели и полицаят бяха занесени в склада и им изключиха захранването.

Митническа проверка

Фантастичен разказ

Игор Росоховатски

Контрольорите се връщаха, без да са намерили нещо. Зениците на индикаторите безжизнено гледаха от пулта – значи и автоматичните системи не са открили нищо непозволено.

Можеше вече да пусне кораба.

Да протегне ръка към зеленото копче, да го натисне – и при старшия дежурен на шести шлюз ще светне шаблонният надпис: „Митническата служба не възразява корабът да отплава“. Но не му се щеше да натиска зеленото копче. Нещо все го възпираше...

Това „нещо“ имаше трудно определимо съдържание: мимолетен поглед накриво, хвърлен от някой моряк, заговорнически жест, някаква дреболия в документите...

Но в дадения случай нямаше нищо подобно. Контрольорите отбелязаха само, че запасът от ураново гориво на „Мария Луиза“ е двойно по-голям от обичайния.

„Може би работата е точно там – помисли Георг. – Какво им струва да отбележат този запас в документите, за да не се губи сега напразно времето. Но не са го отбелязали. И това пътешествие до Байкал... Защо им е

потрябвало то? Дали „за да се полюбуват на красотата му“? Ами ако това наистина е единствената причина?...“

Часовникът заплашително тиктакеше. Още половин час – и капитанът на „Мария Луиза“ ще може да се оплаче на главния диспечер...

Корабът изнасяше от Съветския съюз електронноизчислителни машини, роботи и въглища, нужни за производството на пластмаси – заместители на живите тъкани.

Първият помощник-капитан на „Мария Луиза“ – строен като бастун, безупречно вежлив – гледаше Георг в очакване, а Георг старателно криеше погледа си и се правеше, че сверява документите. Месестото му лице с едри черти изразяваше бюрократична загриженост. „Нека сметне, че чакам още някакви съобщения от контрольорите – мислеше си Георг. – А аз в това време ще го поразгледам. Нещо много се е разбързала тази морска лисица...“

– Хареса ли ви пътуването до Байкал? – попита Георг, като се стараеше гласът му да звучи почти ласкаво.

– Красотата на езерото поразява. Не можех да си представя подобно нещо – гладко и бързо зареди морякът и Георг разбра, че се е готвил за този въпрос. „Защо – запита се той. – Защо той е смятал, че ще го питат за Байкал?“

Помощник-капитанът продължаваше да се възхищава от езерото с предварително приготвени фрази. Скоро разбра, че събеседникът му не го слуша и млъкна. Лицето му почервения от възмущение и клепачите прикриха красивите му сини очи. От време на време устните му потрепваха и издаваха вътрешна борба.

„Време е вече да изрази възмущението си – мислеше Георг. – Но се сдържа. Достатъчно добре е възпитан и няма да мога да го накарам да се отпусне. Е, ще трябва да рискувам!“

Митничарят стана изтежко и помощник-капитанът се взря в него поразен. Едва сега видя колко пълен и възрастен е събеседникът му.

– Бих искал да видя как е нареден товарът – каза Георг, без да си дава труд да търси по-вежливи фрази и впи поглед в първия помощник.

– Вие сам слезе в трюм?

– Ако не възразявате...

– О, какво говори! Щом желае – моля.

Открита усмивка осветяваше младото му енергично лице. Сините му очи гледаха дружелюбно.

Георг тръгна след моряка към кораба. Помощник-капитанът крачеше със стремителна походка и митничарят едва го настигаше. Морякът даде няколко нареждания и посочи на митничаря асансьора. Слязоха в трюма. Дългият коридор минаваше между две редици старателно подредени сандъци, на всеки от които се белееше фирмен етикет „ГКЗ-7. Изработено в СССР“. В сандъците имаше блокове за електронноизчислителни машини. Мълчаливите рицари – роботите „ГКЗ“ стояха в нишите на коридора – там, където бяха привършили товаренето. Повечето от тях бяха изключени, за да не изразходват напразно енергия. Светеха само нагръдните индикатори на някои от тях, дежурните. Сега Георг непрекъснато настъпваше фортите на униформените обувки на помощник-капитана. Морякът не криеше умората си и бършеше потта от челото си с носна кърпичка.

Налагаше се помощник-капитанът и митничарят честичко да се привеждат и високо да вдигат крака, когато прекрочава преградите между отделните товарни отсеци. Зад една преграда започваше истинска

крепостна стена, образувана от сиви найлонови торби с възлища. В нея бяха оставени специални ниши за роботите, използвани при товаренето.

Георг бе свикнал да вярва на интуицията си. Без да съзнава още какво има, той почувствува, че нещо се е изменило и спря. Спря и помощник-капитанът. Усещането за нещо ново изчезна. Георг даде на помощник-капитана знак да продължи по-нататък и усещането отново се появи. Разбра коя бе причината за това усещане – вече не му пречеха да върви напред фортовете на чуждите обувки. Помощник-капитанът кой знае защо се бе разбързал – очевидно го правеше неволно.

Георг внимателно се вгледа в торбите в новия отсек и забеляза, че по форма някои от тях се отличават от останалите.

Той веднага реагира на своето откритие – незабелязано включи джобния автоматичен индикатор и никак не се учуди, когато усети леки убождания – сигналите на прибора. Георг извади кутията с индикатора – стрелката сочеше четвъртото деление.

– Извинете ме, че ще ви забавя и затрудня – каза той на помощник-капитана и въздъхна престорено. – Такава ми е работата, какво да се прави.

Сега вече можеше и да си позволи да бъде вежлив.

– На ваш услуги – отвърна морякът.

– Бъдете така любезен, отворете торбата.

– Моля – охотно отвърна помощник-капитанът и пое торбата до онази, която сочеше Георг.

– Не, ето тази тук, моля.

Помощник-капитанът дръпна торбата към себе си, за да отвори ципа и в същия миг могъщите щипци на робота-товарач го бутнаха настрани.

– Не пречи! – заповяда Георг, но роботът не се подчини. Той избутваше хората все по-надалеч от торбата.

– Бек!¹ – крясна помощник-капитанът на робота и затропа с крака, вече без да го е грижа как изглежда отстрани.

– Бек! Махай се! Веднага се махай!

Роботът безмълвно вършеше работата си и продължаваше да настъпва към хората.

– Повреден? – с широко отворени очи попита неизвестно кого помощник-капитанът. Но ужасът му бе престорен и само помогна на Георг. През дългите години на своята служба митничарят бе виждал какво ли не и сега дори си спомни нещо подобно. Тогава собствениците просто бяха изключили слуховите органи на робота-товарач. Те му крещяха и тропяха с крака, но избягваха

изразителните жестове, разбираеми за робота.

Георг предупредително вдигна ръка – и роботът послушно замря и отстъпи настрана, освободил пътя към торбата. Но митничарят не се задоволи с това. Той разбираше от роботехника и лесно намери капака на блока за настройката на основните възли. Завъртя регулатора на слуха и лампичката светна.

– Защо не даваш да се отваря торбата? – попита Георг и чу ясен отговор:

– Опасно е за човека.

– Командата е била неправилна. Отменям я.

– Вие не има право. Не знае какво там в торба – намеси се помощник-капитанът.

– Добре – съгласи се Георг. – Да не нарушаваме техниката на безопасността. Да минем зад преградата, а той ще отвори торбата. Роботът ще го свърши по-добре от нас.

Георг не чувствуваше нито ликуване, нито злоба. Той просто изпълняваше дълга си и си мислеше: „Сигурно така и няма да науча почти нищо за тебе, стара лисицо. Винаги е така: Виждам само едно в човека – противника. Срецам се с него, докато той ми противостои и после се разделяме завинаги. Обичайната история, не зная дали тя може да се нарече човешки взаимоотношения:

единият се опитва да измами другия, другият се стреми да не му даде възможност да го направи...“

Напрежението не бе изчезнало от лицето на помощник-капитана, само доброжелателността се бе смъкнала от него като фалшива позлата. То бе станало студено и надменно.

– Аз умея да губя – рязко каза морякът.

Той отвори ципа на торбата и в отвора се показа блестящ жълт метал.

– Злато. Слитъци. Южен Африка.

Думите къртяха като падащи монети.

– Защо нямате квитанции? – попита Георг, а мислеше: „Той пак си е подготвил думите. Иначе нямаше да каже „умея да губя“, а „умее губи“. И думите си е подготвил, и позата, и израза на лицето...“

– Откарали без мито, Вие открива – вас плащаме премии.

Георг погледна сините очи. Все още бяха много красиви. Не ги бе загрозило дори и ясно забележимото злобно изражение. Но дългите мигли потрепваха и издаваха вълнението на външно невъзмутимия помощник-капитан.

– Колко злато има тук? – попита Георг.

– Шест тона.

Георг пресметне митото. Откакто бе започнало промишленото производство на

злато в ядрените реактори, цената му бе спаднала, но митото все пак щеше да представлява значителна сума. Ала не тези изчисления събудиха подозренията на митничаря. Там, в дълбините на сините очи, отвъд злобата и показната надменност, бе доловил искрици старателно прикривано ликуване. „Пътуването до Байкал – там е цялата работа...“ – помисли си той и произнесе с тон, нетърпящ възражения:

– Бъдете така добър, изведете слитъка.

Помощник капитанът се позабави. На Георг му дожаля за него. Вече знаеше как ще се преобрази това красиво, породисто лице, какво ще загуби и какво ще придобие. За миг то ще се „разкрие“ така, както никога не се разкрива дори пред своя собственик в огледалото.

Наложи се митничарят да го подкани:

– Изведете слитъка, моля.

– Моля... – като ехо откликна помощник-капитанът.

Твърде голям слитък. На вид седем-осем килограма. А този хубавец го държи без особени усилия.

Георг взе от помощник-капитана слитъка и разбра, че подозренията му не са погрешни. Повъртя слитъка в ръце, сякаш го претегляше и забеляза тънката линия на разглобката. Преди помощник-капитанът да успее да се опомни, Георг натисна скритата пружина и махна капака на златния съд. Да, това беше именно съд, пълен догоре с прозрачна течност.

Георг не гледаше към моряка, щадейки самолюбието му. И без друго ясно си представяше изражението на лицето му. Затова толкова охотно се съгласи да плати мито за златото. Има си хас, та то не представлява и една десета част от митото, което трябваше да плаща сега.

В съда имаше чиста питейна вода от Байкал, един литър от която на пазарите на някои европейски страни струваше почти седем пъти повече от златото...

¹ Бек (англ.) – назад (бел.пр.)

Забранена зона

Научно-фантастичен разказ

Робърт Шекли

– Приятно местенце, нали капитане? – попита Симънс с пресилено безразличие, като погледна през илюминатора. – Истински рай – добави той и се прозина.

– Още не можете да слизате – каза капитан Килпепер и веднага забеляза как по лицето на биолога се изписа разочарование.

– Но, капитане...

– Не.

Килпепер погледна към хълмистата ливада. Тревата, изпъстрена с червени цветя, изглеждаше все така тучна както преди два дни, когато кацнаха. Вдясно от ливадата имаше гора в кафяви тонове, отрупана с жълти и оранжеви цветове. Вляво се простираше редица от синьо-зелени хълмове, на един от които се виждаше водопад. Дървета, цветя – само красиви неща. Мястото безспорно беше хубаво и именно поради това у Килпепер се породиха подозрения. Опитът му от два брака и пет различни кораба го бяха научили, че под една прекрасна външност може да се крие какво ли не. А петнадесет години, прекарани в Космоса, бяха набраздили челото му и

посребрили косата му, без да му дадат основание да промени убеждението си.

– Ето сводката с данните, сър – каза помощник-капитанът Манила, като му подаде няколко листа. Широкото, ъгловато лице на Манила издаваше киселото му настроение.

Килпепер долови шум от стъпки и шепот зад вратата. Това беше екипажът, който се бе събрал да чуе неговата заповед. Всичките искаха да излязат навън, страшно искаха. Килпепер хвърли бегъл поглед върху данните. Бяха същите като в последните четири доклада: атмосфера – годна за дишане, без опасни микроорганизми; брой на бактериите – 0; радарната снимка – чиста; съществуване на животински видове в близката гора; отсъствуват енергийни явления. На няколко мили в южна посока е установено наличието на голяма метална маса, вероятно планина, богата на желязо. Набелязана е за по-нататъшно проучване.

– Добре – каза Килпепер обезсърчен. Данните го обезпокоиха. Знаеше от личен опит, че обикновено във всяка планета има нещо не наред. И си струваше труда това

нещо да се открие в началото, преди да са станали скъпоструващи злополуки.

– Можем ли да излезем, сър? – попита Манила, късата му четвъртита фигура бе чинно изпъната. Килпепер почти усещаше как екипажът чака със затаен дъх зад вратата.

– Не зная – каза Килпепер и се почеса по главата, опитвайки се да измисли убедителен довод, за да откаже отново. Сигурно нещо недобро се крие тук. – Добре – каза той най-сетне. Поставете пълна охрана. Четири души да слязат. Никой да не се отдалечава на повече от осем метра от кораба. – Трябваше да ги пусне. Той щеше да предизвика бунт, ако не ги пусне.

– Слушам, сър – каза помощник-капитанът и се втурна към вратата.

– Значи и научната група може да слезе – каза Симсън, пъхнал ръце в джобовете си.

– Разбира се – каза Килпепер уморено. – Ще дойда с вас. В края на краищата можем да се жертвуваме за науката.

* * *

Въздухът на безименната планета ухаеше, след като толкова време бяха дишали спарения, многократно използван въздух в кораба. Бризът, идващ от планините, бе лек и освежителен. Капитан Килпепер поемаше с наслада свежия въздух. Четирима души от екипажа са разтъркваха наоколо и вдишваха

пресния въздух с пълни гърди. Изследователите стояха заедно, чудейки се откъде да започнат. Симънс се наведе и отскубна стръкче трева.

– Странна трева – каза той и издигна стръкчето срещу слънцето.

– Защо? – попита капитан Килпепер, приближавайки се до него.

– Вижте. – Стройният биолог издигна стръкчето по-високо. – Съвършено гладка повърхност. Няма никакъв признак за клетъчна формация. Чакай да видя. – Той се наведе над едно червено цвете.

– Хей, имаме си гости! – Един от екипажа на име Флин беше първият, който забележа местните обитатели. Те излизаха от гората и тичаха в тръс през ливадата към кораба.

Капитан Килпепер погледна към кораба. Прислугата на оръдията беше на поста си, готова за стрелба. Той докосна пистолета си за кураж и зачака.

– Ето ти работа – промълви Арамик. Като лингвист на кораба той разглеждаше приближаващите се същества с професионален интерес. Останалите просто зяпаха.

Водеше ги същество с шия на жираф – два и половина метра дълга и с къси, дебели крака като хипопотам. Имаше весел израз на лицето си. Кожата му беше виолетова,

изпъстрена с големи бели точки. Следваха го пет малки животни с чисто бяла козина, на ръст колкото териери, с тържествен вид на бухали. Най-отзад вървеше едно дебело, червено малко същество със зелена опашка, дълга най-малко пет метра.

Те спряха пред хората и се поклониха. Настъпи дълга пауза, после всички се разсмяха. Смехът изглежда послужи за сигнал. Петте малки животни скочиха на гърба на хипо-жирафа, боричкаха се няколко секунди кой да се качи на раменете на другия и след това застанаха неподвижни като отбор акробати.

Хората им ръкопляскаха възторжено. Дебелото животно веднага се изправи на опашката си.

– Браво – изкрещя Симънс.

Петте космати животни скочиха от гърба на жирафа и започнаха да танцуват около прасето.

– Ура – извика Морисън, бактериологът.

Хипо-жирафът тромаво се преметна презглава, падна на едното си ухо, изправи се на крака и направи дълбок поклон до земята.

Капитан Килпепер смръщи вежди и потърка ръцете си една о друга. Опитваше се да открие причината за това поведение.

Местните обитатели започнаха да пеят. Звучите бяха странни, но личеше, че има някаква мелодия. Няколко секунди пяха в унисон, след което се поклониха и започнаха да са премятат по тревата.

Екипажът продължаваше да им ръкопляска. Арамик беше извадил бележника си и записваше набързо звучите.

– Достатъчно – каза Килпепер и се обърна към екипажа. – Качвайте са вътре. – Те го погледнаха укорително. – Нека видят и останалите – каза капитанът. – Мъжете неохотно влязоха в кораба. – Предполагам, че искате да ги изследвате по-обстойно – обърна се Килпепер към учените.

– Разбира се – отвърна Симънс. – Никога не сме виждали подобно нещо.

Килпепер кимна и се върна на кораба. Други четири души от екипажа минаха покрай него.

– Морена – извика Килпепер. Помощник-капитанът се появи на мостика. – Заеми се да разбереш каква е тази метална маса. Вземи си помощник и поддържай постоянна радиовръзка с кораба.

– Слушам, сър – каза Морена с широка усмивка. – Нали са дружелюбни, сър?

– Да – каза Килпепер.

– Прекрасен малък свят – каза помощник-капитанът.

– Да.

Морена отиде да си вземе уредите.

Капитан Килпепер стана и се опита да отгатне какво са крие зад тази приятна гледка.

Той прекара по-голямата част от следващия ден в сравняване на новополучените данни. Късно привечер остави молива и излезе да се поразходи.

– Може ли за минутка, капитане? – попита Симънс. – Искам да ви покажа нещо в гората.

Килпепер промърмори по навик, но последва биолога. Самият той бе заинтригуван от гората. Съпровождаха го трима местни обитатели. Тези три приличаха на кучета, само цветът на козината им бе различен – на червени и на бели резки, като ментови бонбони.

– Сега – каза Симънс, едва сдържайки нетърпението си, когато влязоха в гората. – Огледайте се и вижте какво необикновено има тук, а?

Килпепер започна да разглежда. Дърветата бяха с дебели дънери и се намираха на голямо разстояние едно от друго. Разстоянията бяха толкова големи, че можеше да се види през тях следващата поляна.

– Ами – каза той – човек не може да се загуби тук.

– Не е това – каза Симънс. – Хайде, какво още?

Килпепер се усмихна. Симънс го беше довел тук, защото му бе необходим слушател, а той бе по-добър слушател от улисаните в работа колеги и биолози.

Зад тях трите същества скачаха и играеха.

– Няма храсти под дърветата – забеляза Килпепер, като навлезе няколко метра по-навътре. Лози с нацъфтели разноцветни цветове се виеха по стволите. Оглеждайки се наоколо, Килпепер видя как една птица се стрелна покрай главата на едно от кучетата и отлетя. Птицата беше златисто-сребриста на цвят.

– Още ли не забелязвате нищо странно? – попита Симънс нетърпеливо.

– Само цветната гама е необичайна – каза Килпепер. – Има ли нещо друго?

– Погледнете дърветата.

Клоните бяха натежали от плодове. Те висяха на гроздове, всички на долните клони в зашеметяващо разнообразие от цветове, форми и големини. Някои приличаха на грозде, други на банани, трети на дини, на...

– Много различни видове, може би – каза Килпепер наслуки, без да е сигурен, че това именно има предвид Симънс.

– Различни видове! Вижте! Има поне десет различни вида, които растат на един клон.

Килпепер се приближи до дървото и видя, че това беше вярно. На всяко дърво имаше учудващо многообразие от плодове.

– Но това е просто невъзможно – каза Симънс. – Не е в моята област, разбира се, но мога със сигурност да твърдя, че всеки плод е отделен и различен вид. Те не са различни стадии от развитието на един и същи вид плод.

– Как обяснявате това? – попита Килпепер.

– Не е моя работа да го обяснявам – засмя се биологът. – Но някой нещастен ботаник ще види зор да го обясни.

Обърнаха се и тръгнаха обратно.

– Какво търсихте тук? – попита Килпепер.

– Аз ли? Правих антропологични проучвания между другото. Искях да открия къде живеят нашите приятели. Нямах късмет. Няма пътеки, сечива, просеки, нищо. Дори пещери няма.

Килпепер не се изненада, че биологът прави кратко антропологично проучване. Не беше възможно да се вземат представители на всички науки на такава експедиция. Запазването на живота беше от първостепенна важност – затова им трябваша преди всичко биолог и бактериолог. След това идваше езикът. Обаче и познания по ботаника, екология, психология, социология,

както и по всяка друга наука можеха да бъдат много ценни.

Когато се върнаха при кораба, видяха че осем-девет птици се бяха присъединили към животните – или туземците, които бяха заобиколили кораба. Птиците бяха също ярко оцветени: на точки, на резки, на петна. Нямахше нито една с кафяв или сив цвят.

* * *

Помощник-капитанът Морена и Флин вървяха с усилие през младата гора. Спряха в подножието на един малък хълм.

– Трябва ли да го изкачваме? – попита Флин, като въздъхна. Големият фотоапарат на гърба му тежеше много.

– Малката стрелка показва, че трябва – Морена посочи циферблата. Индикаторът сочеше наличие на метална маса точно на върха.

– Космическите кораби трябва да носят и автомобили – каза Флин, като се наведе напред, за да запази равновесие при изкачването.

– Да. Или камили.

Над тях червени и златисти птици ту се спускаха, ту се издигаха, цвърчейки весело. Бризът полюляваше високата трева и шумолеше през листата и клоните на близката гора: Зад тях вървяха две от

местните същества. Приличаха на коне, само че козината им беше зелена на бели точки.

– Като в някакъв дяволски цирк – каза Флин, докато един от конете подскачаше в кръг около него.

– Да – каза Морена.

Стигнаха върха на хълма и започнаха за слизат. Изведнъж Флин спря.

– Погледни!

В подножието на хълма се издигаше тънък строен стълб. Проследиха с поглед височината му. Върхът му се губеше в облаците. Забързаха надолу, за да го проучат. Гледан отблизо, стълбът беше по-масивен, отколкото им се стори отначало. „Почти шест метра в диаметър“ – пресметна Морена. Реши, че е направен от стоманена сплав поради сиво-синия му цвят. „Но каква стомана – запита се той – може да поддържа стълб с такъв размер.“

– На каква височина мислиш, че са тази облаци? – попита Морена.

Флин изви врат.

– Господи, трябва да са на половин миля. Можа би миля. Пилонът не се виждаше от кораба, защото е бил скрит в облаците и поради сиво-синия цвят, който се сливаше с небето.

– Просто не мога да повярвам – каза Морени. – Питам се какво ли е налягането върху това нещо.

Те гледаха със страхопочитание огромната кула.

– Е, по-добре да направя няколко снимки – каза Флин. Той свали фотоапарата си и направи три снимки на кулата от шест метра разстояние. След това направи снимка с Морена за сравнение на големината. Останалите три снимки направи на горната част на кулата.

– Какво мислиш, че е това? – попита Морена.

– Остави големите мозъци да решат – каза Флин. – Това ще ги подлуди. – Той взе фотоапарата на гръб. – Сега май пак ще трябва да бухаме пеша. – Погледна към кафявите и зелени коне. – Защо ли пък да не поюздя малко?

– Опитай се, та да си счупиш глупавата глава – каза Морена.

– Тук миличък, хайде ела тук – извика Флин. Един от конете се приближи и клекна до него. Флин се покачи на гърба му много предпазливо, но щом като го възседна, той се ухили на Морена.

– Само да не счупиш апарата – каза Морена, – че е държавна собственост.

– Мило момче – каза Фдин на коня. – Добро момче. – Конят се изправи на крака и се усмихна.

– Ще се видим в лагера – каза Флин и насочи коня към хълма.

– Чакай един момент – каза Морена. Погледна мрачно към Флин, после повика другия кон. – Хайде, приятелю. – Конят коленичи и той се покатери на гърба му.

Няколко минути яздиha в кръг, за да знаят как ще върви ездата. Конете се управляваха само чрез докосване. Широките им гърбове бяха учудващо удобни. Една от червено-златистите птици долетя и кацна на рамото на Флин.

– Е-хей, това се казва живот – извика Флин, потупвайки лъскавата козина на своя кон. – Ще се надбягвам с вас до лагера.

– Дадено – отвърна Морена.

Но конете им се движеха ходом въпреки непрестанните подканвания.

* * *

Килпепер беше приклеknал пред кораба и наблюдаваше как работи Арамик. Лингвистът беше търпелив човек. Сестрите му винаги са подчертавали неговото търпение. Колегите му го хвалеха, това негово качество по времето на преподавателската му кариера студентите високо ценяха. Сега той черпеше

от шестнадесетгодишния си запас от търпение.

– Пак ще опитам – каза Арамик с най-спокоен глас. Той прелисти няколко страници на „Езиков подход към извънземни същества с интелигентност втора степен“ – наръчник, написан от самия него – и намери търсената диаграма. Посочи страницата на животното до него, което приличаше на невъобразима кръстоска между североамериканска катерица и огромна панда. С едното си око то гледаше диаграмата, а с другото блуждаеше безцелно.

– Планета – каза Арамик, като сочеше диаграмата. – Планета.

– Извинявайте, капитане – каза Симънс, – искам да поставя рентгеновия апарат тук.

– Разбира се – каза Килпепер, като се отмести, за да направи място на биолога да постави апарата си.

– Планета – каза Арамик отново.

– Елам весел холам крам – каза катерицата-панда доволно.

– Имат език, дявол да го вземе! Звуците, които те издаваха, със сигурност значеха нещо. Сега въпросът беше само да се намери обща езикова база. Дали са усвоили простите абстракции – Арамик остави книгата и посочи с пръст катерицата-панда. – Животно – каза той и зачака.

– Накарай го да стои мирно – каза Симънс, нагласяйки на фокус рентгеновия апарат. – Така. Сега още няколко.

– Животно – повтори Арамик обнадеедено.

– Ийфул бийфул бекс – рече животното.

„Търпение – повтаряше си Арамик наум. – Никога не падай духом. Бъди весел, създай си положителни емоции.“ Той взе друг наръчник, който се наричаше „Езиков подход към извъземни същества с интелигентност първа степен“. Намери това, което търсеше, и остави книгата настрана. Усмихнат, той вдигна единия си пръст.

– Едно – каза той.

Животното са наведе напред и подуши пръста.

Мрачно усмихнат, Арамик вдигна още един пръст. После още един. Два. Три.

– Хуугелекс – каза изведнъж животното.

Двугласна? Тяхната дума за един?

– Един – каза той отново, като размахваше същия пръст.

Животното започна да пее: „Севеф хевеф драм...“ Спря и погледна наръчника, чиито листа се разтваряха зад гърба на езиковеда, който с необикновено търпение се въздържаше да не го удуши.

* * *

Когато Морени и Флин се върнаха, Килпепер бе озадачен от техния доклад. Накара да проявят бързо снимките и ги проучи внимателно.

Колоната беше кръгла и гладка и очевидно фабрично произведена. Всяка цивилизация, която може да издигне подобно нещо, може да им причини големи неприятности. Но кой е издигнал колоната? Във всеки случай не глупавите животни около кораба.

– Казваш, че върхът е скрит от облаците? – попита Килпепер.

– Да, сър – каза Морена. – Този проклет стълб трябва да е висок една миля.

– Върни се отново там – каза Килпепер. – Взemi радарен апарат и камера за инфрачервени лъчи. Направи снимка на върха на колоната. Искам да зная колко е висока и какво има на върха. Бързо!

Флин и Морена напуснаха мостика. Килпепер все още гледаше мокрите снимки, после ги остави. Разходи се из лабораторията на кораба, обзет от смътна тревога. Тази планета бе необяснима и това го безпокоеше. От горчив опит Килпепер беше разбрал, че всяко нещо има своето обяснение. Ако не го откриеш навреме, ще си изпатиш.

* * *

Морисън, микробиологът, беше дребен тъжен човек. В момента той изглеждаше като продължение на микроскопа, в чийто окуляр се взираше.

– Открихте ли нещо? – попита Килпепер.

– Открих липсата на нещо – каза Морисън, като се изправи и замига. – Открих отсъствието на страшно важно нещо.

– Какво именно? – попита Килпепер,

– Направих проби на цветята – отвърна Морисън, – на пръстта, на водата. Нищо определено още, но дръжте се да не паднете от това, което ще ви кажа.

– Държа се. Какво е?

– Няма ни грам бактерии на тази планета.

– А? – каза Килпепер, защото не можа да измисли нищо друго. Той не смяташе, че това съобщение е чак толкова сензационно. Но бактериологът се държеше, като че ли е съобщил, че подпочвеният слой на планетата се състои от сто процента зелено сирене.

– Точно така. Водата в потока е по-чиста от дестилиран спирт. Почвата на тази планета е по-чиста от стерилизиран скалпел. Единствените бактерии са тези, които ние донесохме. И те са умъртвени.

– Как?

– Въздухът на това място съдържа три бактерицидни фактора, които съм открил, а вероятно има още десетина, които не съм

открил. Същото е с почвата и водата. Тази планета е стерилна!

– Е, какво? – каза Килпепер. Той не можеше да оцени пълния смисъл на съобщението. Все още го тревожеше стоманената колона. – Какво означава това?

– Радвам се, че ме запитахте за това – каза Морисън. – Да, наистина се радвам, че ме попитахте. Това значи просто, че тази планета не съществува.

– Хайде де!

– Точно така. На може да има живот без микроорганизми. Тук липсва цял един сектор от жизнения цикъл.

– За нещастие, тя съществува – Килпепер посочи наоколо. – Имате ли други теории?

– Да, но първо искам да свърша тези проби. Ще ви кажа един факт и може би сам ще си го изтълкувате,

– Казвайте.

– Не можех да откроя нито едно късче скала на тази планета. Това не е точно по моята специалност, разбира се, но тук трябва да се занимаваме с всичко. Освен това се интересуваме от геология. Няма никъде камъни; нито парчета от скали. Най-малкият камък е около седем тона, изчислил съм го.

– Какво значи това?

– А, и вие също се чудите вече? – усмихна се Морисън. – Извинявайте, но искам да приключа тези проби преди вечеря.

* * *

Малко преди залез бяха приключени рентгеновите снимки на животните. Още една изненада очакваше Килпепер. Морисън му беше казал, че планетата не може да съществува. Сега Симънс настояваше, че и животните не съществуват.

– Погледнете само тези снимки – каза той на Килпепер. – Виждате ли някакви органи?

– Не разбирам много от рентгенови снимки...?

– Няма нужда да разбирате. Вижете само. – Снимката показваше няколко кости и един-два органа. На някои от снимките имаше следи от нервна система, но в повечето случаи животните изглеждаха безструктурни.

– Вътрешната им структура не е достатъчна дори и за най-примитивния организъм – каза Симънс. – Такова опростяване е невъзможно. Няма нищо, което да наподобява на бели дробове или сърце. Няма кръвообращение. Няма мозък. Само слабо развита нервна система. Органите, които имат, просто нямат никакъв смисъл.

– И вашето заключение е...

– Че тези животни не съществуват – каза Симънс, изпаднал в много добро настроение. Харесваше му идеята. Ще бъде забавно да напише изследване за несъществуващо животно.

Покрай тях мина Арамик, ругаейки тихо.

– Някакъв успех с техния език? – попита Симънс.

– Не – извика Арамик. След това лицето му пламна. – Извинявайте. Правих тестове чак до степен на интелигентност СзВВ. Това е класът на амебите. Никакъв отклик.

– Може би им липсва въобще мозък? – предположи Килпепер.

– Не. Умението им да правят номера показва известно ниво на интелигентност. Те имат някакъв вид език и определени ответни реакции. Но те не обръщат внимание на нищо. Само песни знаят да пеят.

– Мисля, че ние всички имаме нужда от вечеря – каза Килпепер. – И може би една-две глътки от старото уиски.

* * *

Старото уиски се наливаше доста изобилно на вечерята. След като изпиха по две-три чаши, учените се отпуснаха достатъчно, за да обмислят някои възможности. Систематизираха фактите:

Първа точка. У местните обитатели – или животни – нямаше признаци за

съществуване на вътрешни органи, на репродуктивна или отделителна системи. Съществуват поне тридесетина вида, без да се броят птиците, и все нови и нови се появяваха всеки ден. Същото беше и с растенията.

Второ. Планетата беше учудващо стерилна и действуваше, за да се запази от микроби.

Трето. Местните обитатели имаха език, но очевидно не можеха да го предадат на другите. Нито пък те можеха да научат друг език.

Четвърто. Нямаше скални отломки или камъни наоколо.

Пето. Имаше огромна стоманена колона, издигаща се на височина поне половин миля; точната височина щеше да се определи, когато се направят новите снимки. Въпреки че нямаше признаци за техническа цивилизация, металният стълб е очевидно продукт на такава цивилизация. Някой го е изработил и поставил тук.

– Като съберем всичко това, какво се получава? – попита Килпепер.

– Аз имам една теория – каза Морисън. – Изящна теория. Искате ли да я чуете?

Всичките се съгласиха освен Арамик, който все още се питаше защо не може да научи езика на местните обитатели.

– Според мен тази планета е изкуствено направена. Трябва да е така. Никакъв живот не може да се развива без бактерии. Тя е направена от свръхраса, същата, която в поставила стоманения стълб там. Те са я построили за тези животни.

– Защо? – попита Килпепер.

– Ето, тук започва красивата част на теорията – каза Морисън замечтано. – От чист алтруизъм. Погледнете местните обитатели. Щастливи, игриви. Напълно са лишени от агресивност, нямат никакви порочни навици. Не заслужават ли те своята планета? Един свят, където могат да се веселят и играят в едно вечно лято?

– Това е прекрасно – каза Килпепер, опитвайки се да прикрие усмивката си, – но...

– Тези същества служат, за да напомнят на всички минаваща раси – продължи Морисън, – че хората могат да живеят в мир.

– Тази теория има само един недостатък – каза Симънс. – Животните никога не са могли да еволюират по естествен път. Нали видяхте рентгеновите снимки?

– Вярно. – Мечтателят поспори малко с биолога и изгуби спора. – Може би те са работи.

– Такова обяснение съм повече склонен да приема – каза Симънс. – Според мен цивилизацията, която е построила

стоманената кула, е създавала и тези животни също. Те са слуги, роби. Те може би мислят, че ние сме техните господари.

– Къде ли са отишли истинските им господари? – попита Морисън.

– Как, по дяволите, да знаем? – каза Симънс.

– И къде ли живеят тези господари? – попита Килпепер. – Никъде не забелязахме нищо прилично на селище.

– Те са толкова напреднали, че не се нуждаят от машини или къщи. Те живеят направо с природата.

– Тогава защо им са слуги? – попита Морисън безжалостно. – И защо са построили кулата?

* * *

Тази вечер бяха готови новите снимки на стоманения стълб и учените ги изучаваха с любопитство. Той беше висок почти една миля и върхът му бе скрит в гъсти облаци. На края на върха се намираха две издадености, дълги по 2,5 метра и поставени под прав ъгъл.

– Прилича на наблюдателна кула – каза Симънс.

– Какво ли могат да следят от такава височина? – попита Морисън. – Само облаци се виждат.

– Може би ги интересуват облаците – каза Симънс.

– Отивам да спя – заяви Килпепер, напълно отчаян.

* * *

Когато Килпепер се събуди на следващата сутрин, нещо не беше в ред. Облече се и излезе навън. Имаше нещо неосезаемо в атмосферата. Или може би това впечатление се дължеше само на неговите нерви?

Килпепер поклати глава. Вярваше в предчувствията си. Те обикновено означаваха, че той подсъзнателно е завършил някои разсъждения.

Всичко около кораба беше нормално. Животните бяха навън и се разхождаха отпуснато наоколо. Килпепер се втренчи в тях и тръгна край кораба. Учените бяха подхванали отново работата си, опитвайки се да разрешат загадките на планетата. Арамик се мъчеше да научи туземния език от едно сребристо-зелено животно с тъжни очи. Животното изглеждаше необикновено апатично тази сутрин. То едва отваряше уста и не обръщаше внимание на Арамик.

Килпепер си помисли за Цирцея. Може би животните са хора, превърнати в зверове от някой зъл магьосник? Отхвърли фантастичната идея и продължи.

Екипажът не беше забелязал никаква промяна. Всичките вкупом се бяха отправили към водопада, за да поплуват. Килпепер нареди на двама души да направят микроскопски анализ на стоманената кула. Тя го безпокоеше повече от всичко останало. Другите учени изглежда не се вълнуваха от нея и Килпепер смяташе това за естествено. Обущарят да си гледа обущата. Езиковецът е длъжен да придава най-голяма важност на езика, докато ботаникът мисли, че ключът на планетата се намира в дърветата, отрупани с различни плодове.

А какво мислеше той? Разни идеи минаваха през главата му. Той реши, че това, което му липсва, е една работна хипотеза, нещо, което да обедини всички забелязани явления. Каква теория би могъл да приложи? Защо няма никакви бактерии? Защо няма никакви скали? Защо? Защо? Защо... Килпепер чувствуваше, че обяснението беша сравнително просто. Той почти го виждаше, но не съвсем. Седна на сянка до кораба, подпря се на него и се замисли.

* * *

Към обяд Арамик, езиковецът, се приближи до него. Започна да хвърля книгите си една подир друга по стената на кораба.

– Владейте си нервите – каза Килпепер.

– Предавам се – каза Арамик. – Онези животни не ми обръщат никакво внимание сега. Едва говорят. И престанаха да правят циркаджийските номера.

Килпепер стана и отиде при животните. Явно бе, че те бяха съвсем отпаднали. Едва пристъпяха, сякаш бяха гладували дълго време.

Симънс стоеше до него и си водеше записки в един малък бележник.

– Какво им стана на вашите малки приятели? – попита Килпепер.

– Не зная – каза Симънс. – Може би са били толкова развълнувани, че не са спали миналата нощ.

Подобното на жираф животно изведнъж седна. Бавно се изтърколи на едната си страна и замря.

– Това е странно – каза Симънс. – За първи път виждам да лягат така. – Той се наведе над падналото животно и опипа пулса му. След няколко секунди се изправи. – Няма признаци на живот – каза той. Две от по-малките с лъскава черна козина се строполиха на земята. – Боже господи – каза Симънс, втурвайки се към тях. – Какво им става сега?

– Мисля, че разбирам какво става с тях – каза Морисън, излизайки от кораба с посивяло лице. – Бактериите.

– Какво говориш?

– Капитане, чувствавам се като убиец. Мисля, че ние убихме тази нещастни животни. Спомняш ли си, аз ти казах, че няма следа от никакъв микроорганизъм на тази планета. Помисли си колко много сме донесли със себе си. Бактериите излизат от нашите тела и влизат в тези животни, които нямат никакви съпротивителни сили.

– Но нали ти каза, че във въздуха имало бактерицидни фактори? – попита Килпепер.

– Очевидно те не действуват достатъчно бързо. – Морисън се наведе и започна да разглежда едно от малките животни. – Сигурен съм в това.

Останалите животни край кораба падаха едно след друго и лежаха съвсем неподвижни. Капитан Килпепер се огледа тревожно наоколо. Един член на екипажа тичаше задъхан към него. От косата му се стичаше вода от плуването във вира край водопада.

– Сър – каза той запъхтян. – При водопада животните...

– Зная – прекъсна го Килпепер. – Извикай останалите да се връщат!

– Това не е всичко, сър – добави младежът. – Водопадът, знаете ли... водопадът...

– Хайде, изплюй камъчето!

– Спря, сър, водопадът спря да тече.

– Доведи хората тук!

Младежът хукна обратно към водопада. Килпепер се огледа наоколо, без да знае какво търси. Кафявата гора беше спокойна. Прекалено спокойна. Той почти бе налучкал ключа на мистерията. Килпепер усети, че постоянният, лек бриз, който духаше, откакто бяха кацнали, беше спрял.

– Какво по дяволите става тук? – каза Симънс обезпокоен.

Тръгнаха обратно към кораба.

– Не се ли смрачава? – прошепна Морисън. Беше ранен следобед, но слънцето изглеждаше помръкнало.

* * *

Членовете на екипажа бързо се връщаха от водопада, целите мокри. По заповед на Килпепер те влязоха вкупом в кораба. Учените останаха прави, гледайки смълчаната земя.

– Какво ли сме им направили? – попита Арамик. Той потръпна при гледката на падналите животни.

Мъжете, които изследваха кулата, се връщаха, тичайки из високата трева надолу по хълма, сякаш самият дявол беше по петите им.

– Какво има сега? – попита Килпепер.

– Този проклет стълб, сър! – извика Морена. – Върти се. Стълбът, тази маса, висока една миля, от невероятно твърд метал се върти.

– Какво ще правим? – попита Симънс.

– Качвайте се обратно в кораба – процеди през зъби Килпепер. Той почувствува как отговорът придобиваше форма. Необходимо му беше само още едно-единствено доказателство. Още едно.

Животните се изправиха на краката си. Червено-сребристите птици започнаха да летят отново, махайки криле високо във въздуха. Хипо-жирафът се изправи, изцвили и побягна. Останалите животни го последваха. От гората лавина от странни животни се изсипа на ливадата. Те с всички сила бягаха на запад, далеч от кораба.

– Качвайте се в кораба! – извика внезапно Килпепер. Това беше достатъчно. Сега той вече знаеше и само гледаше да успее да отведе кораба далеч в Космоса навреме.

– Побързайте, дявол да ви вземе! Включете двигателите! – крещеше той на слисания екипаж.

– Но уредите ни са разпръснати по тревата – каза Симънс. – Не виждам защо е нужно...

– На оръдията! Готови за стрелба! – изкрещя капитан Килпепер, изблъсквайки учените към входа на кораба.

Изведнъж на запад се появиха дълги сенки.

– Капитане, ние още не сме довършили нашите проучвания...

– Късмет ще имате, ако останете живи – каза Килпепер, когато те влязоха в кораба. – Още ли не сте разбрали? Затворете люка! Да са затворят плътно всички отвори!

– Заради въртящата се кула ли? – попита Симънс, като се препъна в крака на Морисън в тесния коридор на кораба. – Допускам, че има някаква свръхчовешка раса, която...

– Тази въртяща се кула е ключът на планетата – извика Килпепер, тичайки към мостика. – Тя навива планетата и целият тукашен свят – животни, реки, вятър – всичко се движи. – Набързо перфорира на лентата орбитата, по която трябваше да излети корабът. – Затегнете коланите! – заповяда той. – Помислете сами. Място, където всякакви видове чудесни плодове висят по дърветата, където няма бактерии и болести, нито дори остри камъчета да нараниш пръстите на краката си. Свят, изпълнен с чудесни, забавни, кротки животни. Където всичко е създадено, за да ти достави удоволствие. Площадка за игра!

Учените се втренчиха в него.

– Кулата е ключ. Пружината на планетата се е била развила, когато ние направихме непозволеното си посещение в тази забранена зона. Сега някой отново навива планетата. – Навън сенките се простираха на стотици метри през зелената ливада.

– Дръжте се! – каза Килпепер и натисна копчето. – Мога да се забавлявам с животните-играчки, но не искам да срещна децата, които играят тук; а особено не ми се иска да се запозная с родителите им.

Оранжево слънце

Научно-фантастичен разказ

Камил Бачу

Всичко около него беше бяло. И пареше. Искаше му се да се изкачи на белия хълм, в подножието на който лежеше, да види парещата бяла мъгла, но краката не го слушаха. Не усещаше гърдите си, гърба си. За хиляден път се опитваше да се отскубне от лепкавия бял прах, върху който беше паднал корабът, но не можеше да се мръдне от мястото си. Заслуша се в ударите на сърцето си. То биеше глухо и силно. Сякаш не беше сърце, а един от големите часовникови механизми на катастрофиралия до него космически кораб.

Отдолу не се чуваше никакъв шум. Хората мълчаха. Машините бяха спрели. Мисълта, че всички са загинали, че лежат на дъното на кораба – безмълвни и изстинали като в огромен метален мавзолей, го плашеше повече, отколкото предчувствието за собствената му близка смърт. Затова през цялото време ги зовеше, притискайки; устните си до топлия микрофон: „Тук – седемдесет и две... тук седемдесет и две... не мога да се движа... тук седемдесет и две...“ Много пъти повтаряше той тези думи,

правеше паузи, очакваше отговор, после започваше отново: „Тук седемдесет и две... не усещам ръцете и краката си... тук седемдесет и две. Сам съм на кораба... Тук седемдесет и две... не мога да се движа...“ Заспиваше и се събуждаше. Повтаряше призива си и отново заспиваше. Накрая чу глас, който му отговаряше. Не повярва на ушите си и изкрещя:

– Не искам! Не, не... не искам!

Засмя се. Не, това не е агония! Започна да нарежда:

– Не, не... няма да умра! Не, не... не искам, не искам. Много е бяло тук, много е противно... Повдигнете ме малко... от върха на хълма може да се види небето... Аз съм седемдесет и две...

И отново чу глас. Беше друг, не неговият, защото той мълчеше и устните му бяха плътно стиснати.

– Къде си ти? – попита той.

Гласът отговори:

– Аз съм четири. Жив съм. Аз съм четири.

Помисли: „Четири? Кой четири?... Четири, четири?“

– Ти, четири – прошепна той. – Четири! Четвърти! Аз съм седемдесет и втори!

– Седемдесет и втори? Физикът? Знам те. Ранен ли си?

– Малко. Няма значение. Живи ли са другите?

– Не зная – прошепна гласът. – Не виждам. Не мога да се движа.

– И аз не мога. Но нищо не ме боли. Добре съм. Кой си ти?

– Дежурният биолог.

– Оня високият, с брадичката?

– Не, нямам брада. Аз съм блондинка с кок.

– Жена? Блондинка?

Усмихна се, доколкото му позволяваха силите. Беше забравил, че на кораба имаше и жени. Искаше му се да каже нещо хубаво, приятно, но изведнъж му стана студено. Цялото му тяло се сви, сякаш беше влязъл в хладилник.

– Аз съм леко почерняла от слънцето – разказваше му гласът. – Мъничко. А очите ми са сиви...

– Очите - повтори той, – ...очите.

– Устните ми са малко големи...

– Това ми харесва – прошепна той. – Забравил съм коя си ти, но много обичам жени със сиви очи.

Притъмня. Като че ли започваше дъжд.

– Страхуваш ли се? Защо? – И отново се опита да повдигне ръката си, но тя падаше като чужд предмет. – Няма от какво да се боиш. – И добави: – Летяла ли си досега по дълги маршрути?

– Не, не съм...

– Винаги е така, щом слезеш на друга планета. Хората са като упоени, бълнуват. После заспват, а като се събудят, се чувствуват като след вана.

– Иска ми се да дойда при теб – каза гласът. – Ще ми бъде много по-леко, ако бъдем заедно. Не ми харесва това чуждо небе... Ах, не мога да се помръдна от мястото си...

– Стой спокойно. Не прави никакви усилия. Изпратих робота да даде сигнал. Скоро ще започнат да ни търсят. Ще видиш, че ще ни открият. Той знаеше, че нямаше никога да ги открият. Или може би някой ден, след сто години, когато те щяха да се превърнат в мумии, покрити с бял прах.

– И кога ще дойдат? – попита го гласът.

– Още преди да се стъмни. А може и по-късно, при изгрев слънце. Нямам понятие колко може да трае нощта на тази проклета планета. Опитваше да си спомни къде се намира, но не можеше, тъй като през последните часове от полета се бяха отклонили твърде много от маршрута.

– Колкото и да трае нощта – прекъсна мислите му гласът, – слънцето пак ще изгрее. Чувала съм, че в тази галактика изгревите на всички планети са в много цветове. Да знаеш как ми се иска слънцето тук да бъде оранжево.

– Оранжев портокал – промърмори гласът, – слънчев портокал. – Това бе слънцето, което желаше и той. За миг почувства, че устната му кухина се изпълва с това кисело-сладко слънце.

– Имаше някога един портокал – прошепна той. – Имаше някога един портокал – оранжев, кисело-сладък, един-единствен на едно зелено дърво.

В този миг кратък сребърен звън прониза слуха му.

– Говори – промърмори гласът. – Кажи ми нещо! Когато престанеш да говориш, ми става страшно.

„Това са мои думи – помисли си той. – Казах ги скоро на някого. Да, наистина са мои думи, произнесени без да си отворя устата. Страшно ми е да ги чуя. Като че ли сънувам.“

– Няма от какво да се боиш. Утре пак ще видим оранжевото слънце и ще седнем под портокаловото дърво, което е натежало от плод. Знаеш ли, всички планети тук са покрити с прекрасни градини. Трябва само да почакаме до утре, въпреки че в този час бих

дал всичко, което имам само за един портокал. Или за една добре узряла, изстудена диня... Сякаш огнена стрела прониза тялото му. Стрела, която нямаше край, която запали костите и мишците му и проникваше все по-дълбоко, навътре в тялото му.

– Стига! – извика той. – Стига! А-а-ах!

– Скъпи мой – прошепна гласът, – аз съм тук. До теб съм. Успокой се!

– А-а-ах! – отново се развика той, като се опитваше да счупи желязото, което безмилостно го пронизваше и изгаряше. – Не, не, не искам! Не мога повече! Ах, спри, спри...

– Тук съм – шептеше гласът, – тук съм...

Прашната почва бавно потъваше под тях. Започваше да му прилява, но се овладя. Не искаше да се отпуска пред нея. Хлад скова гърдите му.

– Студено – промърмори той. – Дай си ръката, скъпа.

Нейната лека ръка пое неговата. Позна я. Тази ръка той знаеше отдавна: мека, топла, много лека и нежна. Беше му страшно студено, но ръката, която го галеше, беше топла. Приспиваше го.

– Искам да спя – каза той.

...Тънък лъч светлина освети гърдите му. После втори го проследи и спря до визьора.

Два масивни, груби робота се повдигнаха от белия прах и се приближиха към него.

– Това беше моят господар – каза първият. После се наведе към неподвижния човек, свали каската му и се заслуша. – Мъртъв е – продължи той.

– Защо не даде сигнал, а му говори през цялото време с женски глас? – попита го вторият робот. – Защо му каза: блондинка, слънце, портокал, това чуждо небе?

– За да умре по-леко. Той ме научи на това. Хората не обичат да умират сами. Тогава умират с по-голяма мъка.

– Защо? – попита вторият.

– Не знам. Това никой не ни е обяснявал. Не трябва да го знаем. Но все пак е така. Той винаги ми казваше: „Бих искал да живея под оранжево слънце, да обичам блондинка със сиви очи, да не остана сам под някое чуждо небе.“

– „Аз обичам. Харесва ми. Не ми харесва“ – повтаряше вторият робот. – Да, те казват: „Харесва ми. Не ми харесва.“ А сега защо не се движи?

– Мъртъв е – отговори му първият. – Съвсем е изстинал. Ти не знаеш какво означава това. Аз пътувах с него десет години.

– И колко време ще бъде „мъртъв“?

– Много. Твърде много. Страх ме е да си помисля.

– Ти му говореше съвсем като жена-блондинка – каза вторият. – Като блондинка със сиви очи. А той те нарече: „Скъпа“. И те помоли за портокал и изстудена диня... Моля те, все пак... покажи ми оранжевото слънце и дините...

Портънският еликсир

Научно-фантастичен разказ

Ондржей Неф

– Бас държа, че не сте чували нищо за портънския еликсир!

Винаги става така.

Щом Едмънд забележи, че суката подгонва и най-упоритите му клиенти, измъква някоя историйка, разбира се, измислена отначало докрай, но вие сте принудени да я изслушате, макар и само за да се възмутите от безсрамието на тоя дърт лъжец.

Та значи, шапките и шлиферите се върнаха обратно на закачалката като птици в плен, подплашени от нещо, но после накацали пак върху изсъхналото дърво по средата на клетката, и Едмънд започна да разказва.

* * *

Тая история я знам от Индра Налейвак, дете сега държи лавка на 815-ия километър от амазонската автострада, а преди беше барман в бара „При еднорога“, щата Айдахо, в научното градче Портън, създадено и финансирано от фонда на военновъздушния флот.

Когато започнало всичко това, Индра бил на бара и някакъв учен тъкмо го питал дали няма в склада програма ФХ-17 за компютър „Хюлит Пакард-180“. Внезапно вратата се отворила и влязъл един мъж. Някакво шесто чувство подсказало на Индра, че започва голям скандал и че е време да си стяга багажа. Мъжът бил облечен съвсем прилично и бил трезвен, но не приличал нито на учен, нито на таен агент, пък в бара „При еднорога“ идвали само такива.

Онзи човек огледал заведението и веднага се запътил към д-р Ричард Хелмс, който седял съвсем сам на една маса, пиел доматен сок и четял списание „Квантов механик“. Непознатият седнал при д-р Хелмс, който му хвърлил възмутен поглед над списанието. Д-р Ричард Хелмс бил един от най-големите мозъци на портънския научноизследователски институт, а през последните шест месеца за него се говорело като за гений, който би трябвало да получи Нобелова награда също като колегата му професор Демартини. Тъй че д-р Хелмс бил бая нафукан господин и не можел да търпи

да му додъват на масата. Индра вече бил готов да скочи и да изхвърли натрапника, но изведнъж д-р Хелмс се усмихнал и стиснал ръката на новодошлия като на стар познат. В тоя момент обаче вратата на заведението се отворила широко и вътре се втурнали три ченгета – шефът на службата за безопасност в Портън и двамата му помощници. Те се насочили към непознатия и шефът го хванал за рамото.

Тогава д-р Ричард Хелмс се изправил и казал:

– Аз съм д-р Ричард Хелмс.

Това трябвало да е знак за всички да си подвият опашките и наистина подействувало и на ченгетата, защото те се вцепенили и шефът им пуснал непознатия.

Ричард Хелмс се огледал наоколо и останал доволен от послушанието на полицаите. Само не си мислете, че Хелмс приличал на холивудски супермен. Той бил плешиво човече с раменца във формата на бутилка, ама не литрова, а на седемстотин грама. Имал много смешен череп, с очебийно остро теме, и понеже носът му бил малък, а ушите – почти незабележими, той наистина доста приличал на бутилка, с тая разлика, че шишетата от седемстотин грама обикновено са зелени, пък лицето на д-р Хелмс имало сив металически цвят.

– Господин докторе – учтиво се обърнал към него шефът на портънските ченгета – този човек се нарича Дейвид Ъпфийлд, репортьор от скандалното списание „Свредел“, и е дошъл тук, в Портън, за да се добере до военните тайни!

Д-р Ричард Хелмс замълчал, за да увеличи напрежението, после казал:

– Познавам господин Ъпфийлд от двадесет и пет новини. Бяхме в един курс на Технологическия институт. Тогава Ъпфийлд беше трети по успех, веднага след мен и Оскар Линге, който получи Нобелова награда за физика през 1989 г.! Господинът е мой гост, взимам го под егидата си, а на вас давам една минута да напуснете помещението, в противен случай ще се погрижа да ви направят шеф на патрула за борба с браконьерството на Аляска!

Всички гледали как ченгетата се изнизват навън, само Индра Налеивак наблюдавал новодошлия, заедно с когото се появило и предчувствието за надвиснала беда. И забелязал много добре как непознатият пребледнял и прехапал устни, когато д-р Хелмс на висок глас и пред всички посетители наблегнал на онази подробност, че Ъпфийлд е бил едва трети, едва след Хелмс и Линге!

„Син-зелен е от завист. И защо ли работи в някакво си там хулиганско списание, след като е завършил Технологическия институт и съвсем не е бил на опашката по успех? Сигурно завистта го е заслепила, вързала му у ръцете, тъй че е оглупял напълно и е претърпял крах в своята специалност: Драги мой, спукана ти е работата! – помислил си Индра Налейвак и бръкнал под тезгяха, където държал скрита бутилка уиски, ако случайно в бара дойдел някой истински пияч. – Бас държа, че скоро ще кацнеш тука на бара и ще обръщаш чашките една след друга.“

Учените глави не пиели нищо друго освен доматен сок, да не би алкохолът да им размъти акъла, и се радвали като малки деца, когато хитрият Индра Налейвак инсталирал в бара няколко компютъра „Хюлит Пакард“ и „Тексас Инструмънтс“, естествено – с брояч, десет хиляди бита информация за един цент.

Ъпфийлд поприказвал малко с Хелмс, а Индра ги наблюдавал изпод око и се чудел кога на новодошлия ще му писне. И наистина – не минали и десет минути и Дейвид Ъпфийлд вече стоял пред бара, изпотен от гняв и завист.

Индра мълчаливо му налял една чаша и Ъпфийлд я гаврътнал без думи, само въздъхнал.

– Някой ден ще се пръсне по шевовете от дуене! Още едно, шефе!

Индра му налял за втори път и прошепнал:

– Мерете си думите, господин Ъпфийлд, д-р Хелмс е важна птица и ръцете му са бая дълги!

– Не почвайте и вие сега!... Не съм го виждал повече от петнадесет години. Изглежда ужасно. Лицето му е като пепелник, пък кратуната му... Не бях забелязал, че има толкова пипонеста глава.

– За последните шест месеца му стана още по-остра – отбелязал Индра Налейвак. – На всички им прави впечатление.

И в този момент той направил грешка. Може би непознатият му станал симпатичен, може би го развълнувало това, че най-после и тук някой пиел уиски, дявол знае какво му станало на Индра, но той нарушил първия закон на занаята: каквото и да става между клиентите, барманът не бива да се бърка.

И той се навел към Ъпфийлд и му казал шепнешком:

– Искате ли да му го върнете? Внимавайте: след малко тук ще влезе един нисьък, дебел и плешив човечец. Извикайте

му „Здрасти докторе“ и седнете пак при Хелмс. Ще видите как ще откачи!

Ъпфийлд измърморил нещо, не обърнал никакво внимание на бармана, заразказвал пиански за изпортения си живот, за това, докъде можел да стигне, ако не се бил оставил на тая пъклена завист, и обръщал уискитата едно след друго, така че всичко можело да се размине, но щръклицата не оставила Индра на мира и щом влязъл оня плешив човечец, барманът бутнал Ъпфийлд и посочил към вратата.

– Какво!... Аха! Как беше?... Здрасти, докторе! – извикал Ъпфийлд и се върнал на масата при Хелмс.

Индра наистина бил пощурял, защото, въоръжен с един парцал, напуснал бара, незабелязано се приближил към Хелмс и Ъпфийлд и като се правел, че бърше празните маси, наострил уши да не пропусне нито дума. И на него тоя Хелмс му бил дошъл до гуша и сега Индра бил доволен, че някой ще му даде да разбере.

Рибата клъвнала.

Д-р Хелмс стиснал Ъпфийлд за китката и казал:

– Дейв, стари приятелю, познаваш ли д-р Спийк?

Ъпфийлд не бил толкова пиан, че да не забележи промяната в поведението на

Хелмс, нещо в главата му просветнало и той продължил да играе тая налудничавата игра, за която Индра Налейвак бил подкокоросан от самия сатана.

– Откак се помня.

– А имаш ли влияние над него?

– Само да щракна с пръсти и ще дотича като малко кутре.

– Дейв... Дейв! Застъпи се за мене!

– О'кей. За какво става дума?

– За какво друго освен за еликсира!

– Отдавна не съм го виждал. Какъв е тоя еликсир?

Д-р Хелмс преглътнал на сухо и стиснал устни. Затворил очи и голият му череп повече от всякога заприличал на някаква стоманена бухалка.

– Всичко започна преди две години – казал след малко той. – Изневиделица в института се появили нови таланти. Ама не новодошли, съвсем не! А стари, най-редови служители от лабораториите посредством пионки. Изведнъж започнаха да бълват идеи. Един, втори... осми, девети. Просто страх да те хване.

– Защо пък страх? Завиждахте ли им?

– Ами?! Ние и завист... Става дума за ритъма на научноизследователската работа! Там няма място за случайности. Талантите се раждат още в люлката, виж мен,

например! Но никога в практиката! Най-накрая барманът Индра Налейвак изплю камъчето, разбира се – срещу много пари. Искате ли да поумнеете, казваше той, обърнете се към д-р Спийк и си купете еликсир.

Като чул това, Индра се намръщил, защото всеки, на когото той казвал за еликсира, му се кълнял, че ще мълчи като гроб. Той забелязал, че Ъпфийлд е изтрезнял и е наострил уши. Очевидно в главата му вече се въртял сензационен репортаж за финансираните от държавата научни институти, овладени от допинга на д-р Спийк. В тоя момент Индра не бил на себе си от яд, че не продал на Ъпфийлд тая идея за голяма сума.

– Д-р Спийк беше открил някакво вещество, което подпомага мозъчната дейност – продължил Хелмс. – И по-точно: засилва способността за концентриране. Всъщност на практика умният и глупавият човек имат еднакъв интелект. Разликата е в съсредоточеността. Тъй нареченият ниско интелигентен човек не успява да се заеме с един проблем и мисълта му постоянно се разсейва от странични неща. И освен това той не може са прецени кое е важно и кое е второстепенно, допълнително. Колкото по-висока степен на концентрация успее да

постигне човек при мисленето, толкова по-добри са резултатите. Ето такъв беше принципът на еликсира.

– И ти ли го взимаше?

– Нямах нужда от него – отговорил Хелмс. – Аз вече бях далече над средното равнище, ръководех секция. Освен това се оказа, че еликсирът на Спийк има странични въздействия. Хората се изхабяваха бързо, за шест месеца, и някои от тях после падаха до равнището на един идиот. Само че...

– Продължавай!

– Д-р Спийк изнамери еликсир екстра!

– И какво е това?

Хелмс отново затворил очи. Те наподобявали два нита в металическата обшивка на някакъв снаряд.

– Винаги съм бил преди теб, Дейвид. Къде беше тръгнал ти навремето? Вярно, беше трети в курса, обаче между втория и третия имаше разлика от земята до небето.

Ъпфийлд потръпнал и потърсил с очи бармана. Индра бил готов да се нахвърли върху него, ако посегне да удари многуважавания д-р Хелмс, но за щастие пришълецът се успокоил. Хелмс продължил да говори:

– Само че разликата межоу мен и Линге беше още по-голяма! Вярно, че в Портън си бях цар, но само можех да мечтая за

Нобелова награда! Ти не знаеш какво е това завист, малък, нещастен пигмей! Истинската завист цари само горе, между великите. Затова си помислих, че ще откача, когато един ден при мене дойде д-р Спийк, извади от джоба си някаква ампула и каза „Еликсир екстра. Интересува ли ви? много е ефикасен, питайте професор Демартини!“

– Демартини! Миналогодишната Нобелова награда... – извикал Ъпфийлд.

– Резултат от еликсир екстра – казал сухо Хелмс. – Демартини откри равидара, революция в областта на радара на абсолютно нов принцип. С равидара зафиксирахме земното ядро, открихме на Луната кратери с останки от извънземна цивилизация, равидарните вълни могат да проникнат на голяма дълбочина в каквато и да е материя...

– Какви бяха страничните въздействия на еликсир екстра? – попитал спокойно Ъпфийлд, загледан в островърхия череп на Хелмс. Точно попадение! Не случайно тоя е бил трети поред в курса!

– Еликсир екстра създаваше ужасна концентрация на мисълта, Дейвид! Демартини до такава степен се съсредоточи върху проблемите на радара, така се задълба в тях, така се вживя... Че сам започна да излъчва радиовълни, а също и да

ги приема. Дейв, Демартини се превърна в най-чувствителния радар на земята.

– Не може да бъде!

– Същото си помислих и аз, като ми казаха за пръв път – отговорил тъжно д-р Хелмс. – Само че след това специалистът по ядрена физика Силвърбърг стана радиоактивен и сега на всеки час трябва да изваждаме от ушните му миди по 10000 вата, иначе получава мигрена. Биологът Мрожевски се размножава чрез делене. А специалистът по отровните газове Ключе... Да не говорим!

Ъпфийлд се огледал наоколо, търсейки д-р Спийк, и го видял опрян на бара и тъпо усмихнат.

– А ти с какво се занимаваш, Дик? – попитал той доктора, вторачвайки поглед в островърхата му глава.

Ученият не го чул.

– Хората на изкуството отдавна познават това състояние. Флобер е казал: „Мадам Бовари – това съм аз.“ Старият белобрад Толстой е плакал и се е червял от срам, когато с разголени рамене в тоалета на Наташа Ростова е отивал на първия си бал. Хората на изкуството открай време са притежавали способността да се вживяват в своята тема. За нас това беше нещо ново. Дейв, примочи се на д-р Спийк! Моля те като стар приятел. Вече не знам как да му

въздействувам! Молих бармана, за мен се застъпиха и Демартини, и Мрожевски... Никакъв ефект!

– Какво? Спийк не иска да ти продаде еликсир екстра ли?

– Не е там работата! – извикал отчаяно Хелмс. – Той ми го продаде и резултатът беше блестящ! Само че аз работя в твърде специална област и даже не мога да си помисля за Нобелова награда! Изобщо не се сетих за това, като взех еликсир екстра. Трябва ми Нобеловата награда! Трябва да бъда като Линге и Демартини. Мрожевски също ще я получи. Дейв!... Осигури ми Нобеловата награда! Накарай Спийк да направи нещо с мен, да ме насочи в друга област, нека направи така, че да се съсредоточа върху някакъв друг проблем, за който се дава Нобелова награда, например, средство против рака или пък за вечна младост...

– В каква област работиш?

– Торпеда... Торпеда с дистанционно управление и часовников механизъм. Те са като интелигентни същества. Интелигентни, изобщо не могат да бъдат засечени с никакви прибори, имат титанична взривна сила. Но не мога да отида с тях в Стокхолм, пък не мога да мисля за нищо друго! Виж!

С рязко движение той си събул обувките и чорапите. Между пръстите му имало плавателни ципи. Изправил се, хванал ръката на Ъпфийлд и я поставил върху гръбнака си. Ужасеният журналист напипал нещо като корабен винт.

– Издържам под вода, без да дишам... Кожата ми е толкова твърда, че от нея отскача и най-острият нож, тялото ми се промени и придоби хидромеханична форма. Човече, аз се превърнах в торпедо... Направи така, че да стана нещо друго! Дори и епруветка или пък апарат на Кип!

От очите на д-р Хелмс рукнали сълзи. Ъпфийлд безпомощно махнал на Спийк. Плешивото човече са дотърпило при тях с глупавата си усмивка и приседнало до масата.

– С какво мога... да ви бъда полезен?

Спийк произнасял думите със затруднение, сякаш трябвало да си ги припомня.

– Защо оставяте д-р Хелмс да се измъчва? Защо не му помогнете?

– Да, да... – измънкал Спийк. – Поработих над неговия проблем и ето... Имам една ампула еликсир екстра форте. Една-единствена.

Д-р Хелмс понечил да скочи и да грабне ампулата, само че от рязкото движение

корабният винт раздрал панталона му и се заплел в тапицерията на стола. Д-р Спийк тромаво се покатерил на седалката на стола си и се обърнал към всички посетители на бара „При еднорога“.

– Ще ви съобщя една лоша новина, приятели! Аз самият съм жертва на портънския еликсир. Първо аз го изпробвах. И едва с негова помощ успях да измисля еликсир екстра, а сега и еликсир екстра форте. Само че моят час удари и лошите последици се проявиха. С мен е свършено. Това е последната ампула с портънския еликсир, не съм в състояние да създам нищо повече!

В този момент Дейвид Ъпфийлд осъзнал, че той също би могъл да повиши духовната си мощ с помощта на портънския еликсир екстра форте. Какво от това, че пръстите му ще се превърнат в клавиши на пишеща машина! Следващата награда Пулицър ще бъде негова!

– Искам я! – извикал той. – Наградата Пулицър ме очаква!

– Тя е моя! – надвикал го Хелмс и яростно се забъхтал в капана, в който бил попаднал. – Вече имам резервация в стокхолмския „Карлтон“!

– Моя ще е! Моя! Моя! – разкрещели се останалите посетители, съборили

компютрите „Тексас Инструмънтс“ и „Ай Би Ем“, захвърлили всички калкулатори, речници, списания, разлели по пода доматен сок и се втурнали напред като буен планински поток. Индра Налейвак се оттеглил зад крепостните стени на бара и отчаяно гледал как в заведението се развихрил ужасен бой и всеки се биел с всеки.

С ампулата в протегнатата си нагоре ръка д-р Спийк приличал на рекламната нимфа на филмовата компания „Кълъмбия“, сачо че дебела и плешива; той се хилел с идиотската си усмивка и повтарял с равен глас:

– Нищо не разбирам, оглупях съвсем, господа!

Шумотевицата около него била ужасна и понеже всеки се биел с всеки, никой не успял да докопа ампулата.

Посетителите се бяха втренчили в Едмънд. Шапките и шлиферите се бяха умълчали, не звънваше нито една чаша, перките на вентилатора престанаха да се въртят.

– И как свърши всичко? – попита най-старият и най-заслужилият клиент.

– Ъпфийлд изкъртил единия крак на масата и цапнал с него Хелмс по главата. Така обаче се задействувал детонаторът му и се получил такъв взрив, че кръчмата „При

еднорога“ излетяла във въздуха, научноизследователският институт просто бил отвян и цяла седмица след това от небето падали компютри и магнитни дискове. Спасил се само Индра Налейвак. Сега държи лавка на строежа на амазонската автострада, на хиляди мили от най-близкия научноизследователски институт.

– А какво стана с ампулата? – обади се някакъв всезнайко със саркастична усмивка.

– С оная последна ампула от портънския еликсир екстра форте?

– Индра Налейвак не ми каза нищо за нея – отговори Едмънд с каменна физиономия. – Той си взе поука и вече пази строг бармански

неутралитет. Като разговарях последния път него, ми се закле, че вече никога няма да се вре между клиентите.

Едмънд сложи върху медената облицовка на бара своята специална чаша. Хвана палеца си, завъртя го и се чу мекият шум на отваряне на бутилка. На ръката му се появи дупка, от която Едмънд си наля точно до мярката. После я запуши, вдигна чашата си и каза:

– Наздраве!

Каквото и да е, Едмънд е порядъчен, изключително съсредоточен в работата си барман.

Една кофа брилянти

Фантастичен разказ

Клифърд Саймък

Полицията задържала чичо Джордж в три часа сутринта на Елм-стрийт. Той вървял по средата на улицата, поклащайки се, като си мърморел нещо. И главното – от него се стичала вода, сякаш той току-що е бил под проливен дъжд, макар че в нашия окръг вече трети месец как не беше паднала и капка. Под мишница чичо Джордж държал голяма картина, а в ръката си – кофа, до ръба пълна с брилянти. Той бил без обувки, само по чорапи. Когато дежурният полицаи Елуин Сондърс спрял стареца и го попитал какво му е, чичо Джордж в отговор промърморил нещо нечленоразделно. Явно здравата бил пийнал.

Елвин именно заради това го откарал в полицейския участък и едва там някой обърнал внимание на издутите му джобове. Полицаите естествено го пребъркали и извадили съдържанието им на масата. А когато по-внимателно разгледали цялото това богатство, сержант Стив О’Донъл моментално позвънил на шерифа Чет Бърнсайд за инструкции какво да правят по-

нататък. Шерифът заповядал да го затворят до сутринта в килия, което и било изпълнено.

Но щом чичо Джордж дошъл на себе си и се поориентирал, веднага грабнал стола и започнал да налага с него решетестата врата.

– Вие сте длъжни да ми разрешите да позвъня! – с всички сили крещял чичо Джордж. – Тепърва ще има да съжалявате, когато изляза на свобода и се оплача в съда за несправедливия арест.

Той дотолкова омръзнал на всички със своите викове, че те отворили килията и му разрешили да позвъни.

Разбира се, както винаги, той звънна на мен.

– Кой звъни по това време? – Елси се събуди и седна в кревата.

– Твоят чичо Джордж – казах аз.

– Така си и знаех! – възкликна жена ми. – Едва леля Мирта замина в Калифорния да навести роднините и той отново я подкара по старому.

– Е, добре, казвай какво пак си направил? – попитах чичото.

– Защо ми говориш с такъв тон, Джон? – обидено отвърна той. – Само веднъж или два пъти ти звъня в годината. Какъв е смисълът да имаш в семейството си адвокат, ако...

– Може би все пак ще заговориш по същество – прекъснах го аз. – Какво е станало?

– Този път ще им дам да се разберат! В ръцете са ми. Бъди спокоен, този път за всичко ще ти бъде платено. Ще си разделим наполовина глобата, която съдът им присъди. В нищо не съм виновен. Аз просто си вървах по улицата, когато се появи този мръсник и ме помъкна към пандиза. Нито съм се клатил нито съм пял. Не съм нарушавал реда. Чуй, Джон, нима човек няма право да ходи по улиците, па макар и в полунощ...

– Веднага идвам – отново го прекъснах аз.

– И дълго не се бави – вметна Елси. – Утре имаш труден ден в съда.

– Ти да не би да ме взимаш на подбив? – не се сдържах аз. – Щом чичо Джордж се появи, считай деня за загубен.

* * *

Когато пристигнах в полицейския участък, всички вече бяха се събрали. Шерифът бе дошъл няколко минути преди мен.

– И така – казах аз, – да говорим по същество. В какво го обвинявате?

– До обвинения не сме стигнали.

Шерифът още не можеше да се примири, че посред нощ са го вдигнали от леглото.

– Виж какво, Чет – казах аз, – няма да минат и няколко часа и на теб вече ще ти потрябва официално обвинение, и още как. Така че съветвам те отсега да помислиш над това.

– Предпочитам да изчакам, да видя какво ще каже Чарли.

Имаше предвид прокурора Чарли Нивънс.

– Добре, щом няма обвинение, то поне какви са обстоятелствата, при които е бил арестуван?

– Този Джордж е мъкнел кофа с брилянти. А сега ти ми отговори откъде се е сдобил с тях?

– Може би съвсем не са брилянти – предположих аз. – Ти уверен ли си в това?

– Сутринта, когато Хари отвори дюкяна си, ще го поканим да ги види.

Хари беше бижутерът, който имаше магазинче на отсрещната страна на площада.

Аз се приближих до масата и взех няколко камъка. Разбира се, аз не съм бижутер, но на мен брилянтите ми се видяха истински. Те бяха отлично шлифовани и страните им просто пламтяха, когато върху тях падаше светлина. Някои бяха големи колкото юмрук.

– Даже и да са брилянти, откъде-накъде ще го арестувате? Нищо не съм чувал за закон, който да забранява брилянтите да се носят в кофа.

– Ама нали Джордж, откак се помни, няма и пукнат брилянт – не се предаваше шерифът. – Трябва да са крадени.

– Значи, обвинявате го в кражба, така ли?

– Е, чак пък така, изведнъж – държанието на шерифа не бе много уверено. – Засега още нямам доказателства.›

– А и тази картина – намеси се Елуин Сондърс. – Струва ми се, че е доста ценна. Прилича да е дело на някой от старите майстори.

– Удивително нещо – казах аз, – ще ми каже ли някой от вас къде в Уилоу Гроув би могло да се открадне картина, която да е излязла изпод четката на стар майстор, или пък кофа с брилянти?

На това, разбира се, нямаше какво да ми отговорят. В нашия Уилоу Гроув даже някой и да имаше сваятна картината това би могъл да бъде само банкерът Стивънс, който донесе една от Чикаго. Впрочем с неговите познания в изкуството нищо чудно да са му пробутали и фалшификат.

– Работата даже не е точно в картината и брилянтите – шерифът явно бе обезпокоен, – а в останалите неща. Заради тях, струва ми

се, нещата не изглеждат чисти. Сам погледни.

Той взе от масата някакъв предмет и ми го подаде.

– Внимателно – предупреди той, – единият му край е много горещ.

Предметът бе дълъг около фут и по форма напомняше пясъчен часовник от прозрачна пластмаса. В средата имаше неголяма, явно метална пръчка. Единият ѝ край имаше цвета на нажежено желязо и когато доближих дланта си, почувствувах полъх горещ въздух. Другият ѝ край, бял, бе покрит с кристалчета.

– Внимавай да не ти хрумне да го докоснеш – предупреди шерифът. – Пръстът ще ти измръзне. Виждаш ли, лед има по него.

Аз внимателно оставих предмета на масата.

– Как мислиш, какво е това? – попита шерифът.

– Откъде да знам.

Физиката никога не е била любимият ми предмет и въпреки това бях готов да се обзаложа, че лежащата на масата вещь не може да съществува в природата.

– А как ти се харесва това? – шерифът взе в ръце неголям триъгълник от тънки метални или пластмасови клечки. – Според теб, какво е това?

– Какво е това ли? Ами просто...

– Просто? Опитай да си пъкнеш пръста в него.

Опитах се да изпълня желанието му, но нищо не излезе. Отвътре триъгълникът беше празен и все пак пръстът ми не влизаше, сякаш триъгълникът беше запълнен с невидимо и неосезаемо, но твърдо като стомана вещество.

– Стига ли ти, или още да показвам?

Аз отрицателно поклатих глава.

– Чет, аз съм съгласен, че нищо не разбирам от тези неща и все пак това още не е основание да държите Джордж под арест.

– Той ще остане тук, докато не поговоря с Чарли – заинати се шерифът.

– В такъв случай направете опис на всички неща, които сте му иззели. Няма да мръдна оттук, докато не се уверя, че те са заключени в сейфа.

– Но...

– Теоретически всичко това е собственост на Джордж.

– Но това е невъзможно, Джон, сам разбираш. Прецени сам, откъде той би могъл, дявол да го вземе, да се сдобие...

– Дотогава, докато вие не докажете, че той е откраднал тези вещи конкретно от някого, по закон те му принадлежат. Човек съвсем не

е длъжен да представя доказателства откъде се е сдобил със своята собственост.

– Добре де, добре – съгласи се шерифът, – ще направя опис, само се чудя как ще ги назова тези неща.

Е, това си беше негова грижа.

– А сега трябва да обсъдя насаме с моя клиент някои въпроси – казах аз.

Шерифът отключи стаята за свиждане с арестантите.

– Та така, Джордж, разкажи ми какво все пак се е случило с теб. Имам предвид абсолютно всичко. И се постарай да разказваш поред.

Джордж разбра, че не се шегувам.

– Ти, разбира се, знаеш че Мирта замина – започна той.

– Да.

– Та седя си аз вчера в гостната. Само по чорапи – свалих си обувките. Включих телевизора, гледам бейзбол. Знаеш ли, Джон, ако „Близнаците“ имаха по-добър стопер...

– Не се отвличай – прекъснах го аз.

– Значи седя си аз, пийвам си бира. Течеше седмият манш, „Янки“ подминаха двама, когато изведнъж Ментъл...

– По дяволите играта! – не се сдържах аз. – Искам да знам какво е станало с теб. Ти си загазил, а не някой си Ментъл.

– Ами това е всичко. Точно в седмия манш, когато Ментъл мигновено нанесе удар, изведнъж гледам: вървя аз по улицата, а зад ъгъла изскача полицейската кола.

– Искаш да кажеш, че не си спомняш какво е станало? Че не знаеш откъде си се сдобил с кофата с брилянтите, картината и всичко останало.

– Разказвам ти всичко както беше. Друго нищо не помня.

– Добре – казах аз, – нека считаме, че е така, както ти казваш. А сега се връщай в килията и стой мирно. Дръж се прилично. Около девет часа ще дойда, за да те измъкна оттук. С никого не разговаряй. Не отговаряй на никакви въпроси. Нищо не обяснявай и не разказвай. Ако започнат да досаждат и да настояват – кажи им, че аз съм ти забранил да говориш.

– Виж какво, Джон, да знаеш само как ми е пресъхнала устата...

– Не, не се и надявай.

– Е, ама само три-четири бутилчици бира, а? Че какво могат да ми навредят. Само да си промия гърлото. Та човек не може да са напие от няколко бутилки бира...

– Да бъде както искаш. Ще поговоря с шерифа.

* * *

Чичо Джордж не един път бе попадал в различни истории – впрочем не кой знае колко сериозни, а аз винаги съумявах да оправя нещата. Той се грижеше за сметището в края на града и някак си се прехранваше от мизерните грошове, които вземаше за труда си. Боклука той извозваше в близкия заблатен участък, а всичко останало, което все още можеше за нещо да послужи, внимателно отбираще и продаваше на безценица. Разбира се, неговото предприятие не беше кой знае колко печелившо и процъфтяващо, но чичо Джордж все пак си имаше собствен бизнес, а в такова малко градче като нашия Уилоу Гроув това вече нещо значеше.

Но този път нещата, които откриха у него, в никакъв случай не можаха да бъдат наречени боклук и това ме безпокоеше. Къде би могъл да ги намери?

– А не ти ли се струва, че трябва да позвъним на леля Мирта? – загрижено попита Елси.

– Не сега. Все едно, тя няма да помогне.

– А какво мислиш да предприемеш?

– Преди всичко трябва да откроя съдията Бенсън и да получа от него постановление за освобождаване на чичо Джордж. Стига Чарлз Нивънс да не измисли никакви причини, за да продължи ареста, което е малко вероятно.

Уви, сутринта така и не успях да получа постановлението. Моята секретарка Дороти ми съобщи, че по телефона ме търси Чарли Нивънс.

Едва поех слушалката и прокурорът веднага се разкрещя:

– Мълчанието няма да ти помогне! По-добре веднага казвай как го направи?

– Какво съм направил?

– Как помогна на Джордж да избяга от килията?

– Ама нали той е в полицията!

– Слушай тогава: него отдавна го няма там! – крещеше Чарли. – Вратата е заключена, а той е изчезнал. Единственото нещо, което е останало от него, това са четири празни бутилки от бира.

– Ако ти имаш намерение да издадеш заповед за задържането му като беглец, то не забравяй, че липсват причини за първоначалния му арест.

– Какви причини, по дяволите! Само кофата с брилянтите е достатъчна.

– Стига да са истински.

– Съвсем, съвсем истински са, бъди спокоен. Хари Джонсън ги огледа тази сутрин. И той твърди, че няма никакво съмнение че са истински. Цялата работа, според него, е в това, че на Земята такива

огромни брилянти няма. А и по чистотата нито един земен не може да се сравни с тях.

Чарли млъкна за момент, след което шепнешком произнесе:

– Виж какво, Джон, кажи ми честно какво става? Никому няма да...

– И аз самият не знам какво става.

– Но ти нали си говорил с Джордж и той е заявил на шерифа, че ти си му заповядал да не отговаря на никакви въпроси.

– Обикновена юридическа процедура – казах аз. – И друго. Ти отговаряш за целостта на брилянтите. Аз заставих Чет да направи опис и тъй като още няма обвинение...

– Ами бягството от участъка?

– Първо докажете, че арестът е бил законен.

Чарли тресна слушалката, а аз седнах в креслото и се опитах да подредя фактите.

– Дороти! – извиках аз секретарката. – Дороти, свържете ме с Келвин Рос от Института изкуствата в Минеаполис, мой стар приятел...

* * *

В пет часа аз посрещнах Кел на летището. Насъбралата се тълпа вече беше доста голяма. Хората по някакъв начин бяха научили за пристигането на експерта, който ще каже своето мнение за картината,

попаднала по такъв странен начин в ръцете на Джордж Уетмор.

Аз паркирах колата на площада и двамата с Кел се отправихме към полицията, където го запознах с нашите пазители на реда. Чет ми съобщи, че от Джордж, както и преди, няма вест. След като се поопъна малко, той извади картината и я постави на масата точно под лампата.

Кел се приближи да я погледне и изведнъж замря, съвсем като сетер, който е забелязал пъдпъдък. Той стоеше неподвижно, без да издаде и звук, а ние, стълпилите се наоколо му, се стараехме са скриваме нетърпението си.

След като мина известно време, Кел извади от джоба си лупа, наведе се над платното и се зае да го изучава сантиметър по сантиметър. Изминаха още доста мъчителни минути, преди той да се изправи и да се обърне към мен:

– Джон, подръж моля ти се вертикално картината...

Аз вдигнах картината. Кел отстъпи няколко крачки назад и отново се задълбочи. После се наклони малко на едната страна, на другата, без да отделя от нея очи, отново се приближи към масата и грабна лупата. Накрая се изправи и се обърна към Чет:

– Много съм ви задължен. На ваше място бих събрал всички налични сили, за да охранявам тази картина.

Аз побързах да отведа Кел на улицата, вкарах го в колата, където известно време двамата поседяхме в пълно мълчание, гледайки се един друг.

– Стига само зрението да не ми изменя и да не съм забравил всичко за живописиста, това е картината на Тулуз-Лотрек „Кадрил в Мулен Руж“. Готов съм главата да ми отрежат, ако това не е оригиналът – възбудено изрече той. – Да се прекопира така безупречно картината е просто физически невъзможно. Само едно ми е странно.

– Кое?

– „Кадрил в Мулен Руж“ се намира във Вашингтон, в Националната галерия.

Почувствувах как настръхвам. Ако чичо Джордж по някакъв начин бе успял да окраде Националната галерия – с нас двамата бе свършено.

– Напълно е възможно картината на Тулуз-Лотрек да е изчезнала от Националната галерия, а дирекцията да иска да изчака никой и друг ден, и да не съобщава за това – продължи Кел. – Макар че обикновено в такива случаи те уведомяват големите музеи и някои експерти.

Той поклати с недоумение глава.

– Само че кому би хрумнала подобна идея просто не си представям. Разбира са, винаги съществува възможност да бъде продадена открадната картина на някой колекционер, който тайно ще ѝ се любува. Това обаче е свързано с предварителни преговори, а и освен това малцина колекционери биха рискували да купят такъв известен шедьовър като „Кадрил в Мулен Руж“.

Хванах се като удавник за думите му.

– Значи ти изключваш възможността чичо Джордж да е откраднал картината?

Кал учудено ме изгледа.

– Доколкото разбирам, този чичо едва ли би отличил една картина от друга.

– Точно така.

– В такъв случай няма смисъл даже да мислим за кражба. Явно той отнякъде е взел тази картина. Но откъде? Ето къде е въпросът.

Не можех с нищо да му помогна.

– Необходимо е веднага да позвъним във Вашингтон – каза Кел.

Ние се отправихме към кантората ми. В приемната ме посрещна Дороти.

– В кабинета ви чака Шелдън Рейнолдс – сухо съобщи тя. – Полковник от военновъздушните сили.

– В такъв случай ще позвъня оттук – с тон на извинение каза Кел.

* * *

Влязох в кабинета си. Разбира се, полковник Рейнолдс все още беше там и с целия си вид демонстрираше огромно нетърпение, седейки на крайчеца на стола, като нервно барабанеше с пръсти по него. Като ме видя, той прекрати музикалните си упражнения и стана.

– Мистър Пейдж, ако не греша?

– Извинете, че ви накарах да чакате. С какво мога да ви бъда полезен?

Ние си стиснахме ръцете и той отново седна, но този път се намести добре, а аз с тревожно предчувствие седнах накрая на стола.

– До мен стигнаха слухове, че във вашия град са станали донякъде необикновени... произшествия – започна полковникът, – свързани с откриването на определени предмети. Аз говорих с прокурора и той посочи вас – човека, към когото следва да се обърна по дадения въпрос. Струва ми се, че съществува определена неяснота относно това – кому принадлежат посочените предмети.

– Ако вие говорите за същото, което имам предвид и аз, то тук няма никаква неяснота –

възразих аз. – Всички предмети, за които става дума, са собственост на моя клиент.

– Доколкото ми е известно вашият клиент е избягал от полицията.

– Изчезнал – поправих го аз. – При това той е бил арестуван непълно незаконно. Не е извършил никакво престъпление, просто е вървял по улицата.

– Мистър Пейдж, мен изобщо не ме засягат подробностите около това дело. Военновъздушните сили, които аз представлявам, се интересуват единствено от определени предмети, притежание на вашия клиент.

– Виждали ли сте тези предмети?

– Не – Рейнолдс поклати глава. – Прокурорът заяви, че в съда вие ще го разпънете на кръст, ако той ми разреши да ги разгледам. Според него обаче вие сте разумен човек и при съответен подход...

– Чуйте ме, полковник – прекъснах го аз, – в случай, в който нещо заплашва благосъстоянието на мой клиент, аз не съм разумен човек.

– Не знаете ли къде сега се намира вашият клиент?

– Нямам представа.

– Явно той ви е разказал къде е намерил тези неща?

– На мен ми се струва, че и самият той не знае.

Виждах, че полковникът не вярва на нито една моя дума, но не можех да му се сърдя.

– Нима вашият клиент не ви е казал, че се е срещал с „летяща чиния“?

Изумлението ми беше толкова голямо, че аз само успях да поклатя глава. Ама че новина! Такова нещо и през ум не ми бе минало.

– Мистър Пейдж. – Гласът на полковника стана необикновено сериозен. – Няма да крия от вас: тези предмети се много важни за нас. И при това не само за ВВС, а и за цялата нация. Ако нашият противник ги завладее преди нас...

– Един момент – прекъснах го аз. – Вие наистина ли се опитвате са ме убедите, че на този свят съществуват подобни неща като „летящи чинии“?

– В никакъв случай – полковникът веднага застана нащрек. – Аз просто питах...

Вратата се откряна и Кел пхна главата си в процепа.

– Извинете че ви прекъсвам, но трябва да замина. Трябва да отида във Вашингтон.

– Успя ли да се свържеш с Националната галерия?

– Картината е при тях – Кел явно беше озадачен. – Наистина, биха могли да я

подменят, но това е твърде невероятно, особено при такава строга охрана. Аз почти не разчитам, че ти ще ми позволиш...

– Съвършено вярно. Картината при всички случаи трябва са бъде тук.

– Но мястото ѝ е във Вашингтон!

– Но не и в случай, че са две! – не се съдържах аз.

– Това е невъзможно!

Сега вече и двамата викахме.

– И все пак това очевидно е така – не се предавах аз.

– Щях да съм много по-спокоен, Джон, ако картината се намираще в сигурни ръце.

– Полицията я пази.

– Сейф в банката ми се вижда къде по-сигурно място.

– Добре, ще се постарая нещо да направя – обещах му аз. – Какво ти казаха от Националната галерия за всичко това?

– Ами почти нищо. Като гръмнати са. Някой от тях може би ще дойде тук.

– Да дойдат. Пентагонът вече е тук.

Ние си стиснахме ръцете и Кел бързо излезе, а аз отново заех крайчеца на стола.

– Да, не сте лесен – проточи глас полковникът. – С какво да ви въздействувам: може би с патриотизъм?

– Боя се, че не съм кой знае какъв патриот. Предупреждавам ви, че ще дам

указания и на моя клиент – да не прекалява с патриотизма си.

– Интересите на обществото?

– Първо ще ви се наложи да ми докажете, че, това наистина е в негов интерес.

Ние втренчено се гледахме. Полковник Рейнолдс не предизвикваше никакви симпатии у мен, впрочем както и аз у него.

Телефонът иззвъня. Едва взех слушалката и Чет занарежда с бясна скорост.

– Джордж се намери! – викаше той. – С него има още един тип, те дойдоха с някаква дяволия, приличаща на автомобил, само че без колела...

Захвърлих слушалката и се втурнах към вратата. С крайчеца на окото си вирях, че полковник Рейнолдс също скокна и ме последва.

* * *

Чет беше прав. Това нещо наистина изглеждаше като спортен автомобил без колела. Стоеше пред полицейския участък, по-точно висеше на два фута от земята, а лекото бръмчене свидетелствуваше, че вътре в него се намира механизъм, който работи изключително равномерно. Наоколо се бе насъбрала цяла тълпа и аз едва се промъкнах до колата.

Джордж седеше на мястото, на което трябваше да се намира водачът, а до него се

мъдреше истинско плашило с необикновено унила физиономия. Непознатият бе облечен в черна безформена дреха. На главата му бе нахлузена до самите очи черна шапчица. Лицето и китките на това чудовище бяха бели като сняг.

– Какво става с теб? – попитах строго Джордж. – И изобщо защо си се разположил тук?

– Разбираш ли, Джон, страхувах се, че Чет пак ще ме затвори. А стига само той пръст да мръдне и аз моментално ще се изпаря. Тази машинка е просто чудо. Тя може и по земята да се плъзга, и като самолет да лети. Аз наистина още не съм я изучил напълно, съвсем отскоро я управлявам, ама е цяло удоволствие – и бебе би се справило.

– Кажу ми – намеси се Чарли Нивънс, – че никой няма намерение да го арестува. Тук явно става нещо необикновено, но аз въпреки това съвсем не съм сигурен, че това е в разрез със закона.

С удивление се огледах. Като си пробивах път към колата, така и не бях забелязал прокурора. В този момент Рейнолдс ме изблъска и протегна ръка на Джордж.

– Полковник Рейнолдс от военновъздушните сили. Абсолютно необходимо е да ми разкажете подробно всичко. Много е важно.

– Ами тя просто си стоеше там, заедно с най-различни други вектории – започне да обяснява Джордж, – и аз я взех. Явно никой не се интересуваше от нея, просто я бяха изхвърлили. Там множество хора изхвърляха всякакви вещи, които не им трябват.

– Абе прав си, и брилянтите някой е изхвърлил, и картината също – ехидно вметна Чет.

– За тях нищичко не знам – съвсем сериозно отговори Джордж. – Онзи път почти нищо не си спомням. Лееше се дъжд, на земята се валяха какви ли не ценни вещи...

– Млъкни, Джордж – казах аз.

На мен той нищо не бе ми казал за валящи се на земята ценности. Или паметта му се бе възвърнала, или миналия път просто ме бе излъгал.

– Добре, да оставим това – каза Чарли. – Джордж, спусни колата на земята и ела с нас. Чет ще остане тук и ще следи никой да не я докосва.

– И не забравяйте, че картината и брилянтите също трябва да се намират под постоянна охрана. Мисля че картината струва маса пари – добавих аз.

– Е, това е най-подходящото време да бъде ограбена банката – раздразнено заяви Чет. – Ако аз ангажирам всички мои полицаи

да охраняват имуществото на вашия Джордж.

– Струва ми се, че на нашата беседа трябва да присъствува и спътникът на Джордж – продължи Чарли, без да обръща внимание на думите на шерифа. – Може би той ще може да добави някои ценни сведения.

Чет с важен вид заобиколи колата и в този момент необикновеният пътник заговори с някакъв странен, висок и пронизителен глас. Аз не разбрах нито дума, но макар че това може да се стори невероятно, съвършено точно схванах смисъла на думите му.

– Не се докосвайте до мен! – заповяда непознатият. – Махайте се. Не ми пречете.

След което той отвори вратата и стъпи на земята. Чет заотстъпва, останалите – също. Настана тягостно мълчание, макар че само секунда преди това тълпата силно шумеше. Тълпата отстъпваше пред вървящия непознат. Чарли и полковникът също се отдръпнаха, правейки му път, и ме притиснаха до колата. Непознатият мина само на някакви си десет крачки от мен и аз добре успях да разгледам лицето му. То не изразяваше абсолютно нищо, а сърдито-киселият израз явно си го имаше по рождение. В моите представи точно така изглеждаше един средновековен инквизитор.

Освен това у непознатия имаше още нещо, което ми е трудно да го изразя с думи. Той сякаш оставяше след себе си някаква необикновена миризма, макар че в действителност на нищо да не миришеше. Като че ли най-точното определение на това усещане би било – миризма на святост, ако такова нещо въобще съществува. От него сякаш излизаше лъчение, което действуваше на чувствата така, както ултразвукът действува на кучето, а човекът не го чува.

Непознатият мина покрай мен и се отправи към дъното на улицата през множеството отдръпващи се хора. Крачеше бавно, самотно, като че ли около него нямаше никой и явно не ни забелязваше. За сметка на това всички ние не отделяхме поглед от него, докато той не излезе от тълпата и не свърна зад ъгъла. Даже и след това известно време стояхме, без за се движим, като потресени, и нечий шепот ни изведе от този транс. Тълпата отново зашумя, но доста по-тихо от преди.

– Джон – тихо каза Чарли, – трябва веднага да останем насаме и всичко да обсъдим.

* * *

Когато се настанихме в кабинета на Чарли, той затвори вратата и извади от

бюрото си бутилка уиски, четири книжни чашки, които напълни почти до ръба.

– Лед нямам – извини се той. – Впрочем, да върви по дяволите, в момента е необходимо точно нещо по-силно.

Ние седяхме кой където намери и също така в мълчание на един дъх изпихме неразреденото уиски.

– Вие разбрахте ли нещо, полковник? – попита Чарли.

– Добре би било да поговорим с пътника – вместо отговор забеляза Рейнолдс. – Надявам се, че ще вземат мерки да го задържат.

– Не би било зле – съгласи се Чарли. – Макар че да пукна, ако знам как това би могло за стане.

– Той ни изненада – заяви полковникът. – Следващия път ще бъдем подготвени. Ще си затыкнем ушите с памук, за да не чуваме безсмисленото му чуруликане...

– Това едва ли ще бъде достатъчно – възрази Чарли. – Някой от вас чу ли как той говореше?

– Той наистина говореше – намесих се аз. – Произнасяше думи, но всичките бяха непознати. Сякаш чуруликаше.

– И все пак всички ние разбрахме за какво говореше – не се предаваше Чарли. – Всеки от нас. Може би това е било телепатия?

– Съмнявам се – скептично отбеляза полковник Рейнолдс. – Телепатията съвсем не е тъй просто нещо, както мнозина мислят.

– По-скоро някакъв нов език – предположих аз. – Звуковете в него са така подбрани, че да предизвикват определени асоциации. Ако добре се поразровим в семантиката...'

Чарли ме прекъсна, без да изслуша докрай моето доста интересно предположение относно семантиката.

– Джордж, а ти какво знаеш за него?

– Ами нищо – лениво произнесе той.

– Но нали ти пристигна заедно с него. Нима нищо не ти е говорил?

– През цялото време не пророни и дума. Аз точно потеглях, когато той се приближи и се настани до мен, а после...

– Откъде потегляше?

– Ами оттам, където лежеше купчината с най-различни вехтории. Тя заемаше може би няколко акра, пък и на височина си я биваше.

– Познаваш ли това място?

– Та аз никога преди това не съм го виждал – отговори Джордж, – нито на картинка, нито така.

– Виж какво, я ни разкажи всичко поред.

* * *

Джордж започна почти със същите думи, с които преди ми описваше своето приключение.

– Първия път там валеше като из ведро, ужасно. И беше тъмно, и аз забелязах множество всякакви неща, Никакви здания не видях. После, когато Чет ме вкара в пандиза...

– Почакай, почакай – спря го Чарли. – Струва ми се, че нещо пропусках. Откъде взе брилянтите, картината и всичко останало?

– Ами от онази купчина. – Чичо Джордж никак не се смути. – Там имаше какво ли не и стига да имах време, щях да си избира и похубави неща. Но сякаш някакъв глас ми нашепваше, че всичко ей сега ще свърши, пък и дъждът се лееше, студен, като през есента, а самото място ми се видя някак странно. Е, и аз взех първото, което ми попадна, пяхнах го в джоба си. После гледам кофа с брилянти, само че аз не мислех, че са истински. След това взех и картината...

– А какво стана втория път?

– Как отново попаднах там ли?

– Точно така – съгласи се Чарли.

– Първия път стана съвсем случайно.

Седя си аз в гостната, бях свалил обувките, пийвам бира, гледам телевизия, и изведнъж в седмия манш, когато „Янки“... Ей, ама какво

стана после, аз така и още не знам. „Янки“ ли спечелиха?

– Спечелиха, спечелиха – успокои го Чарли.

Джордж удовлетворително кимна.

– Втория път аз сякаш повторих същото. Работата даже не е в това, че ме затвориха, колкото в самата несправедливост, ами аз нищо не бях извършил. Е, аз убедих Джон да ми донесе бира, настаних се по-удобно и реших малко да си пооплакна гърлото. Там, разбира се, нямаше телевизор, но аз съвсем ясно си го представих. И играта, както си беше. И очевидно отново се получи. Аз тутакси се озовах на онова място, където се въргаляха купчини всякакви вехтории, макар че всъщност това да не бяха вехтории, а съвсем редовни вещи. Някои от тях изобщо не можеш да разбереш за какво служат. Та така, те си лежах там, а от време на време някой идваше от онези високи сгради, мъкнеше нещо в ръцете си, хвърляше го в купа и се връщаше.

– Доколкото разбирам, при второто си посещение вие сте прекарвали там значително по-дълго – намеси се полковникът.

– Беше през деня, а и дъждът не валеше така силно – обясни чичо Джордж. – А и мястото не изглеждаше тъй странно, макар

че имаше унил вид, по-точно – пустинен. Хора не се виждаха, ако не броим онези, които идваха, за да хвърлят нещо в общия куп. Никой от тях не ми обръщаше никакво внимание, държаха се така, като че ли аз изобщо не съществувах. Да си призная, аз не знаех дали ще ми се удаде случай да дойда още веднъж и аз реших този път да не бързам. Да огледам цялата купчина и са подбера онова, което ми е нужно. Там имаше много неща, които бих взел, но аз реших да прибера само които несъмнено ми харесат: Е, започнах да обикалям купчината и да вземам онова, което ми допадне. Понякога веднага го изхвърлях обратно, е понякога хвърлях от взетите неща.

Разказът на чичо Джордж така заинтригува полковник Рейнолдс, че той се бе навел напред, боейки се да не пропусне дума.

– Не бихте ли могли да опишете какви предмети имаше в грамадата от вещи?

– Е, например чифт очила с някаква лепенка на рамката. Аз ги изпробвах и изведнъж ми стана тъй радостно, че просто се изплаших. Щом ги свалих и веднага престанах да се чувствавам щастлив. Надянах ги отново и едва не заплаках от щастие.

– Ти си се почувствувал щастлив ли? – уточни Чарли. – С други суми, очилата са те докарали до опиянение?

– Съвсем не, бях щастлив не като след порядъчна порция уиски. Щастлив и това е. Грижите, неприятностите някъде изчезваха, светът ми изглеждаше прекрасен, животът – отличен. Имаше там още една вещ – голямо парче стъкло, квадратно, а може би кубично. Врачките имат подобни, само че малки, кръгли. Та така, стъклото беше тъй красиво, че с часове бих му се любувал. Не, нищо не се отразяваше в него, като да речем в огледалото, и въпреки това ми се струваше, че някъде дълбоко в него има нещо като екран. Отначало само ми се стори, че виждам дърво, после се вгледах – точно така, дърво е. Огромен бряст, като онзи, който растеше в двора на дядо ми, с гнездо на авлига. На това също имаше гнездо на авлига, самата птичка бе кацнала до него. Гледам още: ама-ха, та това е точно същият бряст, а зад него къщичката на дядо ми с изпочупената ограда, и самият дядо седи на тревата, пуши лулата си от царевичен кочан. Значи, съобразих аз, стъклото показва всичко, което пожелаете. Отначало в него имаше само дърво. Но едва помислих за авлигата и гнездото, и ето ги и тях. Спомних си дядо – и той веднага се появи, макар че

вече двадесет години минаха, откак го погребяха. Аз го гледах известно време, а после си наложих да извърна поглед. Много го обичах и щом го видях, ми стана чоглаво. По това време вече бях разбрал за какво служеше стъклото и само за опит си представих баница с тиква. Е, и тя веднага се появи, с препечена коричка, цялата в масло. Помислих си за бира – ето я и нея...

– Аз не вярвам в нито една дума от тези измислици – каза Чарли.

– Продължавайте – намеси се полковникът. – Разкажете ни какво стана след това.

– Е, аз обиколих почти цялата купчина, насъбрах какво ли не, а и обратно изхвърлих не малко, а въпреки това така се бях натоварил, че едва вървах. И джобовете си напълних догоре. А туй-онуй и на врата си провесих. Изведнъж от сградите се носи кола, лети над земята съвсем ниско, точно към мен...

– Имате предвид колата, на която пристигнахте?

– Точно така. И в нея седи някакъв тъжен старец. Приблужи се към купчината, приземи колата, излезе и закуцука назад. Тогава се приближих, поставих цялото си имущество на задната седалка и си помислих: „Виж ти, дявол да го вземе, как ми провървя! Колко

само неща още мога да взема!“ Разбира се, първо реших Да опитам Дали ще успея да я управлявам. Влязох вътре, там, където седеше старчето, и се оказа, че било просто като фасул. Аз издигнах колата над земята и лекичко я подкарах около купчината. Опитвам се всичко да си припомня: кое къде бях изхвърлил. Искаше ми се да ги събера и да ги сложа на задната седалка. Изведнъж чувам, че някой тича отзад. Обърнах се – този тип, облечен в черно, който пристигна с мен. Дотича до колата, хвана са за нея и се плъосна до мен. И изведнъж – ние сме в Уилоу Гроув.

Полковник Рейнолдс скокна.

– Вие искате да кажете – развика са той, – че на задната седалка на колата се намират всички онези необикновени предмети, за които вие току-що ни разказахте?

– Моля ви седнете, полковник – намеси се Чарли. – Надявам се, че не вярвате в тези басни. Съвсем очевидно е, че онова, за което Джордж говори, е просто физически невъзможно и...

– Чарли – казах аз, – позволи ми да ти напомня за някои други също такива невъзможни неща. Картината, която са намира едновременно в Националната галерия и тук, в Уилоу Гроув, колата без

колела, онази дяволия, единият край на която а нажежен, а другият – студен като лед.

– Боже, ще полудея – прошепна Чарли отчаян. – Откъде ми се струпа това на главата.

– Виж какво, Чарли – отбелязах аз, – според мен, още нищо не ти се е струпало на главата. Всичките тези загадки нямат никакво отношение към закона.

– А аз преди всичко бих желал да науча къде се намира това място и защо хората изхвърлят имуществото си – заяви полковникът.

– И разбира се, вие бихте искали да му сложите ръка – добавих аз.

– Вие сте дяволски прав – съгласи се той. – Именно това намерение имам. Вие давате ли си сметка какво могат да значат подобни предмети за нашата страна? Например да наклонят везните в наша полза, имам предвид потенциалния ни противник, и аз съвсем не...

На стълбата, а после и в хола се дочу шум от стъпки. Вратата се отвори и в стаята нахлу, като едва не падна, помощник-шерифът.

– Сър – едва дишайки, се обърна той към Чарли, – не знам какво да правя. Някакъв луд проповядва край паметника на Неизвестни войн. Казаха ми, че шерифът се запътил

натам с намерението да го прати по дяволите, тъй като она нямал разрешително за проповядване на обществени моста, а после видели как шерифът тича към участъка. Аз влязох там през задния вход. Гледам: шерифът граби пушки и муниции, а когато го запитах какво има, той не пожела да разговаря с мен, а помъкна цяла купчина оръжия към площада и струпа всичко това край паметника. Там имаше голяма тълпа и всички мъкнат най-различно имущество и го захвърлят...

Аз не изчаках края на речта му, а се втурнах към вратата.

Грамадата от предмети край паметника бе израсла толкова, че вече се бе изравнила с постаментата. Имаше струпани велосипеди, радиоприемници, пишещи машини, електрически самообръсначки, шевни машини, прахосмукачки и какво ли по още. Имаше даже и няколко автомобила. Слънцето залязваше, в града се стичаха фермери от околността и заедно с жителите на градчето вървяха през площада, мъкнейки всякаво имущество, за да го прибавят към бързо растящата купчина.

Непознатият, който бе пристигнал заедно с Джордж, никъде не се виждаше. Той бе извършил пъкленото си дело и бе изчезнал.

Боже, помислих си аз, нали никой от тези хора не бе разбрал и една дума, нито един звук от птичия език на проповедника. Въпреки това всичко онова, което той би искал да им каже, за тях се бе превърнало в заповед. Значи аз не сгреших, като предположих, че цялата тайна е в семантиката.

В нашия език, разбира се, има много повече думи, отколкото са необходими на обикновения човек, но ние така сме свикнали с тяхната употреба, че повечето от тях са загубили дълбочината и точния си смисъл. А е имало такова време, когато великите оратори са завладявали вниманието на тълпите с помощта на простата поезия на своите речи; такива оратори понякога са променяли общественото мнение, направлявали са го. Уви, сега думите, които произнасяне, са изгубили своята сила.

„Смехът например винаги ще запази своя смисъл“ – помислих аз. Простият весел смях, даже човек и да не знае причината, е в състояние да повдигне настроението му. Шумният, звучен смях означава дружелюбност, тихият и сдържан – превъзходство на ума и при подходящи условия може да те изкара от търпение.

Цялата работа е в звуците, които предизвикват основните емоции и реакции на

човека. Не използваше ли нещо подобно тайнственият пришълец? Не бяха ли тази звуци така фино преплетени, тъй дълбоко проникващи в човешката психика, че тяхното съдържание да е толкова значително, колкото и на най-внимателно съставените наши речи, но с едно решаващо предимство: присъщата им сила на убеждение е недостъпна за обикновените слова. Нали в зората на човешката история са съществували предупреждаващото ръмжене, яростният възглас, викът, означаващ храна, дружелюбното мъркане! Нима езикът на непознатия не представлява някаква сложна разновидност на тези примитивни звуци?

* * *

Старецът Кон Уедърби тежко премина по тревата и постави върху самия връх на купчината портативен телевизор. Младата жена, която вървеше след него, хвърли до телевизора сешоар, прахосмукачка и тостер. Сърцето ми едва издържаше при тази гледка. Сигурно би трябвало да се приближа и да се опитам да ги отрезвя – поне Кон – да се опитам да ги спра, да им докажа, че извършват огромна глупост. Нали същият този Кон събираше цент по цент, лишаваше се от чашката, пушеше само три евтини цигари на ден вместо обичайните пет само и само за да се сдобие с този телевизор. Но аз

по някакъв странен начин знаех, че е безполезно да ги спирам.

Вървах право през тревата, чувствувайки се опустошен и сломен. Срещу мен, поклащайки се под тежкия си товар, вървеше позната фигура.

– Дороти? – удивено възкликнах аз.

Дороти рязко спря и книгите, които тя беше прегърнала, паднаха на земята. Причерня ми – та това бяха моите книги по юриспруденция!

– Веднага съберете всичко и го върнете обратно! – заповядах аз. – И откъде само ви хрумна?

Точно щях да се упътя към Дороти, но в същия момент забравих и нея, и моите книги. От противоположния край на площада са дочу пронизителен лай. От тъмнината на страничната уличка на светлото изскочи раздърпана фигура, преследвана от глутница кучата. Непознатият в черно, това беше именно той, беше повдигнал полите на безформената си дреха, за да не се спъне в тях, и показваше много добър резултат в това импровизирано състезание. От време на време някое от кучетата успяваше със скок да откъсне парче от развяващата се дреха, което не намаляваше устрема му.

Да, явно с хората работите му бяха къде по-добри, отколкото с кучетата. Очевидно

кучетата не разбираха птичия език на непознатия, а може би самият той им се струваше толкова необикновен, че те веднага бяха го приели за чужд човек, с когото няма защо да се церемонят.

Той премина по тревата заедно с преследващата го глутница, свърна по уличката, която водеше към площада, и едва тогава аз разбрах накъде бяга. Успях да извикам нещо, след което се втурнах след него. Той очевидно искаше да стисна до колата, с която чичо Джордж бе пристигнал, и която бе негова собственост. А това не биваше да допусна.

Знаех, че едва ли ще догоня пришълеца и разчитах единствено на Чет. Предполагах, че е оставил един-двама полицаи да охраняват колата, а докато проповедникът ги уговаря, ще мине известно време и аз ще успея да го настигна, преди да отлети.

Разбира се, той би могъл да се опита и мен да ме омае със своето чуруликане, но аз усилено си внушавах, че трябва да устоя.

Така се носехме по улицата – отпред непознатият, малко по-назад глутницата лаещи кучета, а след тях аз, когато се показа колата, стояща пред полицейския участък, оградена все още от порядъчна тълпа. Проповедникът изграчи няколко пъти – трудно ми е да намеря по-подходяща дума –

и хората бързо започнаха да се разпръскват. Той даже не забави своя бяг и трябва да му се признае: показва се като отличен спортист, а на десетина фута от колата просто силно отскочи и сякаш заплува към нея във въздуха, след което се плъосна на мястото на водача. Може би цялата работа беше в това, че кучетата ужасно го бяха изплашили, а при определени критични ситуации човек е способен да извърши чудеса, които при обикновени условия ни изглеждат невероятни. Впрочем, даже и така да е, проповедникът показва отлична атлетическа подготовка, която съвсем не подхождаше на външността му на бостанско плашило.

Щом като се намери на мястото на водача, колата мигновено излетя и за броени секунди изчезна в тъмното небе. Двата полицаи, които Чет бе отделил като охрана, стояха с широко отворени уста, гледайки в мястото, където тя до преди малко се намиреше. Хората, които бяха започнали да се разпръскват по заповед на непознатия, също спряха и се пулеха на празното място. Даже кучетата, които обикаляха в кръг, бяха обезкуражени и от време на време вдигаха муцуни и жално квичаха.

Аз стоях заедно с другите, като се стареех да си поема дъх, когато чух зад себе си

тропот и някой ме хвана за ръката. Беше полковник Шелдън Рейнолдс.

– Какво стана? – разтревожено ме попита той.

Аз с горчивина и без да подбирам изразите му обясних какво бе станало.

– Той отлетя в бъдещето – заключи полковникът. – Нито него, нито колата му ще видим някога.

– В бъдещето ли?

– Да. Най-вероятно там. Другояче няма как да бъде обяснено. Отначало аз предполагах, че Джордж е влязъл в контакт с „летяща чиния“, но явно бърках. Непознатият очевидно е пътешественик от бъдещето. Вие имайте право по отношение на неговия език. Това е нова семантика, нещо като стенографски език, съставен от най-основните звукови комбинации. Може би такъв език би могло да се създаде изкуствено, но за това ще отиде много време. Можем за предположим, че той е възникнал или е бил заимствуван, когато те са се отправили към звездите – универсален език, нещо подобно на езика от знаци на някои индийски племена...

– Но тогава излиза, че и чичо Джордж е пътешествувал във времето! – Възкликнах аз. – Та той няма ум колкото...

– Вижте какво – прекъсна ме полковникът, – за да пътешествуваш във времето, може би не е нужно нищо да знаеш. Може би човек трябва само нещо да почувствува или да има необходимото настроение. Не е изключено в нашия свят да има само един-единствен човек, способен да изпитва подобни чувства...

– Но, полковник, това е пълен абсурд! Да допуснем, макар и само като хипотеза, че Джордж наистина е бил в бъдещето. Откъде-накъде, кажете ми моля ви се, хората на бъдещето ще изхвърлят своето имущество, за какво е било онова сметище?

– Откъде да знам – каза полковникът. – По-точно, имам една хипотеза.

Той изчака да види дали няма да го попитам каква именно, но тъй като аз си замълчах, сам започна:

– Ние доста говорим за контакти с други цивилизации и даже прослушваме космоса с надеждата да уловим сигнали, изпратени от разумни същества. Засега такива сигнали не ни се удаде да уловим и може би ние никога няма да ги чуем, тъй като отрязъкът от време, през който една цивилизация е високоразвита в технологично отношение, би могъл до се окаже много кратък.

Поклатих глава:

– Не разбирам накъде клоните. Какво отношение има случилото се в Уилоу Гроув към сигналите от космоса?

– Съгласен съм, може би неголяма, ако не смятаме, че ако някога такъв контакт се осъществи, той трябва да стане с цивилизация, която подобно на нашата е технологически развита. А според мнението на редица социолози, технологичната фаза на всяко едно общество с времето сама ще се изживее, или ще създаде такива условия, срещу които хората ще въстанат, или накрая интересът на обществото ще премине от технологията към други въпроси...

– Почакайте – прекъснах го аз. – Нима искате да кажете, че купчината от всякакво имущество, която е видял Джордж, е резултат от факта, че в далечното бъдеще хората са отхвърлили технологичното общество? Но това е невъзможно. Даже и да се случи някога това, то отмирането на техниката и нейните атрибути ще стане постепенно. Хората не могат ей-така в един прекрасен ден са решат, че техниката вече не им е нужна и да започнат да изхвърлят всякакви прекрасни и полезни вещи...

– И все пак това е възможно – мрачно произнесе полковникът. – Това би могло да стане и в случай, че отказът е продиктуван от някакво религиозно движение. Непознатият,

както личи, беше точно такъв евангелистки проповедник от бъдещето. Вижте само какво успя да направи за толкова кратко време. Пишещи машини, радиоприемници, телевизори, прахосмукачки – изхвърлени накуп до паметника – все продукти на технологията!

– А какво ще кажете за картината и кофата с брилянти? – възразих аз. – Те не могат да бъдат наречени изделия на техниката.

Изведнъж и двамата млъкнахме и се втренчихме един в друг. Едновременно ни мина мисълта колко глупаво е да стоим и да спорим просто така.

– Не знам – сви рамене полковник Рейнолдс. – Само изказах предположение. Колата, разбира се, повече няма да видим, а заедно с нея и онова, което Джордж е сложил на задната седалка. Но все пак някои неща ни останаха...

Един от двамата полицаи, които бяха оставени да пазят колата, внимателно се вслушваше в разговора ни.

– Извинете, че си позволявам да се намеся – запъвайки се, каза той. – Но нищичко не остана. Всичко е изгубено.

– Всичко е изгубено! – отчаян извиках аз. – И картината, и брилянтите?! Но нали аз предупредих Чет да вземе...

– Шерифът няма нищо общо с това – възрази полицаят. – Той ни постави нас двамата тук, а двама други в сградата, за да пазят вещите. По-късно, когато на площада започна целият този цирк, на него му бяха нужни хора и той...

– ...донесе картината, брилянтите и всичко останало и ги остави в колата! – с ужас се досетих аз, познавайки Чет и неговия начин на мислене.

– Той мислеше, че по такъв начин ние двамата ще можем да охраняваме всичко наведнъж – с тон на оправдание каза полицаят. – И ние отлично бихме се справили, ако не...

* * *

Аз се обърнах и тръгнах където очите ми видят. Не желяех повече нищо да слушам. Само да ми бе паднал Чет в тази минута, бих го удушил. Стъпих на тротоара и почувствувах, че някой върви след мен. Обърнах се – точно така! – отново полковникът. Като ме гледаше, той беззвучно произнесе: „Джордж“. И мен ме осени, разбрах какво има предвид.

– Днес по телевизията ще предават срещата между „Янки“ и „Близнаците“?

Полковникът кимна.

– Господи, тогава трябва веднага да намерим отнякъде бира!

Ние направихме това в рекордно кратко време, при което всеки от нас домъкна по цяла дузина.

Но Джордж ни бе изпреварил. Той седеше пред телевизора само по чорапи и с бутилка бира в ръка следеше перипетиите на играта.

Ние не обелихме и дума. Просто поставихме бутилките до него на пора, за да не вземе – боже опази – запасът да свърши ненавреме, влязохме в кухнята и тихо, седейки на тъмно, търпеливо се заехме да чакаме развоя на събитията.

В шестия манш ситуацията се повтори. „Янки“ точно подминаха двама и Ментъл се

приготви за удар. Но нищо не стана. Джордж продължаваше да отпива от бирата, да почесва краката си и да гледа.

– Може би това ще стане в седмия манш – каза полковникът.

– Може би – съгласих се аз.

Ние упорито седяхме в кухнята, а нашите надежди постепенно се изпаряваха. Та нали до края на сезона „Янки“ само четири пъти ще се срещнат с „Близнаците“. А през следващия сезон Ментъл, както вестниците писаха, най-вероятно повече няма да играе!